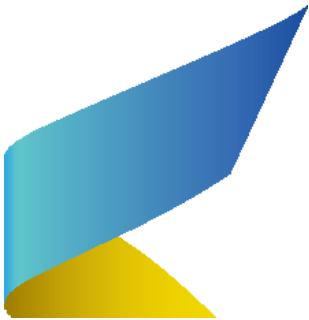

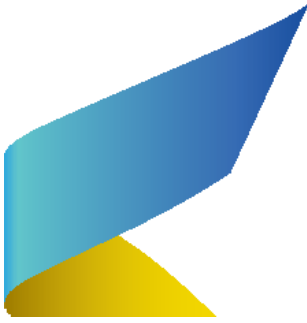

МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ ТА
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

2021 – 2023

ПРОГНОЗ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

СХВАЛЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 29.07.2020 № 671

МІНІСТЕРСТВО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, ТОРГІВЛІ
ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

**ПРОГНОЗ
ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ
НА 2021-2023 РОКИ**

ЗМІСТ

ВСТУП	1
1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА	2
2. ПРИПУЩЕННЯ ПРОГНОЗУ:	16
2.1. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ	16
2.2. ВНУТРІШНІ ПРИПУЩЕННЯ	22
3. ПОПИТ	32
4. ПРОПОЗИЦІЯ	39
5. ЦІНИ	47
6. РИНОК ПРАЦІ	53
7. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС	58
8. АЛЬТЕРНАТИВНІ СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ ТА РИЗКИ ПРОГНОЗУ	65
ДОДАТОК. Основні показники економічного і соціального розвитку	84

ВСТУП

Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2021-2023 роки (далі – Прогноз на 2021-2023 роки) розроблено Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України за участю зацікавлених центральних органів виконавчої влади.

Метою Прогнозу на 2021-2023 роки є формування уявлення щодо найбільш вірогідного «рестарту» економіки після поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, траєкторії та характеру переходу до сталого позитивного розвитку у середньостроковій перспективі з урахуванням впливу реформ відповідно до пріоритетів, визначених у стратегічних документах Уряду, зокрема, у Програмі діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 471, а також Державній програмі стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020-2022 роки, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 № 534.

Прогноз на 2021-2023 роки розроблений за основним, найбільш вірогідним сценарієм, який ґрунтується на аналізі розвитку економіки впродовж останніх років, поточної економічної ситуації, що склалася внаслідок форс-мажорних обставин світового масштабу, та її наслідків для України, припущеннях, які враховують вплив зовнішніх та внутрішніх чинників у перспективі.

Прогноз на 2021-2023 роки також враховує поточні зміни, що сталися останнім часом в законодавчій сфері, зокрема, запровадження обігу землі сільськогосподарського призначення, незмінність обраного курсу на реформи та європейський вектор розвитку, що передбачає поглиблення зовнішньоекономічних відносин з країнами Європейського Союзу. При цьому враховуються реалії, які наразі склались у зовнішньоекономічному просторі, викликані наслідками пандемії, та їх вплив на зовнішньоекономічну діяльність України.

Прогноз на 2021-2023 роки містить кількісні оцінки та орієнтири щодо розвитку економіки і соціальної сфери. В ньому обґрунтовуються основні фактори, що впливають на макроекономічну динаміку упродовж найближчого етапу після виходу з карантину та надалі, умови збереження макроекономічної стабільності, оцінюється вплив зазначених процесів на рівень життя населення.

Також, враховуючи значну невизначеність у прогнозах розвитку, в першу чергу, світової економіки та тривалості і повторюваності пандемії COVID-19, у Прогнозі на 2021-2023 роки стисло представлено два альтернативних сценарії, які передбачають як більш успішний для більшості економічно розвинених країн шлях подолання наслідків пандемії, так і рецесивний, затяжний, з відповідним впливом на розвиток української економіки.

У Прогнозі на 2021-2023 роки також визначаються потенційно можливі ризики розвитку, які не враховані в жодному із сценаріїв.

Отже, Прогноз на 2021-2023 роки представляє сценарні середньострокові орієнтири розвитку, які можуть бути використані для прийняття стратегічних рішень органами влади, підприємцями та інвесторами.

1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Підсумки 2017-2019 років

Починаючи з 2016 року, економіка України, не дивлячись на нові виклики, які постали перед країною (зокрема, торговельні та транспортні (логістичні) обмеження з боку Російської Федерації), швидко пододала прояви кризи та перейшла до фази економічного відновлення, що спостерігалось впродовж звітного періоду. Але динаміка зростання загалом була стриманою і становила в середньому за рік у період 2017-2019 років 3 відсотки.

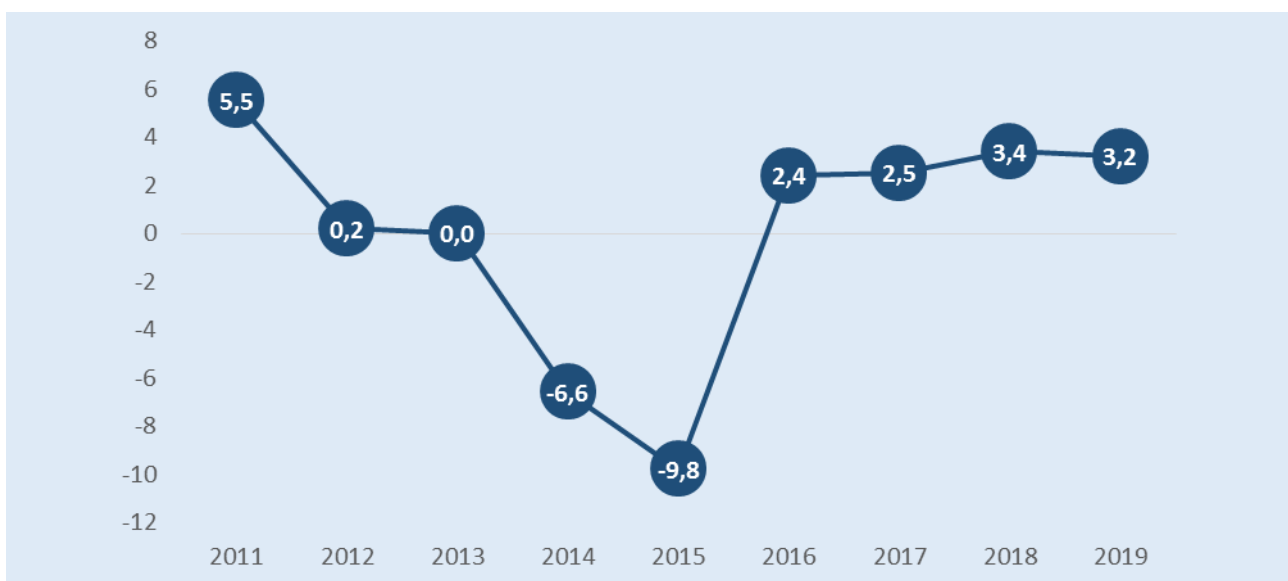

Рис. 1.1. Зміна реального ВВП, відсотків до попереднього року

Джерело: Держстат

Причиною повільного відновлювального зростання протягом 2017-2019 років стала принципова зміна драйверів росту - тобто структурні трансформації, викликані новими зовнішніми обставинами. Так, традиційно для України високі темпи росту забезпечувались зовнішнім попитом, в той час як у 2017-2019 роках драйвером виступав практично лише внутрішній попит, адже традиційні зовнішні ринки Україна поступово втрачала.

Так, за 2017-2019 роки кінцеві споживчі витрати зростали щорічно в середньому на 7,9 відсотка. Це підтримувалось зростанням доходів населення в умовах запровадження нової соціальної політики, центральне місце в якій зайняли реформа системи оплати праці та оподаткування оплати праці, а також грошові перекази з-за кордону внаслідок зростання масштабів трудової міграції.

Якщо у 2016 році реальна заробітна плата збільшилась на 9 відсотків (в умовах зниження у 1,7 раза податкового навантаження на оплату праці – зниження ставки єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування з 38 до 22 відсотків), а у 2017 році – вже на 19,1 відсотка (в умовах підвищення мінімальної заробітної плати у 2,2 рази з 1439 до 3200 гривень), у 2018 році – на 12,5 відсотка, у 2019 році – на 9,8 відсотка. В цілому протягом 2017-2019 років реальна

заробітна плата зростала із темпом 13,7 відсотка в середньому і за підсумком 2019 року на 19,6 відсотка перевищила рівень 2013 року, реальні наявні доходи населення – зростали із темпом 9,4 відсотка в середньому, проте на 5,9 відсотка лишились меншими за рівень 2013 року.

Темпи зростання реальної заробітної плати продовжили суттєво перевищувати темпи зростання продуктивності праці.

Рис. 1.2. Зміни реальної заробітної плати та продуктивності праці, відсотків до попереднього року

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

Відповідно, зростала частка оплати праці у вартості виробленої продукції. Найвагомими факторами, які вплинули на зростання заробітної плати, були конкуренція за кваліфіковану робочу силу із закордонними працевлагодотворителями, продовження позитивної динаміки розвитку економіки, а також підвищення мінімальної заробітної плати.

Рис. 1.3. Приватні перекази за 2014-2019 роки

Джерело: Національний банк, розрахунки Мінекономіки

Розвиток економіки у 2017-2019 роках відбувався на фоні стриманої динаміки зростання споживчих цін та суттєвого уповільнення темпів зростання цін виробників, які навіть у 2019 році знизилися. Споживча інфляція знизилась з 13,7 відсотка у 2017 році до 4,1 відсотка на кінець 2019 року і була близькою до нижньої межі цільового діапазону (5 відсотків $\pm$ 1 в. п.). Помітно стриманіша динаміка інфляційних процесів обумовлювалася зниженням тиску на споживчі ціни витратної складової внаслідок помірної динаміки цін на сировинні товари на світовому ринку, а також проведенням Національним банком України жорсткої монетарної політики та зміцненням обмінного курсу гривні до іноземних валют, зумовленим надлишковою пропозицією іноземної валюти впродовж тривалого періоду (у т. ч. внаслідок надходжень коштів від нерезидентів у гривневій державні цінні папери). Упродовж попередніх років динаміка цін у промисловості поступово уповільнювалася з 16,5 відсотка у 2017 році, та, за підсумком 2019 року вперше мала від'ємне значення на рівні 7,4 відсотка (у розрахунку грудень до грудня). Це стало наслідком поєднання ряду чинників, зокрема, більшого, ніж закладалося, зниження світових цін на метали, енергоносії, зміцнення обмінного курсу гривні.

Іншим фактором, який стимулював економічний розвиток у 2017-2019 роках, було активне розширення інвестиційного попиту нефінансового сектору та сектору загальнодержавного управління.

Об'єктивна необхідність конкурувати на ринках високорозвинених країн в умовах втрати традиційних ринків країн СНД через збройну агресію Російської Федерації проти України та тимчасову окупацію територій у Донецькій і Луганській областях, території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя виступила акселератором запуску нових інвестиційних проєктів (інфраструктурних, оборонних, енергоефективних), які обумовили позитивні структурні зрушення в економіці у частині активного відновлення інвестиційної складової розвитку. Провідниками таких проєктів стали вітчизняні підприємства, а джерелами фінансування капітальних інвестицій в основному залишалися власні кошти підприємств, спрямовані на модернізацію обладнання й інвентар, та держава (бюджетні ресурси, спрямовані на фінансування транспортної інфраструктури, у т.ч. створення у 2018 році Дорожнього фонду з метою акумуляції коштів на будівництво та ремонт автомобільних доріг, обсяги яких становили 32,5 та 50,2 млрд грн у 2018 та 2019 роках відповідно, а також інвестування в сектор державного управління і оборони на тлі заходів із відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації). Крім того, однією з важливих передумов для цього було відновлення макрофінансової стабільності та продовження процесів реформування, які поліпшили ділові очікування та послабили інвестиційні ризики.

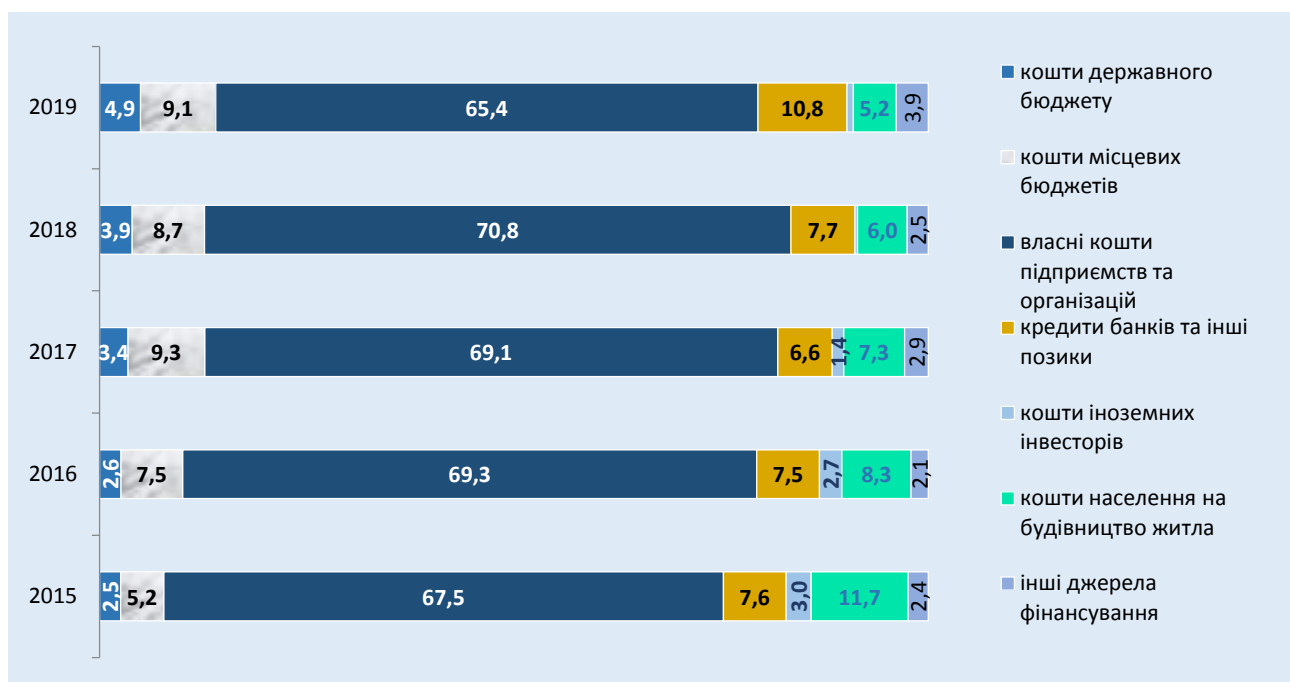

Рис.1.4. Структура капітальних інвестицій за джерелами фінансування, відсотків
Джерело: Держстат

Після трирічного падіння на 36,7 відсотка протягом 2013-2015 років та зростання на 20,4 відсотка у 2016 році інвестиційна складова ВВП - валове нагромадження основного капіталу (ВНОК) - зростала темпами 15,6 відсотка в середньому протягом 2017-2019 років і як частка у ВВП збільшилася до 18 відсотків порівняно з 15,8 відсотка у 2017 році.

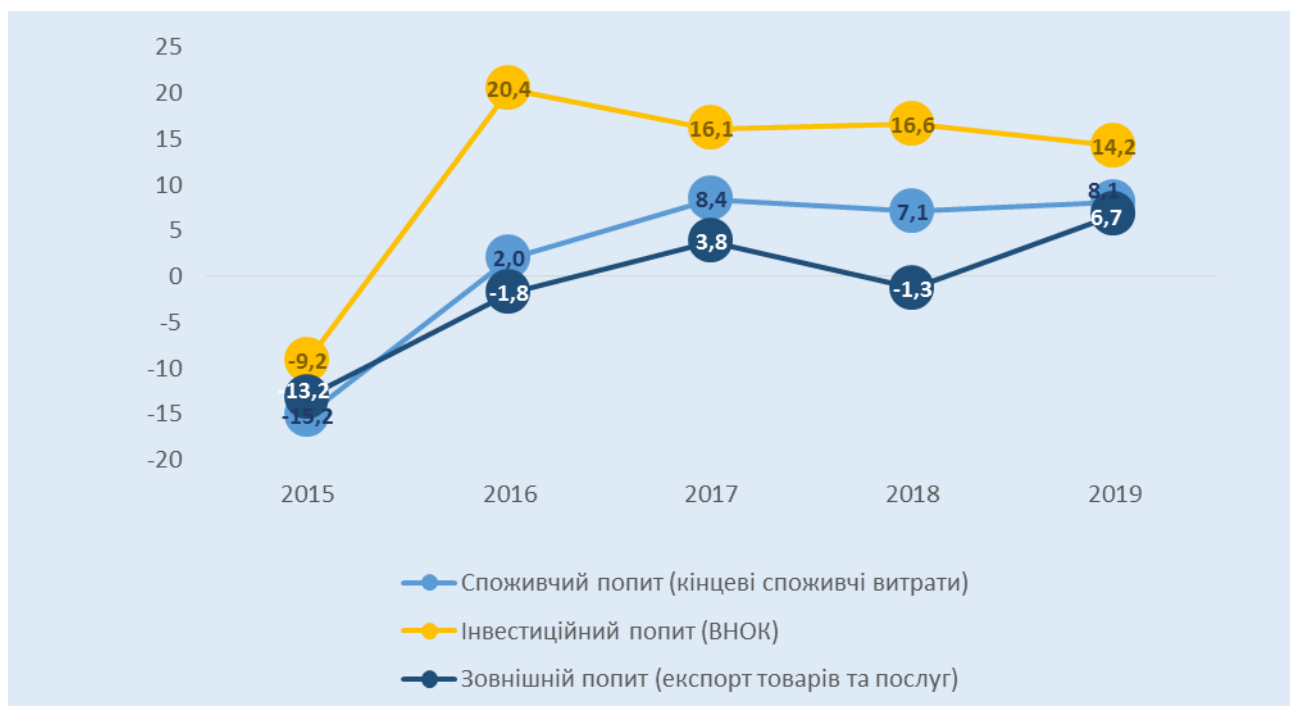

Рис. 1.5. Зміни складових попиту, відсотків до попереднього року
Джерело: Держстат

Щодо зовнішнього попиту, то в цілому протягом 2017-2019 років він не мав стійкого позитивного внеску у динаміку ВВП, разом з тим відбувались позитивні зміни

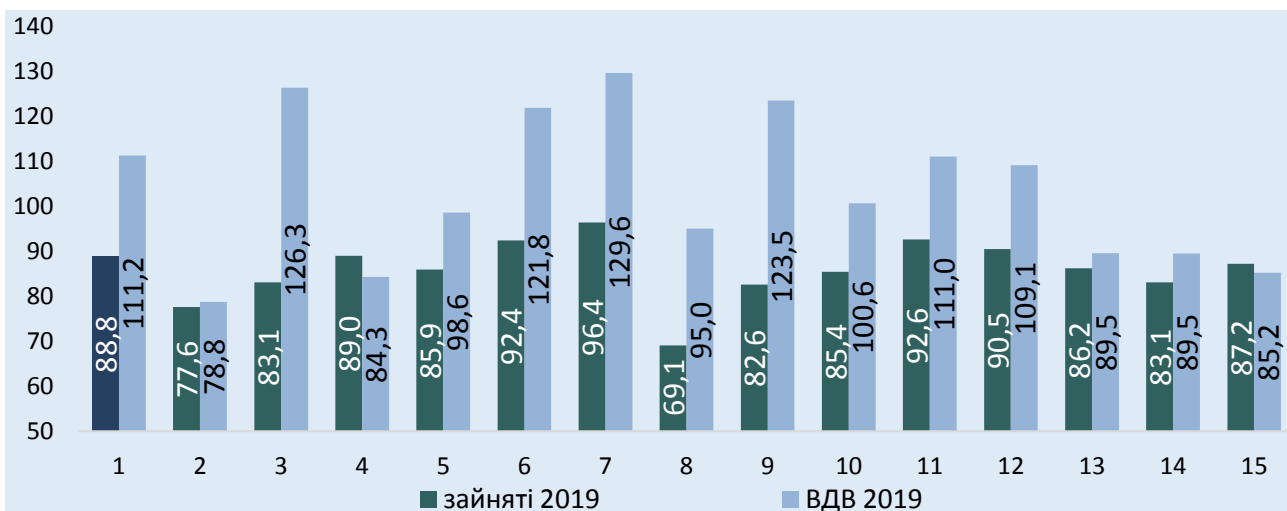

в структурі експорту на фоні розширення інтеграційних процесів з європейським співтовариством та в умовах кращої зовнішньоекономічної кон'юнктури на основні товари вітчизняного експорту. За даними НБУ збільшення питомої ваги вартісних обсягів експорту товарів до країн ЄС становило 1,5 відсоткового пункту - з 35,6 відсотка у 2017 році до 37,1 відсотка у 2019 році. Лідерами українського експорту залишались продовольчі товари та сировина для їх виробництва та продукція металургії, оскільки частка країн СНД в експорті цієї продукції не була суттєвою. Але, разом з тим, поступово зростали обсяги експорту телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг, які почали завойовувати ринки країн ЄС - за даними НБУ їх обсяги у 2019 році в цілому у 1,6 раза перевищили обсяги 2017 року.

Вартісні обсяги імпорту товарів та послуг у відповідь на розширення внутрішнього попиту зростали високими темпами. Так, у 2017 році – на 19,5 відсотка, у 2018 році – на 12,5 відсотка, у 2019 році – на 7,7 відсотка. При цьому найбільшу питому вагу в імпорті товарів займали товари інвестиційного призначення на тлі процесів модернізації економіки, що закладає основу для економічного розвитку в майбутньому. Так, за даними НБУ питома вага імпорту товарів за групою «Машини, устаткування, транспортні засоби та прилади» у загальному обсязі імпорту товарів збільшилась з 27,5 відсотка у 2017 році до 32 відсотків у 2019 році. Обсяги імпорту зазначених товарів за 2017-2019 роки збільшились у 1,4 раза.

Другою структурною відмінністю відновлювальної економічної динаміки стала зміна драйверів росту не лише з боку попиту, але, відповідно, і з боку пропозиції. Економічні вади, викликані збройною агресією Російської Федерації проти України та тимчасовою окупацією територій у Донецькій і Луганській областях, території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя, призвели до суттєвих втрат промислового потенціалу (вугільна галузь, машинобудування, хімічна галузь), що прямо позначилось на результатах діяльності промисловості. Обсяги промислового виробництва за 2017-2019 роки зростали лише на 1,2 відсотка у середньому щорічно. Натомість, враховуючи зміну у драйверах попиту, драйверами економічного відновлення почали виявлятися інші галузі, такі як будівництво, сільське господарство, роздрібна торгівля. Протягом 2017-2019 років дані види діяльності в середньому щорічно зростали на 19,5 відсотка, 2,5 відсотка, 7,7 відсотка відповідно.

Структурні зміни, тобто зміни у характері та драйверах росту, а також, у тому числі, спричинені ними повільні темпи відновлення економіки, не дозволили відновити «статус-кво» на ринку праці. За підсумком 2019 року рівень безробіття становив 8,2 відсотка проти 7,3 відсотка у 2013 році. Найбільше зайнятість скоротилась в тих галузях, які і досі не відновили свою діяльність, за виключенням будівництва та операцій з нерухомим майном, зокрема, у фінансовій та страховій діяльності, промисловості, охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги, транспорті, торгівлі.

- 1- Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство;
 2- Промисловість;
 3-Будівництво
 4-Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів
 5-Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність
 6-Тимчасове розміщування й організація харчування
 7-Інформація та телекомунікації
 8-Фінансова та страхова діяльність
 9-Операції з нерухомим майном
 10-Професійна, наукова та технічна діяльність
 11-Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування
 12-Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування
 13-Освіта
 14-Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги
 15-Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок

Рис. 1.6. Кількість зайнятих економічною діяльністю та валова додана вартість за видами економічної діяльності, відсотків до рівня 2013 року

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

Але, незважаючи на невирішені проблеми ринку праці та відносно повільні темпи відновлення економіки, в цілому у 2017-2019 роках сформувалась основа для подальшого якісного економічного зростання, а загальна ситуація, яка склалася в економіці наприкінці 2019 року, незважаючи на збереження низки істотних проблем та ризиків, свідчила про поступове формування нового, не в усьому звичного для України минулих часів, підґрунтя для подальшого поступального економічного розвитку в нових економічних реаліях і з новими драйверами.

2020 рік

Проте початок 2020 року ознаменувався поширенням пандемії COVID-19.

У відповідь на пандемію COVID-19 відбулись суттєві зміни у життєдіяльності багатьох держав світу, і України у тому числі. Так, було запроваджено надзвичайний стан в цілому в країнах або в окремих регіонах чи сферах; майже у всіх країнах запроваджено санітарно-епідеміологічні заходи (карантинні зони, перевірка температури, скасування масових заходів, закриття навчальних та культурно-розважальних закладів); встановлено обмеження виїзду/в'їзду до країн та пересування всередині країн; посилено роль державного управління в надзвичайних

умовах; встановлені обмеження трудової діяльності; введені нові дистанційні форми праці та освіти.

Такі безпрецедентні кроки спричинили уповільнення економічного розвитку.

За результатами I кварталу ВВП країн Єврозони через кризу впав на 3,6 відсотка (сезонно-скоригований показник до 4-го кварталу 2019 року), проти зростання на 0 відсотків в останні 3 місяці 2019 року. Падіння ВВП відбулося і в порівнянні до 1-го кварталу 2019 року. Так, за наявних даних падіння ВВП Австрії склало 2,6 відсотка, Іспанії – 5,2 відсотка, Франції – 5,3 відсотка, Італії – 5,3 відсотка. У II кварталі 2020 року зменшення обсягу ВВП порівняно з відповідним періодом 2019 року становило у Німеччині – 11,7 відсотка, Іспанії – 22,1 відсотка, Франції – 19,3 відсотка, Австрії – 12,8 відсотка, Литві – 3,8 відсотка.

Скорочення споживчої активності населення та скорочення виробництва в усіх країнах, де зафіксовані випадки COVID-19, спричинили глобальне падіння попиту і цін на світових ринках сировинних товарів.

Відповідно, це негативно вплинуло на розвиток економіки України, яка є експортоорієнтованою. Також, як і в інших країнах світу, негативно на стан економіки України впливали і карантинні обмеження всередині країни.

Наразі є офіційна статистична інформація за травень-червень, яка відображає вже в повній мірі негативний вплив пандемії в Україні з урахуванням отримання максимального негативного ефекту у квітні-травні 2020 року. У подальшому в умовах пом'якшення карантинних заходів вже спостерігаються певні ознаки відновлення економічної активності в окремих секторах економіки, хоча негативні наслідки, особливо з боку звуження інвестиційного попиту, залишаються значними.

Так, **за результатами червня падіння економіки поглибилось**. За підсумками січня-червня скорочення Зведеного індексу виробництва (ЗІВ) становило 7,7 відсотка (падіння на 7,3 відсотка у січні-травні 2020 року) в більшій мірі через негативний вплив поширення у світі COVID-19 (через тимчасове зменшення загальної економічної активності у світі, інвестиційну паузу, у тому числі, з боку іноземних інвесторів) та дії стримуючих чинників, сформованих у попередніх періодах, що стримували розвиток більшості видів економічної діяльності.

Негативний вплив від поширення у світі COVID-19, зокрема, через логістичні проблеми та зменшення попиту та цін у світі відчули експортоорієнтовані виробництва. За попередніми даними НБУ, починаючи з березня 2020 року, на фоні погіршення ситуації у світі, зважаючи на поширення пандемії, була зафіксована негативна помісячна динаміка показників зовнішньої торгівлі. Експорт товарів та послуг у червні 2020 року зменшився на 9,2 відсотка у порівнянні із червнем 2019 року (у січні та лютому 2020 року спостерігалось зростання на 1,5 відсотка та 3,8 відсотка, у березні, квітні та травні – зменшення на 1,7, 7 та 24,6 відсотка відповідно), у т.ч. експорт товарів – на 7,1 відсотка (зростання на 1,8 та 1,5, зменшення на 3, 3,7 та 23,7 відсотка відповідно).

Найбільший негативний вплив на динаміку експорту у червні 2020 року було зафіксовано за групою «Чорні й кольорові метали та вироби з них» – падіння на 18,7 відсотка у червні 2020 року проти «мінус» 21,9 відсотка у червні 2019 року. Це було обумовлено триваючим зниженням цін на світових товарних ринках (світові ціни на

базові метали у червні 2020 року до червня 2019 року зменшилися на 6,4 відсотка, у січні-червні 2020 року до січня-червня 2019 року – на 12,2 відсотка), скороченням попиту у світі на тлі падіння економічної активності основних торговельних партнерів України.

На фоні очікування нового врожаю продовжувалась, започаткована у травні 2020 року, негативна динаміка експорту продовольчих товарів та сировини для їх виробництва – зменшення на 5 відсотків у червні 2020 року проти червня 2019 року. Їх частка у структурі експорту товарів за підсумком січня-червня становила 48,6 відсотка.

Негативний вплив від запровадження карантинних заходів для стримування пандемії всередині країни відповідно **відчули внутрішньоорієнтовані виробництва**. Втім, пом'якшення карантинних обмежень у травні (зокрема, відновлення діяльності більшості торговельно-розважальних центрів, інших закладів торговельного і побутового обслуговування населення, продовольчих ринків, а також частково пасажирських перевезень автомобільним транспортом (у міському, приміському, внутрішньообласному та міжнародному сполученні) та роботи метрополітену) дещо покращили динаміку окремих видів економічної діяльності у травні. Проте в цілому ситуація в багатьох сферах лишається досить складною.

Як результат, **за підсумками січня- червня (п/п) падіння:**

- **промисловості** становило **8,3 відсотка** (порівняно з 8,7 відсотка у січні-травні 2020 року), у тому числі машинобудуванні - 22,2 відсотка (22,5 відсотка у червні 2020 року до червня 2019 року і 22,4 у травні до травня) та металургії – 14,2 відсотка (3,9 відсотка проти 19 відсотків відповідно) на тлі продовження дії стримуючих чинників, започаткованих раніше;

- **будівництва** становило **5,5 відсотка** (порівняно з 7,1 відсотка у січні-травні 2020 року), що обумовлено як зниженням попиту на житлову нерухомість на початкових стадіях будівництва та нестачу фінансових ресурсів у забудовників (житлове будівництво), так і зниженням інвестиційної активності з боку підприємств (будівництво нежитлових будівель). Водночас, активне проведення дорожніх робіт сприяло зменшенню глибини падіння виконаних робіт у будівництві інженерних споруд;

- обсягів **пасажирообігу** – **на 55,9 відсотка** (порівняно з 51,6 відсотка у січні-травні, у тому числі падіння на 72 відсотки у червні 2020 року до червня 2019 року проти 92,3 відсотка у травні 2020 року до травня 2019 року), що в більшій мірі, пов'язано з продовженням дії заборони на пасажирські авіа- та залізничні перевезення в розпал сезону відпусток, що значно стримує сферу пасажирських перевезень;

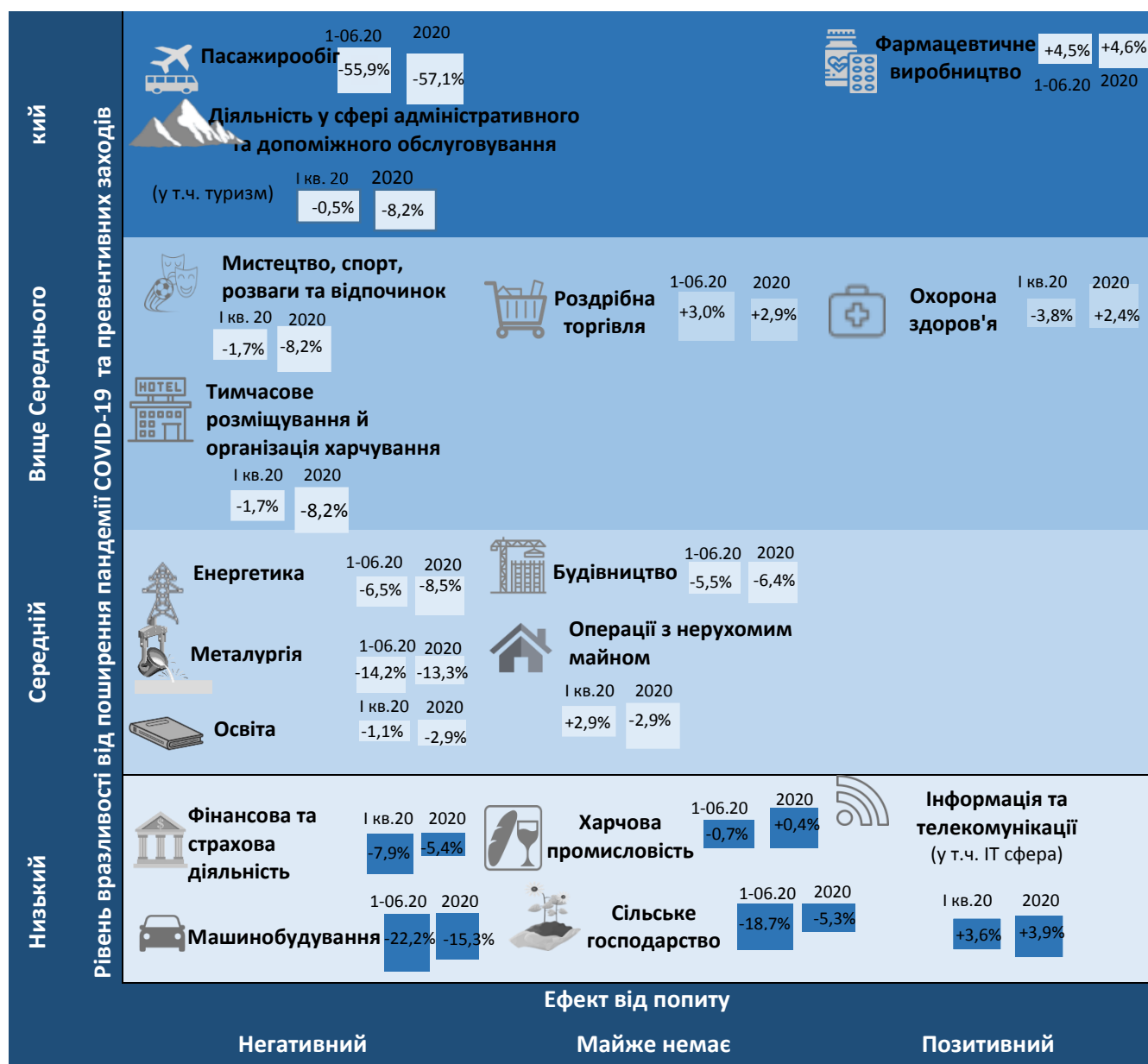
- обсягів **вантажобігу** – **на 19,6 відсотка** (порівняно з 19,9 відсотка у січні-травні 2020 року, у тому числі падіння на 18,3 відсотка у червні 2020 року до червня 2019 року проти 26 відсотків у травні 2020 року до травня 2019 року). Головна причина - низький попит з боку більшості видів економічної діяльності на вантажні перевезення за всіма видами транспорту (особливо автомобільним та залізничним) на тлі зниження економічної активності в економіці через поширення у світі пандемії COVID-19 та, відповідно, продовження карантинних заходів, як в середині країни, так і у країнах-торговельних партнерах. Водночас проблемою для розвитку транспорту лишаються і системні чинники, зокрема, дефіцит локомотивної тяги АТ «Укрзалізниця», значне старіння рухомого складу (зокрема, за даними 2018 року 70,4 відсотка тепловозів та 74,5 відсотка вантажних вагонів перебувають у користуванні 26-40 років),

незадовільний стан транспортної інфраструктури (зокрема, автомобільних доріг загального користування);

■ **оптового товарообороту – на 0,5 відсотка** (скорочення на 2,8 відсотка у січні-травні 2020 року).

Також, за результатами червня в цьому році мало місце значне падіння обсягів виробництва у сільському господарстві - **18,7 відсотка** (порівняно з 5,8 відсотка у січні-червні 2019 року). Але таке падіння обумовлено не стільки наслідками пандемії, скільки значно меншими площами збирання через більш пізній початок збиральної кампанії (зокрема, в південних регіонах) та нижчою урожайністю більшості сільськогосподарських культур порівняно з минулим роком через несприятливі умови перезимівлі озимих культур, а також високими фінансовими затратами на вирощування поголів'я ВРХ, зниженням внутрішнього та зовнішнього попиту на продукцію агропромислового комплексу на тлі зменшення платоспроможності населення та запровадження карантинних заходів через пандемію COVID-19. Як наслідок, за підсумками червня мало місце скорочення виробництва продукції рослинництва на 56,8 відсотка (19,1 відсотка відповідно), а також тваринництва – на 2,2 відсотка (1,9 відсотка відповідно).

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

Все це у комплексі з поєднанням дії стримуючих чинників, сформованих у попередніх періодах, призвело, за оцінкою Мінекономіки, до **скорочення обсягів ВВП у січні-червні на рівні 6,5 відсотка** (11 відсотків у II кварталі 2020 року до II кварталу 2019 року, що є дещо меншим ніж очікувалося раніше – падіння на рівні 14 відсотків, у I кварталі 2020 року за уточненими даними Держстату падіння ВВП становило 1,3 відсотка (п/п), що наразі відповідає раніше оприлюдненим оцінкам Мінекономіки («мінус» 1,2 відсотка)).

Крім падіння виробництва, в світі та в Україні упродовж періоду карантину спостерігалось тимчасове **погіршення очікувань бізнесу, яке стимулювало зростання безробіття**. Так, за інформацією НБУ **Індекс ділової активності українських компаній знизився** із 45,8 пункту у березні до 29,9 у квітні. Але вже у червні, на фоні послаблень карантинних обмежень, він практично відновився до березневого значення – 45,5 відсотка. Втім, будь-яке значення індексу нижче за 50 пунктів сигналізує про переважання песимістичних настроїв бізнесу. При цьому, найпесимістичніші очікування спостерігаються у підприємств сфери послуг. Значна кількість компаній проводила скорочення працівників або відправляла у відпустку за власний рахунок.

Якщо упродовж трьох попередніх років темп інфляції знизився більш, ніж в три рази на фоні зростання споживчого попиту та високого рівня пропозиції за рахунок прискореного економічного зростання, то наразі і у найближчій перспективі такі умови фактично відсутні. Обмежувальні заходи, пов'язані із карантинном, спричинили зниження попиту, що, у свою чергу, супроводжувалося зниженням обсягів доходів населення та зростанням безробіття. На цьому фоні істотно стримувався споживчий попит, що стало основною причиною помітного зниження темпів інфляції на споживчому ринку. А за умов впливу низького рівня світових цін зазначені фактори обмежували і зростання відпускних цін виробників промислової продукції. За даними Держстату **у січні-червні 2020 року на споживчому ринку зафіксовано інфляцію лише у 2 відсотка. Ціни виробників при цьому з початку року зросли на 1,8 відсотка.**

Щодо **ситуації на ринку праці України**, то прогнозовано зростає безробіття. За даними ДСЗ статус безробітного у січні – червні 2020 року отримали 829,4 тис осіб, з них 324,1 тис осіб отримало цей статус з 12.03.2020 по 30.06.2020.

Отже, Україна, як і інші країни світу, зазнає відчутного негативного впливу як світової пандемії та, відповідно, скорочення світового попиту, так і карантинних заходів, запроваджених всередині країни.

Для пом'якшення цього впливу та стимулювання економіки владою було здійснено низку заходів. Упродовж більш напруженого етапу карантину було забезпечено збереження трудових прав за працівниками та прав внутрішньо переміщених осіб. Здійснено виплату допомоги по тимчасовій непрацездатності у розмірі 50 відсотків середньої зарплати під час протидії COVID-19. Гарантовано на певний час звільнення громадян від відповідальності за договорами про споживчий кредит. Підвищену увагу було приділено роботі медперсоналу (запроваджено надбавки медикам, які безпосередньо зайняті на роботах з ліквідації захворювання).

Запроваджені податкові пільги та спрощення умов ведення бізнесу стосувалися, в першу чергу, ввезення та постачання на території України товарів (у тому числі лікарських

засобів), призначених для боротьби з COVID-19 та швидкого проведення закупівель товарів, робіт та послуг, необхідних для боротьби з COVID-19.

Крім того, було відмінено певні штрафні санкції щодо єдиного соціального внеску та порушення податкового законодавства, були послаблені законодавчі вимоги щодо діяльності бізнесу та ФОП, введено мораторій на проведення податкових перевірок на період карантину, відтерміновано подання декларацій до 1 липня 2020 року. Запроваджено програму державної підтримки «Доступні кредити 5-7-9%».

Також, наразі передбачена допомога по частковому безробіттю роботодавцям із числа суб'єктів малого та середнього підприємництва за період карантину.

Особливо важливими були заходи щодо підтримки медичної галузі, у тому числі для забезпечення потреб медичної системи.

Задля пом'якшення впливу пандемії на банківський сектор та з метою підтримання економіки НБУ суттєво пом'якшив регуляторні вимоги до банків. Було відтерміновано запровадження буферів капіталу, банкам дозволено реструктурувати кредити клієнтів на взаємовигідних умовах. Щоб сприяти кредитуванню, НБУ також запровадив новий інструмент довгострокового рефінансування під плаваючу ставку. Це посилить позитивний ефект від зниження облікової ставки.

В межах виконання Державної програми стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020–2022 роки Уряд забезпечив розширення та удосконалення програми «Доступні кредити 5-7-9%», запровадженої за ініціативи Президента України.

Крім того, понад 300 тисяч робочих місць вже вдалось зберегти завдяки програмі по частковому безробіттю. Також через Центри зайнятості від початку карантину вдалося працевлаштувати 174 тисячі людей.

Задля захисту національних виробників у торговельно-економічній сфері, у тому числі від заходів протекціоністської політики інших держав шляхом попередження, лібералізації та скасування торговельних бар'єрів щодо українських товарів на зовнішніх ринках та сприяння лібералізації було забезпечено позитивні зміни щодо доступу українських товарів на зовнішні ринки.

Задля формування спільної дорожньої карти Україна – ЄС щодо подальшого розвитку торговельно-економічних зв'язків та нівелювання негативного впливу від заходів, вжитих на рівні окремих держав – членів ЄС в умовах боротьби з поширенням COVID-19 Урядом вже опрацьовується проект Дорожньої карти щодо подальшого розвитку двосторонніх економічних відносин між Україною та ЄС у період після Covid-19.

Реалізація зазначених та інших заходів, а також пом'якшення з середини травня карантинних обмежень та подальше їх зняття дозволять у другій половині року пожвавити економічну активність, але відновлення зростання може бути досягнуто не раніше 4-го кварталу поточного року.

В цілому по результатах 2020 року матиме місце падіння ВВП на рівні 4,8 відсотка.

Найбільший негативний внесок у скорочення ВВП матимуть інвестиції через різке падіння, спричинене негативними настроями бізнесу та зважаючи на їх фінансові складнощі. Деякою підтримкою залишатиметься бюджетний сектор. Як наслідок, **падіння валового нагромадження основного капіталу за підсумком 2020 року очікується на рівні 21,8 відсотка.**

Другим за вагомістю чинником буде **скорочення кінцевих споживчих витрат домогосподарств на 1,2 відсотка.** Після того як карантин почне послаблюватися, відновлення споживання буде повільним через втрату роботи та падіння заощаджень, що, відповідно, позначається на впевненості споживачів. За підсумком року очікується на **незначне зростання середньомісячної заробітної плати на 4,3 відсотка** (з урахуванням визначених Президентом України завдань щодо підвищення мінімальної заробітної плати) **при значному збільшенні рівня безробіття (до 9,4 відсотка).** Безробіття зросте внаслідок як вивільнення робочої сили всередині країни, зважаючи на зниження економічної активності, так і повернення трудових мігрантів до України під час карантину, частина яких після зняття обмежень матиме складнощі з поверненням до міст роботи за межами України через складну економічну ситуацію в країнах-реципієнтах. Це відповідним чином справлятиме тиск на сектор загальнодержавного управління.

Іншим чинником стане **падіння обсягів експорту** (очікується на **реальне падіння на 0,4 відсотка**). Хоча через вищі **темпи падіння імпорту (реально на 7,2 відсотка)**, спричинене падінням споживання та інвестицій, відбудеться скорочення торгового дефіциту, що лише частково компенсує втрати від падіння внутрішнього попиту.

Взагалі, економічна ситуація в країні до кінця року, найбільш вірогідно, матиме характер стриманого відновлення з урахуванням реалізації заходів Уряду та НБУ для забезпечення найбільш оптимального повернення економіки до позитивних тенденцій та продовження активного реформування і прискореного розвитку, що вже відчуватиметься починаючи з 2021 року.

Прогноз на 2021-2023 роки

Починаючи з 2021 року, передбачається поступове відновлення економіки з переходом до зростання та формування якісного підґрунтя для сталого економічного розвитку в середньостроковій перспективі з урахуванням проведення основних реформ та збереження фінансової стабільності. Акцент в реформах буде зроблений - у короткостроковій перспективі - на стимулюванні розвитку економіки у постпандемічний період шляхом державної підтримки створення нових робочих місць, підтримки розвитку малого і середнього бізнесу, захисту інтересів вітчизняних виробників як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. У середньостроковій перспективі акцент в реформах буде зроблений на усуненні існуючих слабких місць в економіці України та виявлених структурних невідповідностях з метою забезпечення прискорення економічного зростання, а також на створенні умов для розвитку виробництва, які матимуть найбільшій позитивний ефект від розвитку цифровізації економіки.

Передбачається поступовий запуск ринку землі, продовження реформ, спрямованих на подальше спрощення умов ведення господарської діяльності, проведення ефективної приватизації, демонополізацію та посилення конкуренції та інші заходи, реалізація яких дозволить гарантувати притік довгострокового

інвестиційного іноземного ресурсу, необхідного для запуску масштабних модернізаційних процесів в економіці України.

Поряд з іноземним капіталом надалі вагоміше значення матимуть позичкові кошти в умовах подальшого розвитку та вдосконалення функціонування фінансових ринків, у тому числі фондового ринку. Відновлення довіри до банківської системи, зменшення кредитних ризиків, а також поступове зниження вартості кредитних коштів на тлі утримання інфляційної цілі, встановленої Національним банком, сприятиме зростанню ролі банківської системи у формуванні потоків капіталу.

Продовжуватиметься активна співпраця з міжнародними фінансовими організаціями та країнами-партнерами у напрямку залучення кредитних коштів для впровадження пріоритетних державних інвестиційних проектів.

В разі успішності проведених реформ і заходів Україна в середньостроковій перспективі має забезпечити підґрунтя для сталого позитивного економічного розвитку, максимально посилити рівень інтеграції із вагомими торговельними партнерами та, в решті решт, позбавитися основної негативної характеристики останніх років, як країни з нестабільною економікою та сировинною спрямованістю.

Крім іншого, з урахуванням існуючих реалій та наслідків пандемії, які певною мірою все одно відчуватимуться і у середньостроковій перспективі, в прогнозі враховано, що у середньостроковому періоді соціальна політика держави максимально спрямовуватиметься на розвиток людського капіталу, забезпечення ефективної державної соціальної підтримки населення, створення передумов для ефективного функціонування накопичувальної пенсійної системи. В той же час, особлива увага приділятиметься адресності соціальної підтримки незахищених верств населення, а також адресності надання житлових субсидій населенню.

Основним пріоритетом для держави у 2021-2023 роках буде максимальне відновлення допандемічного рівня зайнятості, а також здійснення необхідних заходів для створення гідних робочих місць, здатних втримати трудових мігрантів в Україні. Відтак залишатимуться актуальними реформи, спрямовані на стимулювання збереження існуючих та створення нових робочих місць, забезпечення гідної оплати праці, а також підвищення якості освіти, медицини та культурного розвитку людини.

Отже, **в цілому у 2021-2023 роках** передбачається повернення до траєкторії прискорення економічного зростання. Як результат, за базовим сценарієм, що представлено у Прогнозі на 2021-2023 роки, прогнозується **зростання ВВП на рівні 4,6 відсотка у 2021 році, на 4,3 відсотка у 2022 році та на 4,7 відсотка у 2023 році.**

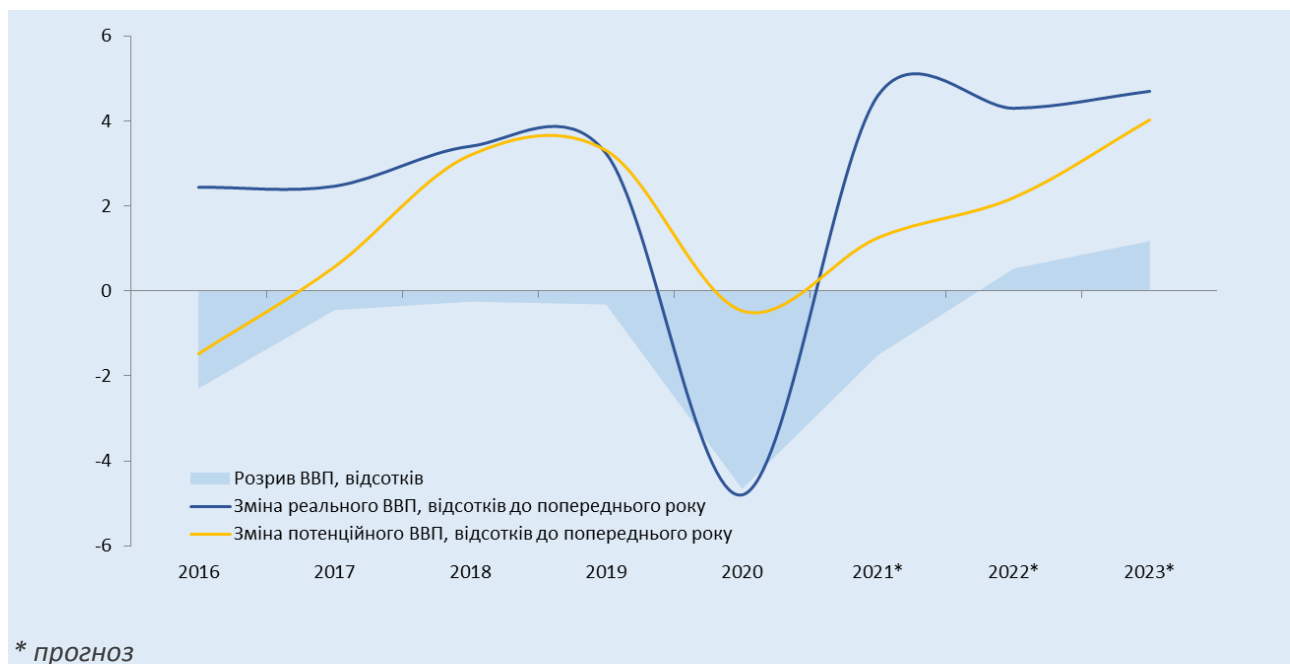

Рис. 1.7. Зміна потенційного і фактичного ВВП та розрив ВВП у 2016-2023 роках, відсотків

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

Також, відповідно до норм Бюджетного кодексу у частині здійснення загальної оцінки фіскальних ризиків, зокрема, пов'язаних із змінами у макроекономічному середовищі, Прогноз на 2021-2023 роки містить оцінку можливих альтернативних сценаріїв розвитку для України, які, як і базовий сценарій, сформовано з врахуванням наслідків поширення коронавірусної інфекції COVID-19. При цьому розглядається два протилежних альтернативних сценарії:

- оптимістичний, який передбачає, що, завдяки заходам, які активно застосовуються по всьому світу, вдасться швидко подолати поширення коронавірусної інфекції COVID-19, а досвід, здобутий за період боротьби з пандемією, та якісна переоцінка системи цінностей суттєво позначиться на економічних зв'язках та розподілу грошових потоків;
- кризовий, який передбачає розгортання другої хвилі поширення коронавірусної інфекції COVID-19 та, як наслідок, помірне відновлення світової економіки або навіть глобальну фінансово-економічну кризу, про яку попереджають ряд міжнародних й вітчизняних експертів.

Також Прогноз на 2021-2023 роки, окрім оцінки чинника поширення інфекційного захворювання в середньостроковій перспективі, містить оцінку впливу ряду інших традиційних ризиків та викликів, які супроводжують вітчизняну економіку впродовж тривалого періоду.

2. ПРИПУЩЕННЯ ПРОГНОЗУ:

2.1. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Пандемія гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричинена коронавірусом SARSCoV-2, стала тим фактором, який змусив весь світ переосмислити своє буття, переглянути не лише свої прогнози розвитку, свою короткострокову економічну та соціальну політику, але і усвідомити, що розпочинається новий трансформаційний етап.

За базовим сценарієм передбачається, що реалізація країнами своїх стратегій щодо подолання наслідків пандемії, підтримки домогосподарств і бізнесу, надання розвиненими країнами та міжнародними фінансовими організаціями значної фінансової підтримки країнам, що розвиваються, і стикнулись із значними фінансовими проблемами під час поширення пандемії, дозволять відновити зростання світової економіки вже у 2021 році на рівні 5,4 відсотка після падіння на 4,9 відсотка у 2020 році і повернути темпи росту на рівень 3,6 відсотка в середньому у періоді 2022-2023 років.

Основний внесок у світову економічну динаміку, як і раніше, будуть здійснювати 3 країни: Китай (середньорічні темпи зростання у 2021-2023 роках прогнозуються на рівні 6,4 відсотка проти 6,6 відсотка в середньому за 2017-2019 роки), США (2,3 відсотка проти 2,5 відсотка), Індія (7,1 відсотка проти 5,6 відсотка відповідно). Європа демонструватиме дещо помірніші темпи – 2,2 відсотка.

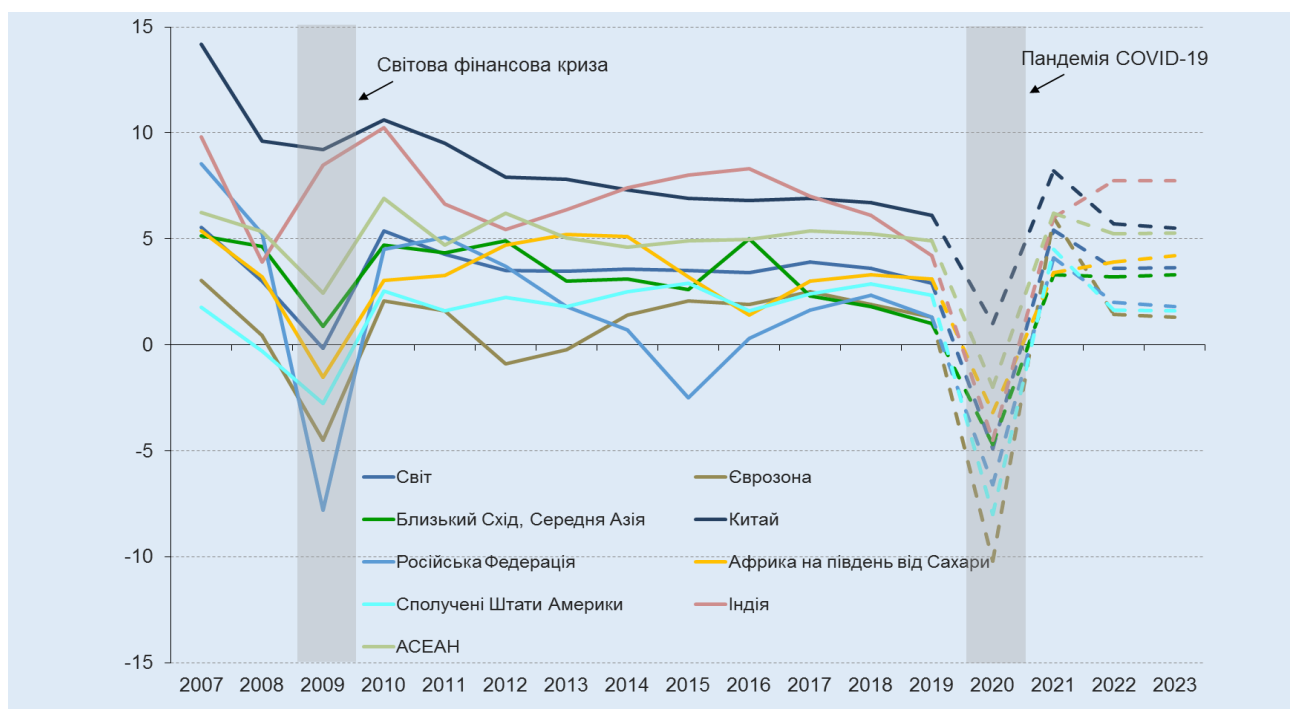

Рис. 2.1.1. Динаміка ВВП в країнах і регіонах у 2007-2023 роках, відсотків до попереднього року

Джерело: МВФ (2007-2018 - World Economic Outlook, April 2020, 2019-2021 - World Economic Outlook, June 2020, 2022-2023 - World Economic Outlook, October 2019)

Оцінюючи вплив пандемії на світову економіку, експерти відзначають, що фінансові стимули та кредитні інструменти дозволять не тільки пом'якшити удар по бізнесу, але і стануть стимулом для подальших інвестицій, коли пандемія буде позаду. Фактично Європа і США закладуть фундамент для відновлення економіки, яка похитнулася, та додавання зростанню більшої стійкості. Також, для всіх країн пріоритетним завданням залишатиметься підвищення темпів зростання потенційного обсягу виробництва та забезпечення більшої інклюзивності.

Економіка **Сполучених Штатів Америки** відновить зростання до рівня 4,5 відсотка у 2021 році (після падіння на 8 відсотків у 2020 році) завдяки кумулятивному ефекту закінчення пандемії, припинення «нафтової війни» та вливання трильйонних кредитів у стимулювання розвитку.

У той же час ризиком для середньострокового зростання економіки США, які лише посилились внаслідок пандемії, і надалі залишатимуться значне боргове навантаження, а також введені торговельні обмеження і заходи у відповідь з боку торгових партнерів до США. При цьому, у випадку подальшої ескалації торгових конфліктів, це може призвести до істотного уповільнення американської економіки. Враховуючи це, середньорічні темпи економічного зростання у 2022-2023 роках прогножуються на рівні 1,6 відсотка.

Відставання **єврозони** від США в частині впровадження інновацій та використання переваг цифрових технологій вже знайшло своє відображення, зокрема, у більш слабкому підвищенні продуктивності (темпи її зростання в єврозоні з 2000 року були вдвічі нижчими, ніж у США). У прогнозованому періоді очікується, що завдяки таким ключовим складовим економічного майбутнього Європи як завершення створення єдиного цифрового ринку, об'єднаного ринку капіталу та єдиного ринку послуг країни Європи отримають необхідний поштовх для створення нових інноваційних компаній. Загалом, прискорення цифрових трансформацій стане одним з трендів постпандемічного відновлення світової економіки.

Економіка Єврозони зросте у 2021 році на 6 відсотків (у 2020 році – падіння прогнозується на 10,2 відсотка). У середньому впродовж 2022-2023 років темпи зростання будуть більш стриманими – у середньому 1,4 відсотка, насамперед, через дещо повільніше, ніж прогнозувалось раніше, зростання найбільших економік Єврозони, які найбільше втратять від пандемії, зокрема, Італії, Іспанії, Німеччини та Франції. У свою чергу, Європейський Центральний Банк намагатиметься утримувати нульову облікову ставку, що дасть можливість урядам цих країн виплачувати вже накопичені ними борги, не збільшуючи суттєво податки.

Китай першим вступив в період економічного спаду через поширення вірусу, відповідно, й економічне зростання цієї країни відбуватиметься у той час, коли інші країни ще відчуватимуть негативні наслідки економічних обмежень, а також завдяки владі Китаю, яка демонструватиме рішучість у перезавантаженні економіки, насамперед, використовуючи перевірені підходи державного регулювання економічних процесів в умовах кризи (зниження вартості кредитів, податкові преференції).

Так, у 2021 році спостерігатиметься різке зростання економіки Китаю на 8,2 відсотка (1 відсоток у 2020 році). Такого прогресу країні вдасться досягти, якщо

не буде другої хвилі або поширення коронавірусу в інших країнах не позначиться на економічній ситуації КНР. У 2022-2023 роках темпи росту прогнозуються у середньому на рівні 5,6 відсотка. Це відбуватиметься на фоні подальшої переорієнтації економіки на приватне споживання, а виробництва – на надання послуг, а також за умови нереалізації ризику – зменшення попиту з боку більшості країн світу, які споживають китайську продукцію.

Більшій частині **Азії** посилення економічного зростання в Китаї піде на користь з урахуванням високих обсягів взаємної торгівлі між КНР і країнами регіону.

Продовження геополітичних конфліктів в країнах-експортерах нафти, зокрема, на **Близькому Сході**, з одного боку, негативно впливатимуть у середньостроковій перспективі на динаміку економічного розвитку цих країн в цілому. В той же час, низхідний тренд цін на нафту не підтримуватиме високий внутрішній попит в країнах-експортерах нафти. В цілому зростання економік країн Близького Сходу, Середньої Азії прогнозується у середньому на рівні 3,2 відсотка у 2022-2023 роках. У 2021 році економічне зростання цих регіонів збільшиться до 3,3 відсотка після падіння на 4,7 відсотка у 2020 році.

У 2021 році економічне зростання **Російської Федерації** відновиться і становитиме 4,1 відсотка після значного падіння на 6,6 відсотка у 2020 році. Водночас стримуючим фактором виступатиме санкційна політика США та інших демократичних країн світу, що посилюватиметься, зокрема, до моменту припинення збройної агресії проти України та відновлення її територіальної цілісності в міжнародновизнаних кордонах, а також низька ціна на нафту. Так, у 2022-2023 роках у Російській Федерації прогнозується зростання в середньому до 1,9 відсотка. Серед стримуючих факторів розвитку також залишатимуться слабкий розвиток інфраструктури, старіння населення, недостатня інтеграція у світову економіку і геополітичні наслідки, спричинені агресивною зовнішньою політикою Російської Федерації, які знижують приватні інвестиції.

Відновлення економічного зростання в країнах **Африки** у 2021 році до рівня 3,4 відсотка (після падіння на 3,2 відсотка у 2020 році) ґрунтуватиметься на поступовому поліпшенні ділової та споживчої довіри на тлі зменшення політичної невизначеності. Хоча й спостерігатимуться значні відмінності у показниках розвитку країн у регіоні, проте країни поділятимуть проблему зміцнення стійкості та створення більш високого, більш інклюзивного та довгострокового зростання. Так розвиток економіки країн Африки у 2022-2023 роках залишатиметься на доволі високому рівні (4 відсотки), що значною мірою підтримуватиметься збільшенням державних інвестицій в інфраструктуру, зокрема, у сфери транспорту, енергетики та інформаційно-комунікаційних технологій. Підтримка імплементації подальших реформ, спрямованих на збільшення участі жінок в економіці, забезпечить більшу інклюзивність розвитку країн даного регіону.

Світові ринки

У 2021-2023 роках в умовах дії торговельних обмежень на окремих регіональних ринках слабкий попит стримуватиме зростання ціни на сталь. Зростання індексу світових цін на базові метали прогнозується у середньому на рівні 3,7 відсотка. Очікується зростання ціни на залізну руду на 0,1 відсотка в середньому протягом 2021-2023 років. Разом з тим, можливості нарощування присутності на китайському ринку залізорудної сировини (де, в основному, перетинаються інтереси України та ключових світових експортерів – Бразилії, Австралії та Індії) для українських виробників зумовлюватимуться зростанням попиту на залізну руду з боку дрібних виробників сталі, які не в змозі закуповувати великі партії руди.

Тому, у середньостроковій перспективі, в умовах гострої конкуренції та відносної стабільності цін на світових ринках металів прогнозується помірне зростання українського експорту продукції металургійного виробництва - однак і це за умови проведення технічного переозброєння та реконструкції застарілого обладнання, зниження всіх видів витрат на виробництво, всебічного застосування ресурсо- та енергозберігаючих технологій, а також реалізації державою ефективною політики захисту інтересів вітчизняних товаровиробників як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках.

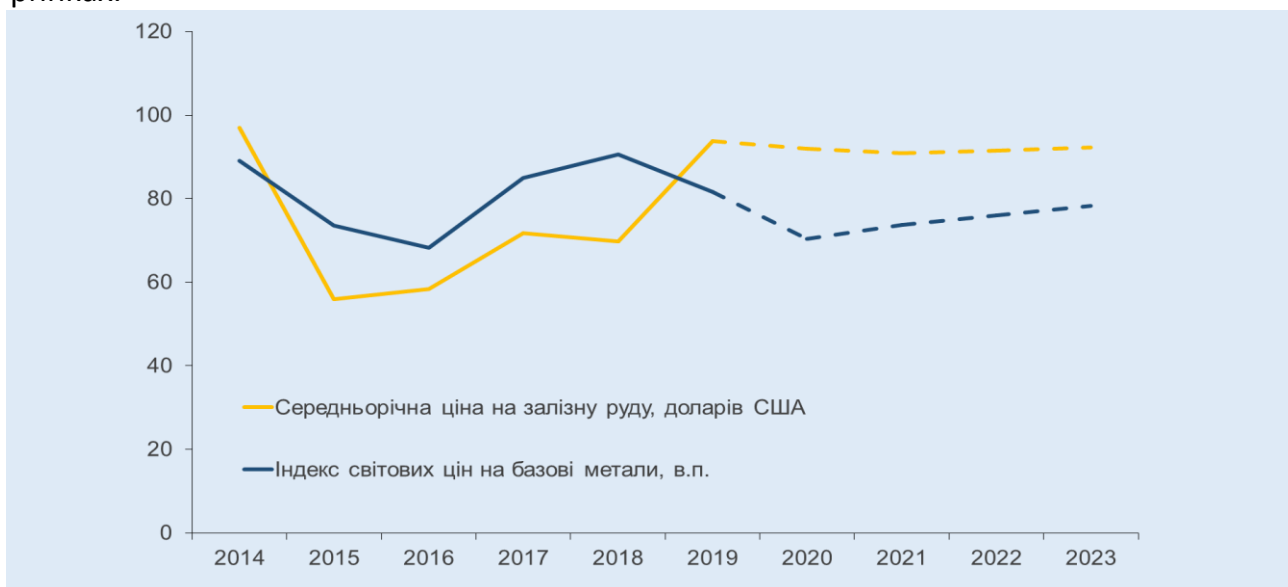

Рис. 2.1.2. Середньорічні ціни на залізну руду та індекс світових цін на базові метали у 2014-2023 роках

Джерело: Світовий банк, квітень 2020

З урахуванням повільного зростання попиту, а також розширення видобутку/використання інших видів енергії у середньостроковій перспективі прогнозується повільне відновлення споживання нафти у світі. Нафтова галузь у 2020 році змушена функціонувати в умовах падіння попиту через поширення COVID-19 в Європі і США, дефіциту вільних ємностей для зберігання сировини (падіння попиту майже на 20 відсотків – 25 млн барелів на день – призвело до жорстокої кризи надвиробництва, заповнення всіх можливих сховищ, тотальному фрахту всіх доступних танкерів для зберігання нафти), невдалих переговорів ОПЕК+. Тому у перспективі пріоритетом для даної галузі буде відновлення балансу попиту та пропозиції на світовому нафтовому ринку. Кооперацію експортерів можна розглядати як позитивне

явище на майбутнє. Три найбільші експортери світу – США, Саудівська Аравія та Росія – можуть вплинути на збільшення ціни нафти до рівня рентабельності видобування для більшості видобувачів. Поряд з тим, реалізація планів цінової підтримки ОПЕК відбуватиметься за умови вирішення питання зі зростанням сланцевого видобутку в США, оскільки наявність природних ресурсів, поєднана з технологічними можливостями у видобутку нафти із сланців, надаватиме країні конкурентні переваги.

Хоча нафта все ще залишатиметься одним з основних видів палива у світі, альтернативні види енергії (зокрема, з відновлювальних джерел) поступово займатимуть все більшу частку на світовому ринку енергоносіїв. Це також певною мірою стримуватиме динаміку цін на світовому ринку нафти.

Отже, очікується, що у прогностичному періоді середньорічна ціна на нафту марки Brent зростатиме в середньому на 4,6 відсотка протягом 2021-2023 років до 48 доларів США за барель у 2023 році.

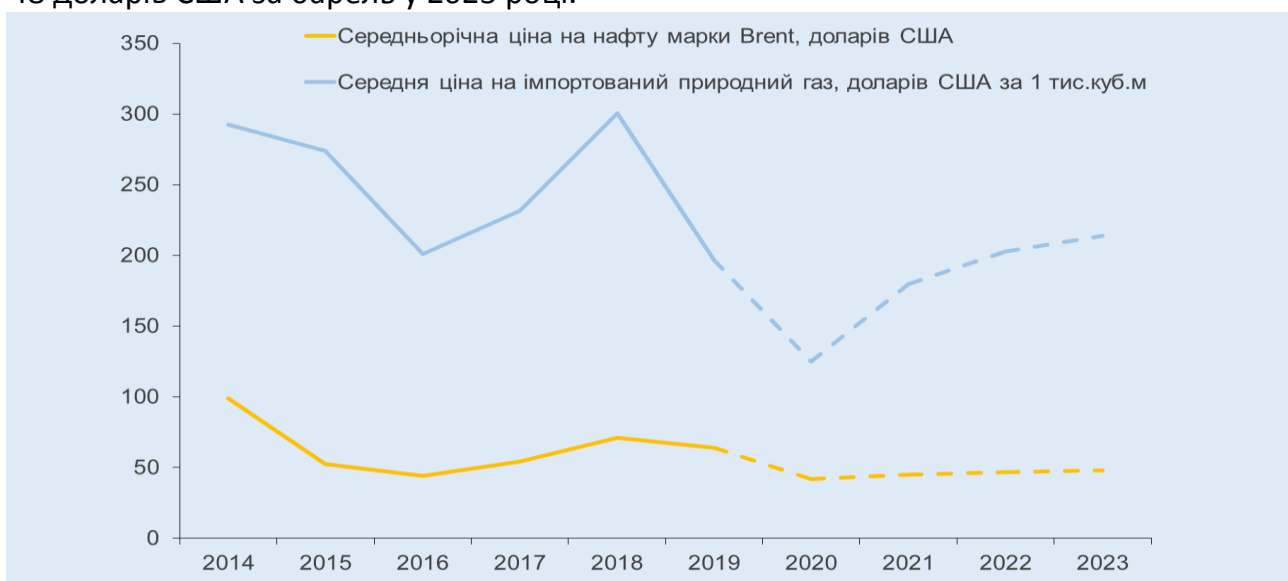

Рис. 2.1.3. Середньорічні ціни на природний газ та нафту марки Brent у 2014-2023 роках

Джерело: Світовий банк, квітень 2020

Природний газ і надалі відіграватиме значну роль в енергозабезпеченні світової економіки. У 2021-2023 роках відбуватиметься зростання видобутку природного газу в США, Російській Федерації, а також країнах Близького Сходу (зокрема, Катарі). При цьому, в США відбуватиметься інтенсифікація виробництва в основному за рахунок сланцевих ресурсів. Водночас найбільше зростання попиту на природний газ спостерігатиметься у Китаї. Також, у перспективі очікується зростання споживання та імпорту газу у Східній Європі, яка є великим споживачем та імпортером газу, переважно з Російської Федерації. Це відбуватиметься в умовах необхідності «озеленення» економіки (в першу чергу, стосується «вугільних» країн – Польщі, Чехії) і забезпечення зростаючих потреб економіки.

У свою чергу, у середньостроковій перспективі відбуватиметься зміна структури європейського ринку природного газу, зокрема, через закінчення у 2022 році, на 8 років раніше, ніж першочергово планувалося, видобутку на найбільшому в Європі газовому родовищі – Гронінгені на березі Нідерландів, зважаючи на сейсмічну

активність в регіоні. Закриття Гронінгена, поряд із скороченням виробництва газу на інших родовищах Північно-Західної Європи означатиме, що до 2025 року в регіоні потрібно буде замінити близько 45 млрд куб метрів газу. Оскільки норвезький імпорт поступово скорочуватиметься, дефіцит покриватиметься за рахунок збільшення поставок російського ресурсу.

Дані чинники підтримуватимуть ціни, принаймні тимчасово, оскільки ринок буде меншим гнучким та більш залежним від імпорту трубопровідного газу.

Прогнозується, що упродовж 2021-2023 років середньорічна ціна на імпортований природний газ зростатиме на 19,6 відсотка в середньому щорічно до 214 доларів США за 1 тис куб метрів у 2023 році.

Упродовж прогнозного періоду очікується, що темпи зростання обсягів споживання **сільськогосподарської продукції** у світі дещо уповільняться порівняно із попереднім десятиліттям, однак залишатимуться досить високими, особливо для дешевих і масових видів продовольства. Незважаючи на те, що роль зернових змінюється і продовжуватиме змінюватися в наступному десятиріччі, вони все ще залишатимуться однією з базових потреб людства. Зростання споживання та попиту на зернові в світі, у першу чергу, буде пов'язане зі збільшенням кількості населення планети, переважно за рахунок Африки та Азії, де Україна традиційно має сильні позиції експорту зерна.

Ціни на світовому ринку агропромислової продукції у середньостроковому періоді зростатимуть. Так, середньорічна ціна на пшеницю у 2021-2023 роках у середньому зростатиме на 1,7 відсотка щороку до 205 доларів за бушель у 2023 році, на кукурудзу – відповідно на 2,8 відсотка до 174 доларів за бушель.

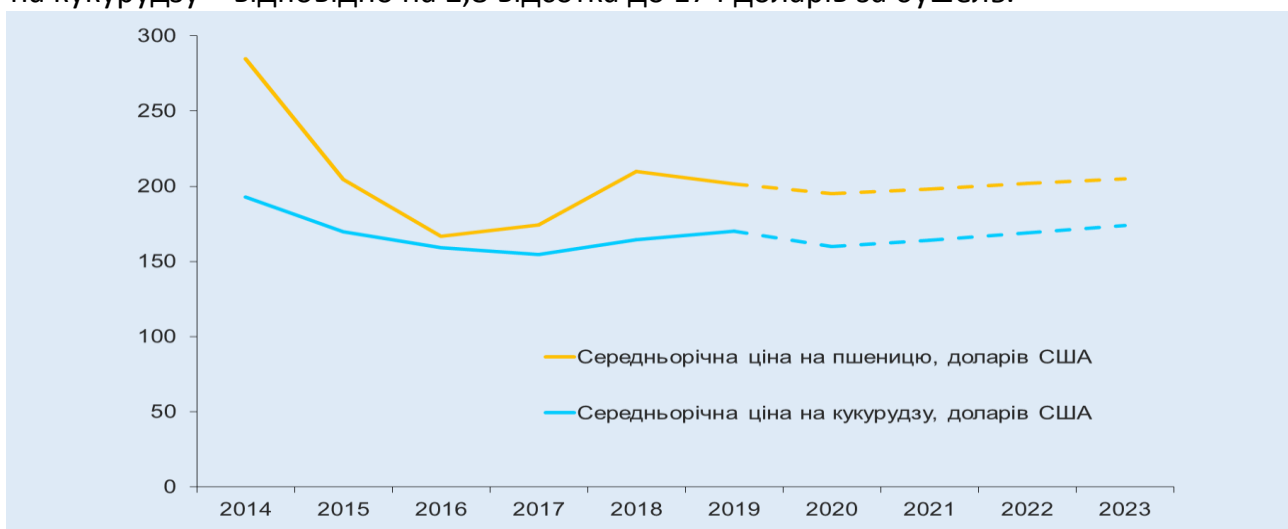

Рис. 2.1.4. Середньорічні ціни на пшеницю та кукурудзу у 2014-2023 роках

Джерело: Світовий банк, квітень 2020

Також зростатимуть і ціни на **ринку добрив**, зокрема, через розширення попиту з боку агропромислового сектору. Так, у 2021-2023 роках середньорічні ціни на сечовину у середньому зростатимуть на 3,1 відсотка до 241 долара США за тону у 2023 році.

2. ПРИПУЩЕННЯ ПРОГНОЗУ:

2.2. ВНУТРІШНІ ПРИПУЩЕННЯ

Прогноз на 2021-2023 роки побудовано на припущенні, що світова пандемія COVID-19 завершиться у 2020 році. Зусилля, спрямовані на подолання негативних наслідків пандемії в Україні, сприятимуть поступовому відновленню економіки наприкінці 2020 року (зростання очікується у IV кварталі 2020 року). Економічний розвиток у постпандемічний період, відповідно, знаходитиметься під впливом як системи заходів, прийнятих для подолання негативних наслідків, так і активної реалізації нових реформ відповідно до пріоритетів, визначених у стратегічних документах Уряду, зокрема, у Програмі діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 471 і спрямованій на забезпечення економічного розвитку на середньо- та довгостроковий період та, як наслідок, підвищення благополуччя населення, а також Державній програмі стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020-2022 роки, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 № 534, яка передбачає впровадження протягом 2020-2022 років комплексної системи нових можливостей стабілізації та сталого розвитку економіки України і підвищення рівня зайнятості населення шляхом збереження існуючих і стимулювання створення нових високопродуктивних робочих місць з гідними умовами праці.

Передбачається, що упродовж прогностичного періоду в економіці України за рахунок реформ та заходів економічної політики повністю, або максимально значуще, здійсняться зміни за наступними напрямками.

Підтримка вітчизняного виробництва відбуватиметься, зокрема, шляхом створення умов для розвитку української промисловості, орієнтованої на виробництво високотехнологічної продукції, що формуватиме ефективну структуру промисловості з підвищенням питомої ваги наукоємних галузей з виробництва продукції поглибленої переробки та кінцевого споживання з високою часткою додаткової вартості, із зменшенням енерго- та ресурсоємності продукції. Це стане основою підвищення конкурентних можливостей промислового виробництва та розширення ринків збуту за рахунок входження до пріоритетних і найбільш ефективних для національної економіки секторів світового ринку. Також, ураховуючи уроки пандемії, промислова політика враховуватиме потреби створення в Україні повного циклу виробництва товарів, критично необхідних в умовах, що становлять загрозу життю і здоров'ю громадян, а також потреби прискорення процесів цифровізації економіки та розвитку виробництва Індустрії 4.0.

Ураховуючи значну відкритість української економіки, у сфері зовнішньоекономічної політики основними будуть заходи з просування **українського**

експорту на зовнішніх ринках, що включатимуть, зокрема, запровадження експортного кредитування, реалізацію «промислового безвізу» та вдосконалення державної підтримки просування вітчизняної продукції на зовнішні ринки.

Крім того, збільшенню обсягів зовнішньої торгівлі сприятимуть заходи, спрямовані на розширення та диверсифікацію зовнішньоекономічних зв'язків України, зокрема, шляхом укладення угод про вільну торгівлю з ключовими торговельними партнерами України, попередження застосування обмежувальних заходів на зовнішніх ринках, досягнення зменшення мит на українську продукцію на ключових ринках через виконання Угоди про асоціацію з ЄС, інших угод про зони вільної торгівлі, їх оновлення, використання можливостей СОТ, а також зняття антидемпінгових і захисних мит, які поширюються на українську продукцію.

Зниження енергетичної залежності, диверсифікація джерел постачання енергоресурсів, розвиток відновлюваних та низьковуглецевих джерел енергії, інтеграція енергетичних ринків до європейських ринків дозволить забезпечити **енергетичну безпеку** країни.

Розвиток малого та середнього бізнесу передбачатиме як створення сприятливих регуляторних умов для розвитку та відновлення малого та середнього підприємництва, забезпечення зайнятості населення, так і запровадження нових та розширення існуючих програм кредитної підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва. Серед заходів, спрямованих на зменшення регуляторного тиску на суб'єкти малого та середнього підприємництва, слід виділити спрощення реєстрації особистих селянських господарств як суб'єктів господарювання та отримання необхідної дозвільної документації для введення в обіг сільськогосподарської продукції, проведення дерегуляції з питань землеустрою, усунення регуляторних бар'єрів для отримання суб'єктами господарювання державної допомоги для реалізації інвестиційних програм (проектів) регіонального розвитку, що також сприятиме підвищенню конкуренції на ринку.

Активізація та ефективне проведення процесів **приватизації** дасть змогу передати сотні суб'єктів господарювання державного сектору ефективним власникам, які створюватимуть нові робочі місця, ліквідувати неефективні підприємства, реформувати систему управління державними підприємствами згідно із сучасними міжнародними стандартами. За 2021-2023 роки відповідно до припущень передбачається, що обсяги приватизації складуть 22 млрд грн.

Запровадження з 1 липня 2021 року обігу землі сільськогосподарського призначення з метою зростання ефективності та продуктивності використання сільськогосподарських земель за рахунок підвищення рівня економічної конкуренції дозволить встановити об'єктивну ринкову вартість земельних ділянок сільськогосподарського призначення, реалізувати права приватної власності усіма суб'єктами земельних відносин, збільшити кількість робочих місць у сільській місцевості, підвищити інвестиційну привабливість сільського господарства.

Зміна структури власності та створення ефективного конкурентного середовища стане базисом для подальшого підвищення конкурентоспроможності національного виробництва.

У сфері **соціальної політики** продовжуватиметься підвищення її ефективності на основі раціонального використання фінансових і матеріальних ресурсів держави шляхом підвищення державних соціальних стандартів та гарантій: прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати з урахуванням реальних можливостей економіки, але не нижче індексу споживчих цін, а також підвищення розміру посадового окладу працівника I тарифного розряду Єдиної тарифної сітки. Водночас забезпечуватиметься регулярна індексація пенсій та справедливий механізм нарахування виплат пенсіонерам. У сфері соціальної політики відбуватиметься підвищення соціальних стандартів із врахуванням визначених Президентом України завдань щодо підвищення мінімальної заробітної плати.

Ринок праці функціонуватиме в умовах оновленого трудового законодавства, формування системи нових відносин між працівником, роботодавцем та державою в умовах поступової зміни систем управління в постпандемічний період та поширення процесів цифровізації на виробництвах, підвищення ефективності системи освіти, перенавчання та пошуку роботи та низки інших заходів та процесів, що стимулюватимуть збільшення залучення робочої сили на внутрішньому ринку як робітничих професій, так і тих, що потребуватимуть більшої інтелектуальної залученості людини на фоні максимально можливого уповільнення процесів трудової міграції.

Продовжуватиметься процес **діджиталізації та автоматизації економіки**, що дозволить знизити витрати, у тому числі, державні, на надання відповідних послуг, збільшити прибуток, підвищити продуктивність та нарощувати темпи розвитку економіки. Зокрема, відбуватиметься переведення найбільш популярних публічних послуг в електронну форму, запроваджуватимуться системи моніторингу та оцінки якості надання публічних послуг, відбуватиметься розвиток різноманітних електронних інформаційних засобів, розширюватиметься доступ до інтернет-ресурсів, мобільних технологій, тощо.

Прискорене зростання **інвестиційних потоків** в українську економіку обумовлюватиметься необхідністю подальшої реструктуризації старих та придбання нових основних засобів виробництва, реалізації нових, стратегічно важливих для держави та регіонів інфраструктурних інвестиційних проєктів, що базуватиметься на розширенні економічної свободи, проведенні всіх необхідних законодавчих змін з метою забезпечення сприятливого правового поля на ринку капіталу, у тому числі у напрямку надання надійних гарантій для внутрішніх та зовнішніх інвесторів, просуванні у напрямку подолання корупції. Також зростанню інвестиційної активності сприятиме розвиток індустріальних парків, як інвестиційних майданчиків з усією необхідною інженерно-технічною та транспортною інфраструктурою, поширення практики застосування механізмів спільного інвестування, а також забезпечення ефективної та прозорої співпраці з міжнародними фінансовими організаціями, як гарантії фінансової стійкості та успішності просування на шляху реформування країни.

Зміни **податково-бюджетної системи країни** включатимуть реформування податкової системи у напрямку покращення умов ведення бізнесу в Україні та сприяння соціально-економічному розвитку держави, що включатиме підвищення ефективності в адмініструванні податків, зборів і митних платежів зі збереженням балансу між безпековими вимогами та простотою процедур, зниження залежності економіки від

боргового навантаження та зниження загальної частки державного боргу до відносно безпечного рівня (відношення частки державного боргу до ВВП на кінець 2023 року складатиме 52,8 відсотка).

У прогнозованому періоді очікується реалізація **монетарної політики**, спрямованої на створення збалансованих умов для успішного «рестарту» економіки після карантину та, в подальшому, забезпечення цінової стабільності із цільовим рівнем споживчої інфляції у 5 відсотків на рік; поліпшення дії трансмісійного механізму монетарної політики та сигнальної ролі облікової ставки; підвищення рівня монетизації; продовження лібералізації валютного ринку до рівня забезпечення повноцінно вільного руху капіталу, а також розвиток фінансових ринків, як необхідна умова диверсифікації структури економіки, що створить основу для підвищення ефективності макроекономічної та соціальної політики.

Отже, в цілому у 2021-2023 роках, після згладжування негативних наслідків карантину 2020 року, припускається, що відбуватиметься продовження політики, спрямованої на усунення перешкод на шляху ефективного розвитку економіки, забезпечення макроекономічної стабільності та зниження фінансових ризиків, створення передумов для змін технологічності виробництва, шляхом стимулювання просування товарів на зовнішні конкурентні ринки та покращення інвестиційної привабливості України.

Таблиця 2.2.1

Основні кількісні припущення прогнозу (умови розвитку функціонування економіки на прогнозний період)

Найменування показника	2019	2020	2021	2022	2023
	звіт	очікуване	прогноз	прогноз	прогноз
1. Зовнішні умови					
Середньорічна ціна на нафту марки Brent, дол. США за барель	64	42 [±5]	45 [±5]	47 [±5]	48 [±5]
Середньорічна ціна на імпортований природний газ, дол. США за 1 тис. куб. м	196,6	125 [±5]	180 [±5]	203 [±5]	214 [±5]
Обсяг імпортованого природного газу, млрд м ³	11,8	12,6	9,4	9,0	9,1
Індекс світових цін на базові метали, середньорічний приріст/зниження, відсотків	"-"9,9	"-"13,8 [±2]	5,0 [±2]	3,0 [±2]	3,0 [±2]
Світова ціна на залізні руди, середньорічний приріст/зниження, відсотків	34,5	"-"2,0 [±2]	"-"1,2 [±2]	0,7 [±2]	0,8 [±2]
Світова ціна на добрива (мочевина), середньорічний приріст/зниження, відсотків	"-" 1,7	"-"10,3 [±2]	3,2 [±2]	3,1 [±2]	3,0 [±2]
Світова ціна на кукурудзу, середньорічний приріст/зниження, відсотків	3,4	"-"5,9 [±1]	2,5 [±2]	3,0 [±2]	3,0 [±2]
Світова ціна на пшеницю, середньорічний приріст/зниження, відсотків	"-"3,9	"-"3,3 [±1]	1,5 [±2]	2,0 [±2]	1,5 [±2]
Темпи приросту/зниження економіки, відсотків					
Світ	2,9	"-"4,9	5,4	3,6	3,6
США	2,3	"-"8,0	4,5	1,6	1,6

Найменування показника	2019	2020	2021	2022	2023
	звіт	очікуване	прогноз	прогноз	прогноз
Єврозона	1,3	"-"10,2	6,0	1,4	1,3
Китай	6,1	1,0	8,2	5,7	5,5
Російська Федерація	1,3	"-"6,6	4,1	2,0	1,8
Близький Схід, Середня Азія	1,0	"-"4,7	3,3	3,2	3,3
Африка на південь від Сахари	3,1	"-"3,2	3,4	3,9	4,2
2. Внутрішні умови					
2.1. Загальні умови					
Валовий збір зернових, млн тонн	75,1	72,4	74,8	77,2	79,9
Бюджетна підтримка агропромислового комплексу, відсоток від обсягу випуску продукції у сільському господарстві	0,8	до 1	до 1	до 1	до 1
Чистий приплив / відплив прямих іноземних інвестицій (за методологією платіжного балансу), млрд доларів США	5,2	"-"1,5-"-"2	2,5-3	4-4,5	5-5,5
Отримання позик від МВФ, млрд дол. США	0,0	3,5	1,5	0	0
Використання ресурсів МВФ (чисте), млрд доларів США	"-"1,6	2,1	0	"-"1,2	"-"1,5
Обсяг транзиту природного газу, млрд м3	89,6	65	40	40	40
Приватні грошові перекази, млн дол. США	11921	11413	11535	12225	12853

Найменування показника	2019	2020	2021	2022	2023
	звіт	очікуване	прогноз	прогноз	прогноз
Приватні грошові перекази, зміна у відсотках до попереднього року	7,3	"-"4,3	1,1	6,0	5,1
Подорожі (імпорт послуг), млн дол. США	8552	5518	6739	8683	9335
Подорожі (імпорт послуг), зміна у відсотках до попереднього року	8,3	"-"35,5	22,1	28,8	7,5
2.2. Грошово-кредитна та валютна політика					
Обмінний курс гривні до долара США (в середньому за період), гривень за долар США	25,8	27,0	29,1	29,3	29,5
Обмінний курс гривні до долара США (на кінець періоду), гривень за долар США	23,7	28,3 [±1]	28,8 [±1]	29,5 [±1]	29,7 [±1]
Зміна обмінного курсу, у відсотках до попереднього року					
в середньому за період	"-"5,0	4,7	7,8	0,7	0,7
на кінець періоду	"-"14,5	19,5	1,8	2,4	0,7
Обмінний курс євро/долар США (в середньому за період), доларів США за євро	1,12	1,09	1,08	1,08	1,08
Облікова ставка Національного банку, відсотків річних на кінець періоду	13,5	6,5	8,0	7,0	6,5
2.3. Цінова політика					
Зміна роздрібних цін на природний газ для населення (грудень до грудня), відсотків	"-"28,7	0	19 [±3]	24 [±3]	6 [±3]
Зміна роздрібних цін на електроенергію для:					
побутових споживачів, грудень до грудня, відсотків	0	0	25[±3]	25[±3]	5[±3]

Найменування показника	2019	2020	2021	2022	2023
	звіт	очікуване	прогноз	прогноз	прогноз
Зміна тарифів на:					
перевезення пасажирів, багажу і вантажобагажу					
пасажирів залізничним транспортом					
<u>грудень до грудня</u> , відсотків	19,2	17	22 [±3]	26 [±3]	6,5 [±3]
вантажні залізничні перевезення:					
<u>у середньорічному розрахунку</u> , відсотків	10,7	7,1 [±2]	11,3 [±2]	20 [±2]	20 [±2]
<u>грудень до грудня</u> , відсотків	14,2	5,0	20 [±2]	20 [±2]	20 [±2]
послуги зв'язку (<u>грудень до грудня</u>), відсотків:					
загальнодоступні телекомунікаційні послуги	10,5	10	10,6	10,4	5
універсальні послуги поштового зв'язку	12,9	15	15	10	5
приймання та доставка вітчизняних періодичних друкованих видань за передплатою	15,0	30	15	10	5
Зміна тарифів на послуги населенню (<u>грудень до грудня</u>), відсотків:					
централізоване водопостачання	12,7	23 [±5]	20 [±5]	11 [±5]	5 [±5]
централізоване водовідведення	12,2	23 [±5]	20 [±5]	11 [±5]	5 [±5]
утримання будинків і споруд та прибудинкових територій	6,9	5	10	10	5
гаряча вода, опалення (теплостачання)	14,4	0	16 [±3]	20 [±3]	5 [±3]
2.4. Податково-бюджетна політика					
єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	22	22	22	22	22
податок на прибуток підприємств, відсотків	18	18	18	18	18

Найменування показника	2019	2020	2021	2022	2023
	звіт	очікуване	прогноз	прогноз	прогноз
податок на доходи фізичних осіб, відсотків	18	18	18	18	18
податок на додану вартість, відсотків	20	20	20	20	20
<u>Зміна ставок акцизних податків на кінець року (у річному розрахунку)</u>					
Спиртні напої (з концентрацією спирту менш як 80 відсотків об'ємних одиниць, зокрема, горілка, настоянки, лікери)	0	0	0	0	0
<u>мінімальне акцизне податкове зобов'язання із сплати акцизного податку з тютюнових виробів</u>					
Сигарети з фільтром/ без фільтра, цигарки, відсотків	30,8	20	20	20	20
Граничний рівень дефіциту Державного бюджету, відсотків від ВВП	2,0	7,5	6 [±1]	4,5 [±1]	3 [±1]
Питома вага капітальних видатків Зведеного бюджету, відсотків ВВП	3,9	не менше 3	не менше 3	не менше 3	не менше 3
Загальний обсяг використання коштів "Державного дорожнього фонду", млрд грн.	50,2	68,96	79,1	90,9	103
Граничний обсяг надання державних гарантій, відсоток доходів загального фонду державного бюджету	0,5	не застосовується	не більше 3	не більше 3	не більше 3
Граничний обсяг державного боргу, відсотків від ВВП	44,3	59,7	57,1	55,6	52,8
Державні запозичення, млрд грн.	409,8	642,7	744,9	569,6	532,6
Погашення державного боргу, млрд грн.	345,2	346,0	479,7	347,8	369,1

Найменування показника	2019	2020	2021	2022	2023
	звіт	очікуване	прогноз	прогноз	прогноз
Обслуговування державного боргу, млрд грн.	119,2	144,8	159,0	185,7	205,9
Надходження від приватизації державного майна, млрд гривень	0,5	2	6	8	8
Рівень перерозподілу через Зведений бюджет, відсотків від ВВП	32,5	31,7	30 [±1]	30 [±1]	30 [±1]
2.5. Соціальна політика					
Мінімальна середньозважена заробітна плата, грн.	4173	4815	6250	6700	7176
Мінімальна заробітна плата, темпи номінального приросту, відсотків	12,1	15,4	29,8	7,2	7,1
Посадовий оклад працівника I тарифного розряду ЄТС (середньозважений), грн.	1921	2143	2782	2983	3195
Посадовий оклад працівника I тарифного розряду ЄТС, темпи номінального приросту, відсотків	9,0	11,6	29,8	7,2	7,1
Кількість населення у віці 15-70 років, млн осіб	28,50	28,31	28,15	27,98	27,81

Джерело: Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Мінекономіки, Мінфін, Мінрегіон, Мінінфраструктури, АТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України», НКРЗІ, АТ «Укрзалізниця»

3. ПОПИТ

Пандемія гострої респіраторної хвороби COVID-19 та її наслідки суттєво впливають як на загальну динаміку всіх елементів попиту, так і на структуру попиту. У 2020 році, у період поширення кризових процесів, як вже зазначалось, найбільші втрати внутрішнього попиту прогножуються в інвестиційній сфері, в той час як споживчий попит зазнає найменших втрат. Причина – наявність заощаджень у населення, які дозволятимуть тимчасово, до початку відновлення економічного зростання, підтримувати попит, а також проактивна державна політика, яка пом'якшуватиме негативні наслідки карантину. Крім того, у 2020-2021 роках вагому роль у стимулюванні споживчого попиту домогосподарств відіграватиме виконання визначених Президентом України завдань щодо підвищення мінімальної заробітної плати. Відповідно, 2021 рік характеризуватиметься формуванням найбільшого внеску у зростання саме кінцевих споживчих витрат домогосподарств. Хоча у середньостроковій перспективі найвищими темпами відновлюватиметься саме інвестиційний попит, помірними – попит домогосподарств та експорт, найменшими темпами зростатиме попит сектору загальнодержавного управління внаслідок необхідності поступового зменшення значного дефіциту бюджету, який сформується вже за підсумками 2020 року. Тобто динаміка складових попиту у середньостроковій перспективі значною мірою буде визначатись ефектом бази 2020 року, але не виключно. Ряд змін у соціально-економічній політиці, а також у економічному середовищі, будуть також впливати як на динаміку складових попиту, так і на внутрішню структуру кожної з складових попиту.

Найбільший внесок у зростання, як і раніше, матиме споживчий попит домогосподарств в силу своєї найбільшої питомої ваги у ВВП. Хоча в цілому у 2021 році підтримкою виступатиме активна соціальна політика, стримуючим фактором виступатиме той факт, що повне відновлення потребуватиме певного часу та ресурсів, а споживчі настрої залишатимуться дещо невизначеними у перший період після кризи. Також менш негативною, порівняно з іншими складовими, буде і база порівняння.

Зростання споживання підтримуватиметься за рахунок усіх джерел доходів.

Значні зусилля Уряду, спрямовані на створення у 2020 році нових робочих місць, а також на стимулювання розвитку економіки у постпандемічний період сприятимуть поступовому зменшенню рівня безробіття, зростанню обсягів виробництва та, відповідно, доходів від трудової діяльності. У соціальній політиці значна увага приділятиметься подальшому реформуванню та підвищенню пенсійного забезпечення, державних соціальних гарантій та обсягів надання соціальної допомоги, що також підтримуватиме споживання цієї категорії населення на позитивному рівні. Хоча і повільно, але зростатимуть грошові перекази з-за меж України мірою повернення трудових мігрантів до місць роботи за межами України. Позитивно на споживчі настрої та в цілому споживання населення вплине і відновлення позитивної динаміки щодо збільшення зайнятості та, відповідно, доходів у секторі малого та середнього бізнесу внаслідок продовження активної політики Уряду щодо зниження бар'єрів ведення бізнесу та створення умов, у тому числі фінансових, за рахунок

програми «Доступні кредити 5-7-9%» для прискорення розвитку малого та середнього бізнесу, підприємницької діяльності. Додатковою підтримкою споживчого попиту сектору домогосподарств виступатиме активізація банківського кредитування. На відміну від попередніх двох криз, очікується, що банківська система уникне значних втрат і тому в постпандемічний період виступить каталізатором позитивних змін.

В той же час стримувати зростання споживання будуть процеси відновлення втрачених під час кризи та карантинних заходів заощаджень. Очікується, що початок відновлення заощаджень припадає на 2022 рік. Отже, відповідно до Прогнозу на 2021-2023 роки, зростання кінцевих споживчих витрат домогосподарств протягом 2021-2023 року зростатиме на 4 відсотки в середньому щороку з урахуванням найбільших темпів зростання у 2021 році (5,4 відсотка).

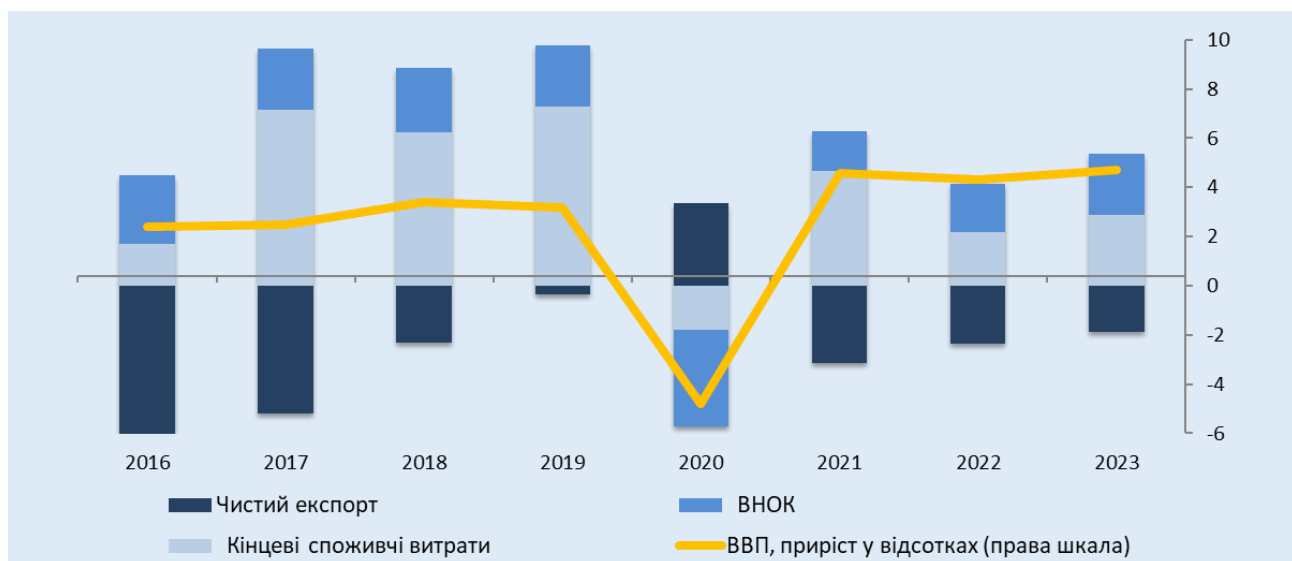

Рис. 3.1. Внески складових попиту у приріст ВВП, відсоткових пунктів

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

Рис. 3.2. Динаміка середньомісячної заробітної плати працівників (брутто), скоригованої на індекс споживчих цін, кінцевих споживчих витрат домашніх господарств та обсягу обороту роздрібної торгівлі, відсотків до попереднього року

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

Для підтримки населення та пом'якшення негативних наслідків запроваджених карантинних заходів для бізнесу у наступні кілька років значно зросте роль фіскального стимулювання за рахунок реалізації м'якої фіскальної політики з урахуванням суттєвого розширення дефіциту бюджету у 2020 році до 7,5 відсотка ВВП, що поступово зменшуватиметься і лише у 2023 році досягне граничного рівня у 3 відсотки ВВП. Це, відповідно, знайде відображення у зростанні витрат сектору загальнодержавного управління. На тлі світової пандемії та виходу з неї значно зросте частка державних витрат, направлена у медицину, освіту та науку. Цього вимагатимуть нові постпандемічні трансформаційні процеси у світі та в Україні. Перш за все, мова йде про прискорення процесів цифровізації економіки, підвищення інтелектуальної залученості людини у виробничі процеси, посилення відчуття захищеності життя людини. В той же час продовжуватиметься спрямування державних коштів на підвищення професійності та спроможності сил оборони, органів правопорядку та цивільного захисту. Але, зважаючи на формування значного дефіциту бюджету за підсумками 2020 року і необхідність його поступового зменшення, зростання споживання сектору загальнодержавного управління в середньому щорічно буде не значним. Більшою мірою, змінюватиметься, як зазначено вище, його структура.

У середньостроковій перспективі, починаючи з 2022 року, відбуватиметься поступове зменшення ролі споживчого попиту як приватного, так і державного, у формуванні економічного зростання, що загалом є характерним для України у посткризові періоди. Так, прогнозується скорочення питомої ваги у структурі ВВП приватного споживання на 2 відсоткові пункти у 2022 році, та на 0,9 відсоткового пункту у 2023 році. Скорочення частки державного споживання очікується у 2022-2023 роках у середньому на 0,8 відсоткового пункту щорічно, в той час як у 2021 році скорочення майже не відбудеться через необхідність збереження на початку постпандемічного періоду значного фіскального стимулу для відновлення економічного зростання у посткризовий період.

У 2021-2023 роках у структурі ВВП відновиться тенденція, що була притаманна українській економіці у докризовий період щодо поступового зміщення акцентів на користь інвестиційної компоненти.

Вже у 2021 році інвестиції матимуть найвищі серед елементів попиту темпи зростання, а їх внесок у економічне зростання у середньостроковій перспективі з року в рік посилюватиметься. З одного боку, суттєвий вплив матиме низький початковий рівень інвестиційної активності як внутрішніх економічних агентів, так і потенційних іноземних інвесторів, що також зазнали впливу світової кризи. З іншого боку, подовження реалізації інвестиційних проектів, що були започатковані раніше та призупинені або відкладені на період пандемії, підтримка держави реалізації нових інвестиційних проектів, велика кількість проектів міжнародної технічної допомоги, покликаних допомогти подолати негативні наслідки, спричинені пандемією, та поступове зростання кредитування допоможуть швидко відновити досить високі темпи освоєння інвестицій у країні з плавним переходом від відновлення втрачених за час кризи інвестиційних ресурсів до активного нарощування капіталу в економіці.

З метою підвищення інвестиційної привабливості держави, відповідно, і активності потенційних інвесторів, створення конкурентоспроможної економіки,

Урядом реалізовуватимуться ряд реформ: запровадження обігу сільськогосподарських земель, проведення ефективних прозорих приватизаційних процесів, створення ефективних ринків, посилення верховенства права. (Див. Рис. 3.3.)

Реформи/заходи	Запровадження обігу сільськогосподарських земель	Проведення ефективних прозорих приватизаційних процесів	Створення ефективних ринків, до яких входять як ринки факторів виробництва (землі, капіталу, праці), так і кінцевої продукції, у т. ч. на тих ринках, де сьогодні держава є монополістом	Посилення верховенства права (налагодження механізмів верифікації процедур через реєстри, створення системи комерційного арбітражу, зміцнення виконавської дисципліни за рішеннями суддів)
Вплив від реалізації	Підвищення ефективності та продуктивності використання с/г земель та започаткування нової хвилі притоку інвестицій в АПК	Подальше відновлення й підвищення ефективності діяльності підприємств та створення нових робочих місць	Створення ефективного конкурентного середовища та посилення ринкової конкуренції	Поліпшення інвестиційного клімату і підвищення місця України в міжнародних інвестиційних та кредитних рейтингах, підвищення її інвестиційної привабливості у цілому

Все це забезпечуватиме зростання обсягів залученого капіталу в економіку, у тому числі іноземного. Відтак впродовж прогностичного періоду очікується стійке помірне нарощення обсягів іноземних інвестицій у 2021-2023 роках у середньому на рівні 4,1 млрд дол. США щорічно після очікуваного відтоку у кризовий період 2020 року (чистий відтік на 1,5-2 млрд дол. США), що обумовлюватиме поступове підвищення ролі іноземного капіталу серед інших джерел фінансування інвестицій.

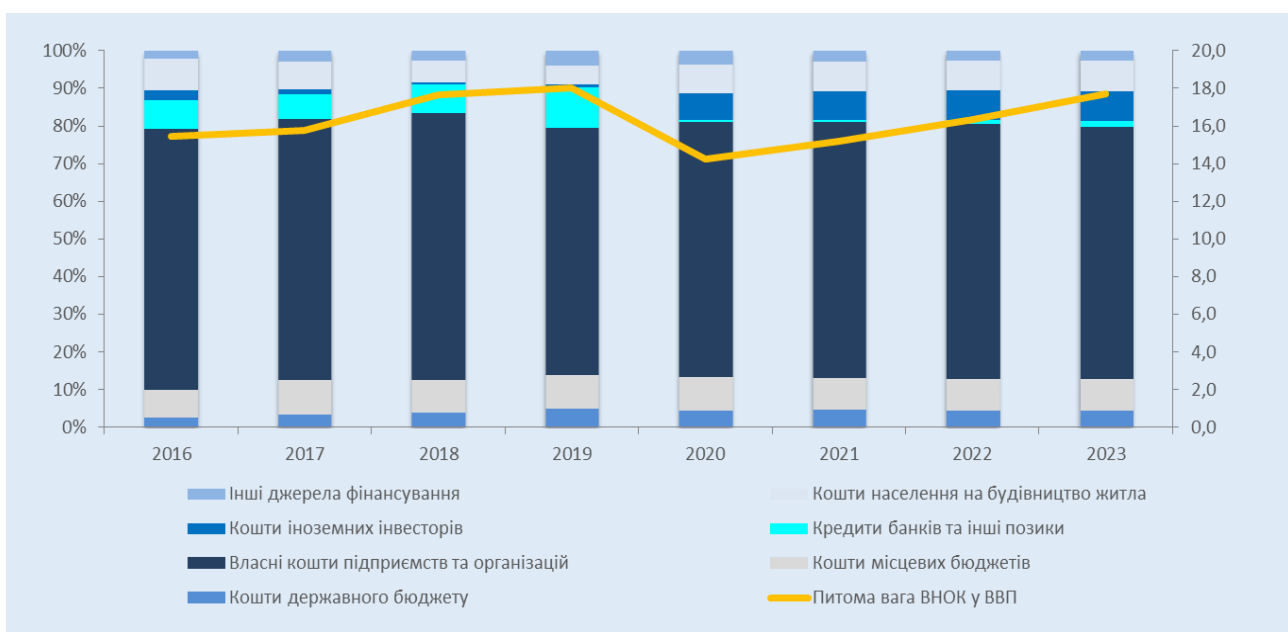

Рис. 3.3. Структура капітальних інвестицій за джерелами фінансування та питома вага ВНОК у ВВП у 2016-2023 роках, відсотків

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

Поряд з іноземним капіталом надалі вагоміше значення займатимуть позичкові кошти в умовах подальшого розвитку та вдосконалення функціонування фінансових ринків, у тому числі фондового ринку. Відновлення довіри до банківської системи, загальне зменшення кредитних ризиків в умовах збереження макроекономічної стабільності, а також поступове зниження вартості кредитних коштів на тлі утримання інфляційної цілі, встановленої Національним банком, сприятиме зростанню ролі банківської системи у формуванні потоків капіталу.

Загалом на противагу попереднім рокам через низку ініціатив, зокрема, розпочатих у 2020 році, очікується на стимулювання банківського кредитування та страхування, у тому числі шляхом впровадження програми «Доступні кредити 5-7-9%», системи страхування експортної діяльності і програми запуску іпотечного кредитування, що матимуть результати у найближчій перспективі. Таким чином, відсутність значних втрат банківської системи під час пандемії, збереження макростабільності, більш рішучі кроки НБУ щодо зниження ставки рефінансування разом з діями Уряду щодо стимулювання запровадження кроків на шляху до збільшення кредитування створить необхідний ефект мультиплікації та масштабного запуску кредитування, у тому числі інвестиційного.

Вагоме місце серед інвесторів і надалі зберігатиме держава, у тому числі на засадах використання механізмів спільного інвестування, зокрема, розвитку проектів державно-приватного партнерства, концесій (успішний досвід впровадження яких вже існує разом з чіткими планами подальшого розширення). Крім того, для забезпечення необхідної інфраструктури і належних умов буде проводитись робота для подальшого розвитку індустріальних парків.

Пріоритетність в державній підтримці надаватиметься інфраструктурним проектам у сфері енергетики, транспорту та житлово-комунального господарства. Продовжуватиметься активна співпраця з міжнародними фінансовими організаціями та країнами-партнерами у напрямі залучення кредитних коштів для впровадження пріоритетних державних інвестиційних проектів, спрямованих, зокрема, на розширення та підвищення якості транспортної та енергетичної інфраструктури, відновлення регіонів, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації, у тому числі відновлення тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях, території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя після їх реінтеграції в єдиний конституційний простір України, а також надання підтримки внутрішньо переміщеним особам.

Отже, в цілому у середньостроковій перспективі прогнозується позитивна динаміка розвитку інвестиційної сфери, що характеризуватиметься зростанням валового нагромадження основного капіталу (ВНОК) у середньому на 13,1 відсотка щорічно за період 2021-2023 роки. Даний рівень є вищим за прогнозований раніше. Однак, незважаючи на це, прогноз частки ВНОКу у ВВП, навпаки, нижче за раніше прогнозований рівень внаслідок втрат, понесених у 2020 році. Прогнозується збільшення питомої ваги ВНОК у структурі ВВП з 14,3 відсотка очікуваного у 2020 році до 17,7 відсотка у 2023 році.

Рис. 3.4. Динаміка ВНОКу, виробництва продукції машинобудування та обсягів будівельної продукції, відсотків до попереднього року

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

В умовах посилення конкурентної боротьби на внутрішньому та зовнішніх ринках у перспективі саме посилення інвестиційного вектору розвитку та реалізація державної політики стимулювання експорту дозволить більше задіяти і зовнішній чинник росту. Зростання експорту у середньостроковій перспективі також відбуватиметься в умовах розширення та диверсифікації зовнішньоекономічних зв'язків України шляхом поглиблення зовнішньоекономічних відносин з країнами Європейського Союзу, Азії та Африки.

Як і інші компоненти попиту, динаміка зовнішнього попиту стартуватиме в умовах значного попереднього падіння обсягів світової торгівлі, що прогнозується у 2020 році, а також значного падіння цін на енергоресурси, руду, метали, помірного зниження цін на продукцію сільського господарства. Проте, вже у 2021 році, поступова активізація світової торгівлі допоможе забезпечити значні темпи зростання українського експорту та імпорту та відновлення допандемічних тенденцій зовнішньої торгівлі. В подальшому спостерігатиметься поступова зміна структури зовнішньої торгівлі у бік збільшення питомої ваги високотехнологічної продукції при збереженні позицій експорту продукції АПК.

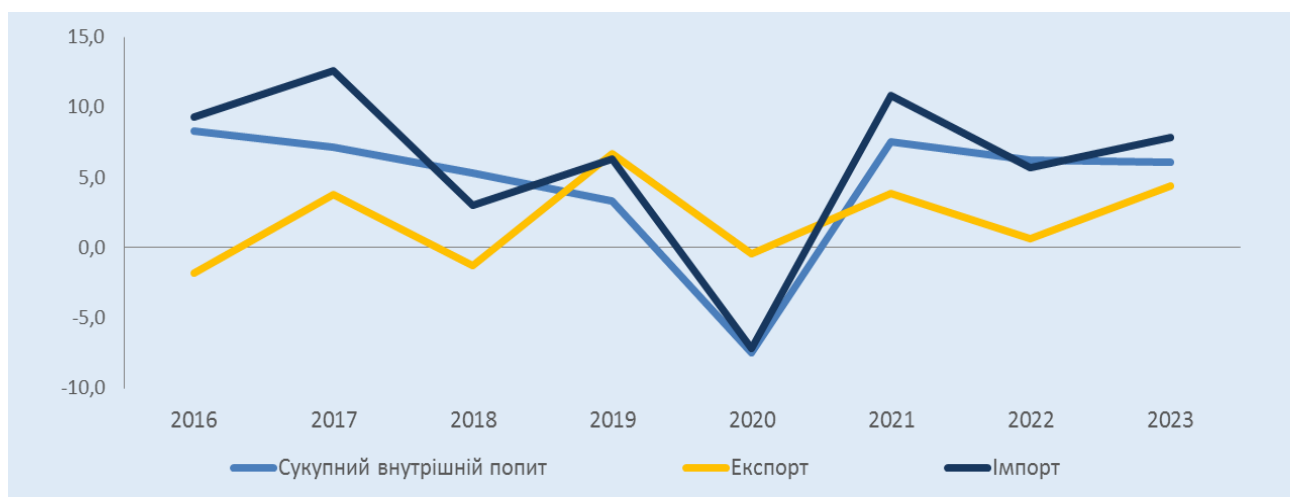

Рис. 3.5. Динаміка сукупного внутрішнього попиту, експорту та імпорту товарів і послуг, відсотків до попереднього року

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

Поряд з інвестиційною складовою поступове нарощування протягом прогнозованого періоду обсягів експорту товарів та послуг також стане чинником прискорення динаміки ВВП. В цілому середньорічні темпи зростання вартісних обсягів експорту товарів та послуг у 2021-2023 роках **прогнозуються** на рівні 5,8 відсотка в середньому щорічно, фізичних обсягів – на рівні 3,0 відсотка відповідно.

Враховуючи дію комплексу чинників, у тому числі посилення зовнішньоекономічного впливу на динаміку розвитку та відновлення високого інвестиційного імпульсу особливо наприкінці прогнозного періоду, **в цілому щорічне зростання ВВП України у 2021-2023 роках прогнозується у середньому на рівні 4,5 відсотка.**

4. ПРОПОЗИЦІЯ

Пандемія COVID-19, як глобальний фактор, не тільки спровокувала зміни трендів розвитку світової економіки, але і загостила наявні виробничі проблеми різних країн, без вирішення яких вони не зможуть впевнено рухатися далі. Для України такими проблемами є структурні диспропорції, зокрема, вузький внутрішній ринок для вітчизняних виробників, низька частка доданої вартості у продукції, значна імпортозалежність особливо по сировинних товарах та ін.

Також новий світовий шок, зміна цінностей і поведінки у суспільстві відкрили «вікно можливостей» для розвитку підприємств виробничої сфери та сфери послуг, які пов'язані із поширенням користування цифровими технологіями. Реалізація можливостей залежатиме від здатності бізнесу швидко переглянути свої стратегії розвитку з метою переформатування своєї діяльності під нові потреби користувачів, включаючи цифрову трансформацію виробництва.

В цілому у 2021-2023 роках розвиток реального сектора буде формуватися під впливом уроків, винесених з «коронакризи», що формуватиме певні особливості.

Перша полягатиме у тому, що драйвером розвитку у виробничій сфері буде не тільки, і не стільки намагання бізнесу відновити докризові обсяги виробництва, скільки переосмислення характеру ведення бізнесу багатьма групами виробництв.

Зокрема, підприємства сектору МСП мають розширити свої маркетингові стратегії і збільшити контент послуг, які надаватимуться посередництвом цифрових платформ. Такі дії стимулюватимуть подальший розвиток ІТ сфери, сфери рекламних та консалтингових послуг, розвиток безготівкових розрахунків і ряду інших цифрових елементів нової економіки. Значних інвестицій нова стратегія розвитку МСП не потребуватиме. Скоріше за все, навпаки, МСП, використовуючи переваги цифровізації, зменшуватиме власні витрати на оренду майна, сплату житлово-комунальних послуг, відповідно, сплату земельних та майнових податків. Зекономлений ресурс переспрямовуватиметься на фінансування реалізації стратегії цифровізації власного бізнесу.

Друга особливість полягатиме в тому, що ряд крупних товаровиробників сформуєть стратегії на розширення власного виробництва та власних міжгалузевих зв'язків, будуючи їх за принципом внутрішнього виробництва повного циклу.

Зокрема, високотехнологічні виробництва та виробництва з технологіями середньо-високого рівня (зокрема, хімічне та фармацевтичне виробництво, машинобудування), а також підприємства легкої промисловості, які наразі мають потенціал для заміщення імпоротної сировини вітчизняною продукцією, інвестуватимуть у спільні проекти модернізації та розширення виробництва в межах нових та існуючих кластерів, індустріальних та технологічних парків. Такий підхід дозволить їм розширити присутність власної продукції на внутрішньому ринку, зменшити ресурсо- та енергоємність виробництва, імпортозалежність і залежність виробництва від коливань курсу національної валюти, що максимально убезпечить вітчизняну економіку та бізнес

від можливих, останнім часом почастішавших, світових криз і створить міцний фундамент для її відновлення в період постпандемії.

Третьою особливістю стане нова роль держави в посткризовому відновленні. Розуміючи невідворотність змін ані в глобальному, ані в національному контексті, поряд з впровадженням заходів задля відновлення виробництва та вирішення поточних проблем постає необхідність впровадження системних заходів економічного стимулювання для створення нових робочих місць, впровадження інновацій та швидкої цифровізації в тих секторах економіки, які не лише здатні надати відчутний поштовх для «запуску» економіки в період постпандемії, а й виступити драйверами довгострокового стійкого зростання (зокрема, фармацевтичне і хімічне виробництво, виробництво машин і устаткування, сільське господарство, сфера охорони здоров'я, освіти, IT-індустрії, наукові дослідження і розробки, транспорт). Комплекс спільних заходів з боку фіскальної та монетарної політик стимулюватиме розвиток нових за якістю виробництв, здатних конкурувати як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Серед таких заходів, які надаватимуть можливість виробничому сектору не лише повернутися на траєкторію зростання, але і усунути наявні структурні диспропорції, і скористатися «вікном можливостей» стануть заходи з підтримки розвитку мережі індустріальних парків та кластерних виробництв, поширення практики державно-приватного партнерства, фінансова підтримка експорту посередництвом повномасштабного запуску Експортно-кредитного агентства, підтримка відновлення/створення повного технологічного циклу власного виробництва товарів і технологій першої необхідності в критичних умовах та інші (див. Рис. 4.1.).

Рис. 4.1. Заходи, направлені на стимулювання виробничого сектора

Враховуючі всі ці особливості та стимули у середньостроковій перспективі у промисловості одні з найвищих темпів зростання матимуть високотехнологічні виробництва та виробництва з технологіями середньо-високого рівня – це ті підвиди переробної промисловості, які менше постраждали від наслідків пандемії (зокрема, падіння світових цін на основних сировинних ринках, а також вимушених карантинних

заходів у всьому світі) **або й взагалі дещо виграли від цього** (зокрема, хімічне та фармацевтичне виробництво, харчова промисловість).

Модернізаційні процеси, введення в дію нових виробничих потужностей (встановлення сучасного високотехнічного обладнання та впровадження новітніх технологій) у попередні періоди підвищили можливості окремих національних товаровиробників конкурувати з іноземними виробниками за рахунок як покращення якості, так і зменшення собівартості продукції шляхом підвищення продуктивності основних факторів виробництва (зокрема, капіталу), а також зменшення ресурсо- та енергоємності виробництва та сформували міцне підґрунтя для подальшого розвитку у середньостроковій перспективі. Так, зростання обсягів **хімічного виробництва у 2021-2023 роках в середньому становитиме 8,5 відсотка щорічно** (з урахуванням зростання у 2021 році на 6,5 відсотка з його досягненням у 2023 році зростання на 10,5 відсотка), що буде поступово наближуватися до темпів зростання, яке спостерігалось протягом звітного періоду 2017-2019 років (на 10,2 відсотка), коли такі значні темпи були пов'язані, в більшій мірі, з активним нарощуванням виробництва одного з ключових підприємств галузі (ТОВ «Карпатнафтохім») у середині 2017 року після п'ятирічного простою.

Розвитку **машинобудування** у середньостроковій перспективі сприятиме активна державна політика у сфері цифровізації, цифрових інновацій, електронного урядування, розвитку інформаційного суспільства з широким впровадженням інформаційних технологій та залученням вітчизняних фахівців ІТ-індустрії, а також відновлення (розвиток) власного виробництва повного циклу (з метою зменшення імпортозалежності вітчизняних виробників кінцевої продукції) або зростання рівня локалізації виробництва, інтенсивний розвиток транспортної інфраструктури (зокрема, програми «Великого будівництва» та регіональні програми оновлення міського пасажирського транспорту). В той же час, вагомий вплив на розвиток галузі матиме реалізація комплексу заходів, передбачених Стратегією розвитку оборонно-промислового комплексу України на період до 2028 року (зокрема, технічне переоснащення підприємств оборонно-промислового комплексу України, створення замкнених технологічних циклів для задоволення першочергових потреб української армії). Крім того, забезпечення поступового збільшення частки енергії виробленої з відновлювальних джерел з урахуванням дії механізму «зеленого» тарифу в рамках виконання завдань, передбачених Енергетичною стратегією України на період до 2035 року, стимулюватиме виробництво обладнання для альтернативної енергетики.

Як результат, **виробництво машинобудівної продукції зростатиме в середньому на 6,8 відсотка щорічно** (у 2021 році – на 5,9 відсотка). Проте, через ряд стримуючих чинників, особливо високу конкуренцію з боку імпортних аналогів, буде дещо нижчим порівняно з середнім значенням показника за період 2017-2019 років (7,3 відсотка).

Подальше збільшення сировинної бази з боку сільського господарства, активізація споживчого попиту на тлі значного підвищення мінімальної заробітної плати, особливо у 2021 році, а також розширення переробних потужностей із створенням більшого ланцюга створення доданої вартості на території України, диверсифікація зовнішніх ринків збуту та вихід на них з новою продукцією сприятимуть упродовж прогнозного періоду зростанню **у 2021-2023 роках у харчовій промисловості на рівні 3,8 відсотка у**

середньому щорічно (у 2021 році – на 2,1 відсотка), що перевищує середнє значення показника 2017-2019 років (2,8 відсотка).

Масштабні процеси модернізації металургійних підприємств упродовж попередніх років створили якісну основу для підвищення конкурентоспроможності вітчизняної металургійної продукції, що дозволить у середньостроковій перспективі залишитись серед країн-лідерів за обсягами виробництва сталі на тлі стабілізації ситуації на світових товарних ринках металів. Крім того, активне проведення робіт у сфері інженерного будівництва стимулюватиме внутрішній попит на продукцію галузі. Загалом **зростання металургійного виробництва прогнозується** на значно вищому, ніж середнє значення показника за період 2017-2019 років (падіння на 1,1 відсотка) рівні – **у середньому на 2,3 відсотка щорічно у 2021-2023 роках** (у 2021 році – на 2 відсотки).

Враховуючи вищезазначене та подальше продовження модернізаційних процесів, промислове виробництво відновить втрачений потенціал після кризи 2020 року та у 2023 році перевищить рівень 2019 року на 3,2 відсотка. Це сприятиме поступовій структурній перебудові виробництва на користь зростання обсягів виробництв з використанням високих та середньовисоких технологій, частка яких є ще досить низькою порівняно з окремими країнами світу (зокрема, Німеччиною, Китаєм, Францією та Польщею) та збільшенню внесків таких технологій у промисловість до 0,8 відсоткового пункту у 2021-2023 роках після значного їх падіння (на 1,4 відсоткового пункту в основному внаслідок падіння машинобудування) у 2020 році. Так, **зростання промислового виробництва у 2021-2023 роках в середньому становитиме 3,5 відсотка щорічно** (у 2021 році – 2,5 відсотка), що значно перевищує середнє значення звітного показника 2017-2019 років (1,2 відсотка).

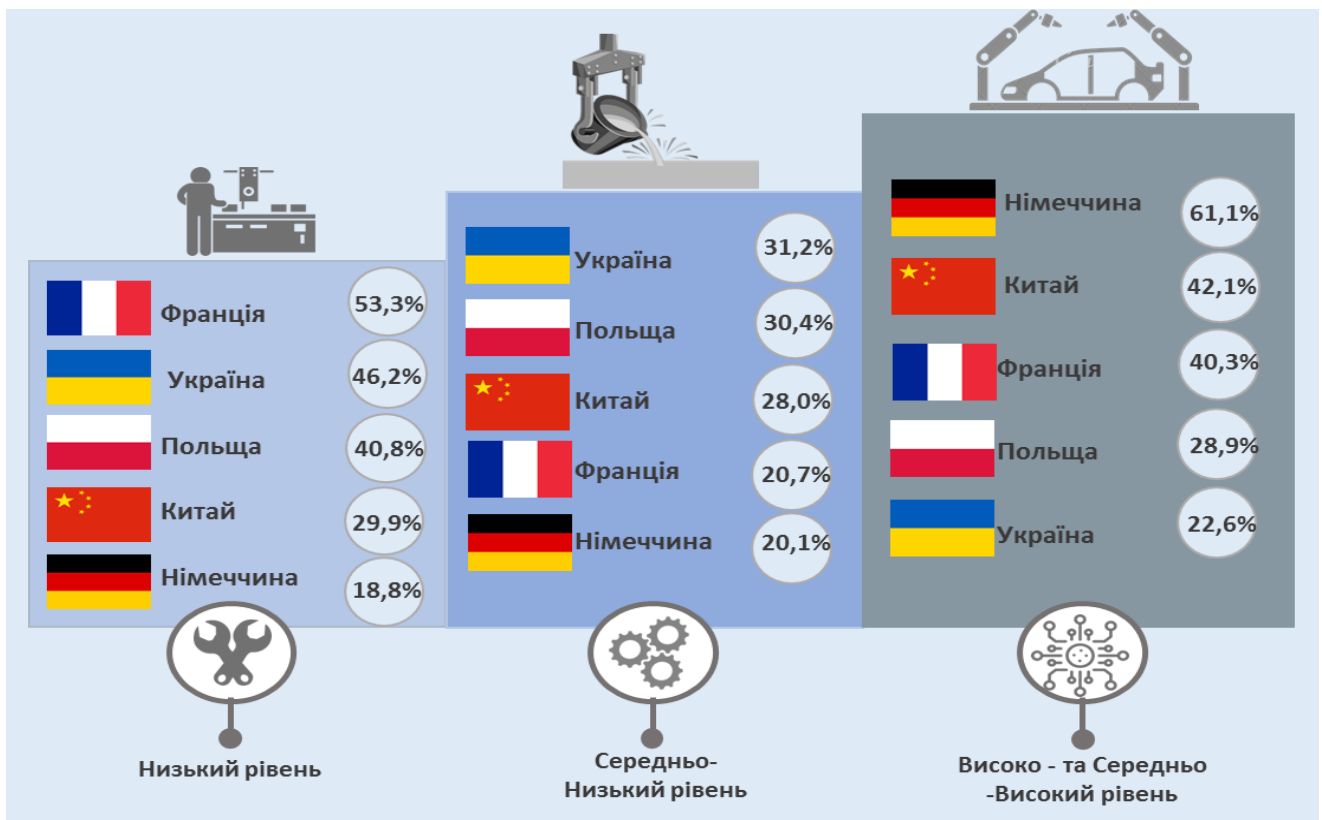

Рис. 4.2. Частка виробництв з використанням технологій у структурі переробної промисловості України (2018 рік) та країн світу (2015 рік), відсотків

Джерело: OESD

Поступовий запуск ринку землі, усунення тіньових (корупційних) схем обігу земельних ділянок, успішна реалізація програми фінансової підтримки дрібних фермерів, а також стабільна державна підтримка виробників продукції тваринництва та садівництва, розвитку фермерських господарств, сільськогосподарських кооперацій дозволять покращити інвестиційний клімат в сільському господарстві та залучити незадіяний внутрішній фінансовий ресурс через розширення кредитування з боку банківської системи. Це покращить конкурентоспроможність вітчизняних сільськогосподарських виробників через підвищення їх продуктивності та збереже високий рівень продовольчої безпеки країни.

Крім того, інтенсивний розвиток світового ринку органічної продукції, забезпечення прозорих умов для виробництва і обігу органічних продуктів та їх сертифікації на тлі наявності достатньої ресурсної бази сприятиме нарощуванню обсягів органічного виробництва з використанням інноваційних, енерго- і ресурсозберігаючих технологій. Як результат, **у період 2021-2023 років зростання обсягів виробництва сільськогосподарської продукції прогнозується** на рівні вищому ніж у звітному періоді 2017-2019 роках (2,5 відсотка), коли було тричі зафіксовано рекордні обсяги врожаю зернових культур, і становитиме **у середньому 3,6 відсотка щорічно** (у 2021 році – 3,5 відсотка).

Попит на проведення робіт у сфері інженерного будівництва (зокрема, будівництво нових доріг та покращення транспортно-експлуатаційного стану існуючих, збільшення пропускної спроможності аеропортів та залізничної інфраструктури, будівництво інженерних споруд на виробничих об'єктах), а також необхідність відновлення критичної інфраструктури та соціальних об'єктів (у тому числі у східних регіонах) підтримуватимуть розвиток **будівельної сфери**. Разом з тим, у житловому будівництві, на тлі подальшого здешевлення іпотечного кредитування, очікується на менш динамічний розвиток протягом прогнозного періоду на тлі сформованої у попередні періоди значної пропозиції новозбудованого житла на ринку нерухомості. Загалом, **у період 2021-2023 років прогнозується зростання обсягів будівельних робіт – у середньому на 11,3 відсотка щорічно** (у 2021 році – на 9,8 відсотка), проте таке зростання є нижчим за звітні показники 2017-2019 року (у середньому 19,5 відсотка) через значну сформовану базу порівняння на тлі суттєвої активізації будівельної діяльності починаючи з 2017 року в умовах вагомого збільшення державного фінансування будівництва та ремонту транспортної інфраструктури.

Поетапна реалізація заходів Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року в частині оновлення рухомого складу залізничного, автомобільного, авіаційного, морського та річкового транспорту (завдяки локалізації кращих світових технологій на вітчизняних машинобудівних підприємствах транспортної галузі), створення сучасної високотехнологічної транспортної інфраструктури, підвищення рівня надання послуг відповідно до європейських стандартів та активне застосування різних форм державно-приватного партнерства стимулюватимуть **зростання у сфері транспорту – протягом 2021-2023 років у середньому на 5 відсотків щорічно** (у 2021 році – на 6,7 відсотка), що буде перевищувати середнє значення показника у 2017-2019 роках (2,7 відсотка).

Динаміка обсягів випуску **внутрішньої торгівлі у 2021-2023 роках прогнозується на рівні 4,3 відсотка у середньому щорічно** (у 2021 році – на 4,8 відсотка), що дещо перевищуватиме значення звітних показників 2017-2019 років (3,9 відсотка) за рахунок інтенсивного розвитку роздрібного сегменту ринку в умовах розширення торгових мереж, онлайн торгівлі та збільшення споживчого попиту на тлі зростання доходів населення, а також відновлення попиту на торговельні послуги з боку підприємств реального сектору економіки з урахуванням зменшення попиту торгівлі енергетичними товарами в умовах підвищення енергоефективності.

У 2020 році на тлі запровадження карантинних заходів в багатьох країнах світу можна було спостерігати прискорення впровадження різних цифрових технологій у всіх сферах економіки з метою нівелювання негативного впливу карантинних обмежень на функціонування підприємств як виробничої, так і невиробничої сфери, а також домогосподарств. Впровадження цифрових технологій - це не тільки технологічні новації, а й зміна соціальної парадигми, культурного коду. Розвиток таких технологій в сучасному світі в умовах переосмислення характеру ведення бізнесу та потреби в отриманні якісно нових видів послуг, з одного боку – це новий виклик сьогодення для підприємств сфери послуг, а з іншого – унікальна можливість та поштовх для розвитку, зокрема, абсолютно нових, можливо не зовсім звичних та притаманних видів послуг.

Україна за темпами впровадження сучасних цифрових технологій знаходиться в рамках світового тренду, а за кількісним рівнем навіть дещо вища від світового (в світі лише ряд країн лідирують, в той час як інші мають низький рівень, наприклад Близький Схід, Північна Африка, Латинська Америка та ін.).

Довідково. Тренди світової економіки свідчать про те, що основну частку в розвитку сучасних цифрових технологій займає невелика кількість високорозвинених високоцифровізованих країн, таких як Китай, США, Тайвань, Південна Корея, Німеччина та Великобританія, в той час як країни, що не визначають розвиток цифрових технологій як свій пріоритет, лише збільшують своє відставання від технологічних лідерів. Європейський досвід підтверджує цю тенденцію: на рівні Європейського Союзу запроваджуються програми для підтримки та впровадження новітніх цифрових технологій в державах-членах ЄС. Як результат – більшість європейських країн лідирують за рівнем впровадження цифрових технологій та інновацій. За рейтингом Global Innovation Index зі всього списку в 129 країн 33 європейські держави входять в топ-50, у тому числі всі 27 держав-членів ЄС. Україна у рейтингу посідає 47 місце - між Російською Федерацією та Грузією.

Здатність вітчизняної екосистеми бізнесу швидко та гнучко адаптуватися до нагальних потреб цифрової індустрії є ключовим елементом успішного розвитку ІТ-сектора. Сприятлива регуляторна база, передбачуване та прозоре бізнес-середовище, загальний доступ до широкосмугового Інтернету, позитивне ставлення суспільства до сучасних технологій створюють сприятливі умови для розвитку ефективної та інноваційної бізнес-екосистеми для ІТ-сектора, що швидко і вчасно реагує на всі виклики і потреби глобальних цифрових ринків, що зростають. За таких умов у середньостроковій перспективі на передній фланг вийдуть підприємства, що надають послуги в ІТ сфері, маркетингові, рекламні та консультаційні послуги (зокрема з питань корпоративного стратегічного і оперативного планування, визначення напрямів розвитку бізнесу, управління змінами тощо), а також фінансові та страхові послуги.

Водночас, уроки, винесені з «коронакризи» та нові реалії сьогодення спонукатимуть Уряд спрямовувати свої дії на продовження реформування у сфері охорони здоров'я (зокрема, покращення якості системи надання медичних послуг з одночасним підвищенням рівня технічного забезпечення критично важливого обладнання), а також у сфері освіти (зокрема, покращення забезпечення достатнього рівня якості освіти з достатнім рівнем сучасних знань та навичок, а також впровадження нових програм професійного навчання/перепідготовки кадрів з набуттям сучасних навичок, що підвищить їх конкурентоспроможність на ринку праці). Крім того, не менш важливим залишатиметься культурний та духовний розвиток, який позитивно впливатиме і на розвиток туристичної галузі (зокрема, різні види внутрішнього туризму).

Як результат, **зростання ВДВ інших видів (в цілому) у 2021-2023 роках прогнозується на рівні 4,8 відсотка у середньому щорічно** (у 2021 році – на 4,5 відсотка), що значно перевищує середнє значення показника у 2017-2019 роках (4 відсотки).

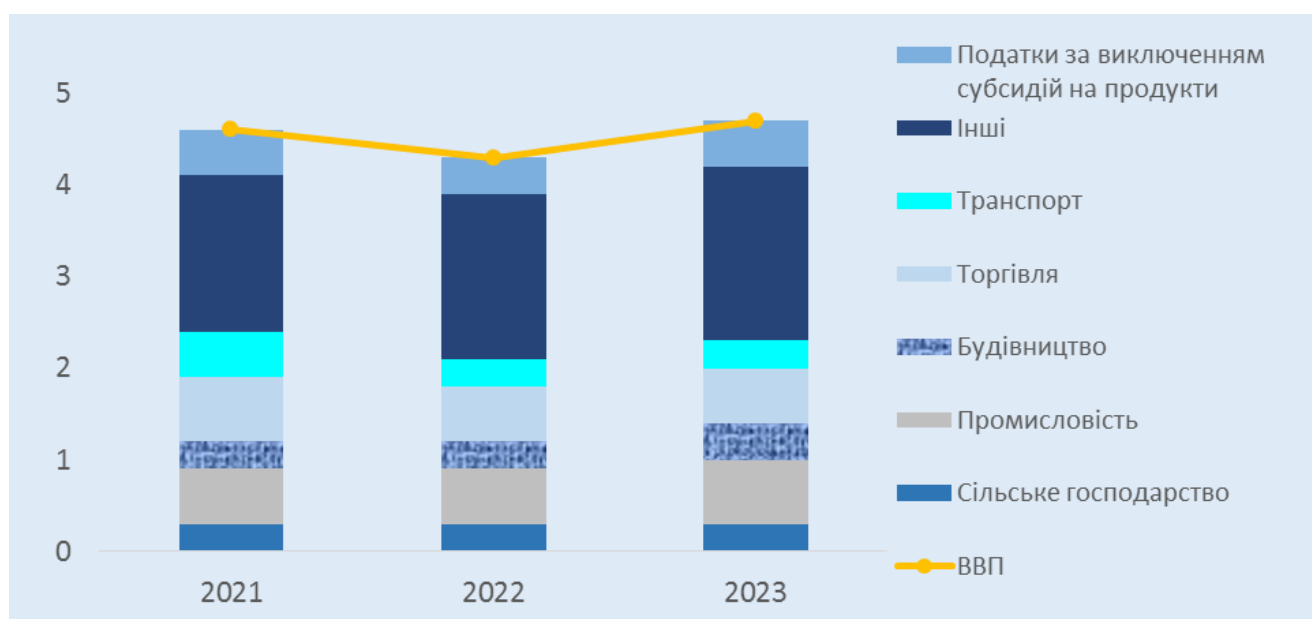

Рис. 4.3. Внески основних видів економічної діяльності у ВВП у 2021-2023 роках, відсоткових пунктів

Джерело: розрахунки Мінекономіки

Отже, в цілому у 2021-2023 роках передбачається, що **основними драйверами структурних змін в економіці будуть як промислові виробництва з використанням високих та середньовисоких технологій**, які потребуватимуть нових видів сировинної продукції з боку суміжних видів економічної діяльності та трудових ресурсів, **так і сфера послуг**, яка надає послуги з використання продукції високих та середньовисоких технологій (зокрема, інтелектуально насичені ринкові послуги), **що в комплексі сформує достатній рівень сукупної пропозиції як для забезпечення внутрішніх потреб, так і для розвитку зовнішньоекономічної діяльності.**

Таким чином, розвиток цифрових технологій в сучасному світі відкриває для України унікальні можливості для розвитку економіки країни, створення додаткової доданої вартості в виробничих ланцюжках та підвищення конкурентоспроможності в цілому, підвищення якості життя населення та багатогранного розвитку сучасного суспільства. Це як і розвиток ІТ-сектору, так і індустрія сучасних технологій, що

використовується у промисловості, транспорті та сільському господарстві, в торгівлі, дозвіллі, фінансах та страхуванні, в освіті, медицині, державному управлінні, соціальній та інших сферах повсякденного життя.

Довідково. Окремої уваги потребує питання відновлення, а де-факто - питання створення нової економіки по обидва боки від лінії розмежування з тимчасово окупованими територіями (після їх безпечної реінтеграції). Ця економіка міститиме елементи індустріального укладу і переваги наявності стратегічної сировини. Водночас постає завдання розвитку нових кластерів – високотехнологічних, з високою доданою вартістю, з високим ступенем переробки. Це стосується і промисловості, і аграрного кластеру, і сфери послуг. Перед тим як такий підхід може бути реалізований на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономній Республіці Крим та м. Севастополя, він має бути втілений на вільній частині Донбасу.

За оцінками Мінекономіки, у випадку розвитку цифровізації економіки за прогнозованим трендом, який сформувався в останні роки, **у 2023 році частка цифрової економіки в ВВП України орієнтовно зросте до рівня 5,2 відсотка проти 4,4 відсотка на кінець 2019 року** (на 0,86 відсоткового пункту більше ніж у 2015 році), **що може дозволити у середньостроковій перспективі посилити позиції України на глобальному цифровому ринку**, а також **скоротити на один рік розрив відставання від європейського рівня впровадження сучасних цифрових технологій** (у 2019 році відставання було на три роки). Швидка адаптація цифрових технологій в сучасні бізнес-процеси дозволить Україні використати нову проривну бізнес-модель, в основі якої лежать скорочення витрат, раціональність використання ресурсів і підвищення ефективності, що відкриє можливість використати весь потенціал Індустрії 4.0 в сучасному глобалізованому світі.

5. ЦІНИ

Пандемія коронавірусного захворювання COVID-19 змінила як поточну цінову динаміку на споживчому ринку та на ринку виробників, так і підґрунтя для її подальшого формування.

Зважаючи на застосування масштабних заходів з боку Уряду та НБУ, спрямованих на подолання негативних проявів в економіці та компенсацію втрат від форс-мажорних обставин, пов'язаних із пандемією, впродовж посткарантинного періоду у 2020 та 2021 роках **динаміка цін** на внутрішньому ринку **формуватиметься**, з одного боку, під впливом монетарних чинників, що доволі швидко змінюють тенденції власної динаміки (вартість грошей, обсяги пропозиції, курсова вартість), з іншого - під впливом природної необхідності компенсації втрат в доходах як суб'єктів господарювання, так і пересічних громадян. При цьому, враховується достатність пропозиції визначальних продуктів споживання на внутрішньому ринку, оскільки прогнозується, що сільське господарство та харчова промисловість вийдуть із пандемії із найменшими втратами. **Втім, посилення ролі витратної складової**, яке очікується з різних причин (у тому числі і за рахунок підвищення рівня мінімальної заробітної плати та намагань щодо компенсації понесених збитків) у формуванні цін виробників промислової продукції наприкінці 2020 року та, особливо, у 2021 році, **матиме стимулюючий вплив на інфляційні процеси**. Але цей вплив зменшуватиметься мірою посткризового оновленого розвитку малого та середнього підприємництва та **поступового посилення конкуренції на різних сегментах вітчизняного ринку**.

Виходячи з наведеного, у 2021 році зростання внутрішніх цін прогнозується відносно високим як на споживчому ринку (7,3 відсотка), так і в промисловості (8,7 відсотка). У подальшому **цінова динаміка поступово уповільнюватиметься**. Прогнозується, що на кінець 2023 року інфляція становитиме 5,3 відсотка на споживчому ринку (повернеться до цільового середньострокового орієнтиру) та 6,1 відсотка в промисловості.

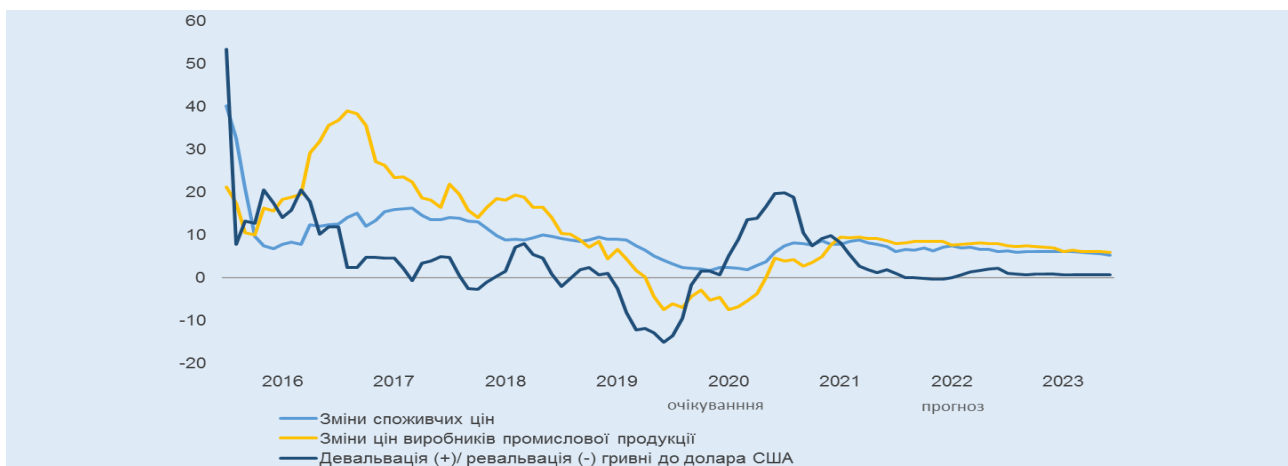

Рис. 5.1. Зміни цін та обмінного курсу гривні до долара США, відсотків у річному розрахунку

Джерело: Держстат, НБУ, розрахунки Мінекономіки

Споживчі ціни формуватимуться в умовах поступового зростання платоспроможного попиту з боку населення як у 2021 році, так і в подальшому завдяки відновленню економіки після кризи 2020 року та послідовній політиці Уряду щодо підвищення державних соціальних стандартів для забезпечення реалізації соціальних прав та державних соціальних гарантій громадян, передбачених Конституцією України. Утім, очікується, що українці, прагнучі мінімізувати можливі ризики а також поліпшити своє становище, упродовж найближчого посткарантинного періоду спрямовуватимуть кошти переважно на споживчий ринок, у такий спосіб посилюючи сукупний попит. Втім, інфляційна складова на споживчому ринку стримуватиметься як за рахунок зваженої монетарної політики, так і за рахунок достатності пропозиції на ринку. Тому, очікуваний сплеск інфляційної активності, зважаючи на суттєве підвищення соціальних стандартів, має посилитися у 2021 році, але, починаючи з 2022 року, поступово знижуватиметься за рахунок диверсифікації використання населенням власних коштів. Так, у 2022 році прогнозується поступове відновлення схильності населення до заощаджень та, відповідно, підвищення депозитної активності, зростання капітальних витрат у напрямку відкриття й розвитку власного малого та середнього бізнесу тощо, що, відповідно, стримуватиме динаміку цін на споживчому ринку.

Очікуване **збільшення пропозиції на продовольчому ринку**, зокрема, з боку сільського господарства та вітчизняних підприємств переробної промисловості на фоні прогнозованого значного врожаю, розширення переробних потужностей, а також завдяки відносній незмінності цін на світовому ринку, **дозволятиме не змінювати загальних позитивних тенденцій щодо зменшення темпів зростання цін у прогнозованому періоді**.

У подальшому, прогнозується, що **НБУ продовжуватиме політику, спрямовану на підтримку економічного відновлення**, зокрема, завдяки зниженню вартості кредитних ресурсів та більшої їхньої доступності як для товаровиробників, що виробляють продукцію для забезпечення внутрішнього ринку, так і для кредитування експортних операцій. Поряд із тим збережеться контроль із боку регулятора за інфляційними проявами, але без радикальних змін у формуванні власної монетарної політики. Так, за умов відсутності нових форс-мажорних потрясінь зовнішнього походження, очікувана на цей період помірно девальваційна динаміка обмінного курсу не порушить обраного вектору на пом'якшення монетарної політики.

Також, м'якою лишатиметься і **фіскальна політика, проте із поступовим зменшенням граничного рівня дефіциту бюджету та поверненням його у межі до 3 відсотків від ВВП до кінця прогнозованого періоду. Це, так само, не провокуватиме непропорційного тиску з боку бюджету на інфляційні процеси**, навпаки, поступове зменшення дефіциту забезпечуватиме низьку волатильність динаміки цін на внутрішньому ринку (як на споживчому, так і на ринку виробників).

Відтак, **у прогнозному періоді очікується подальше посилення ролі базової інфляції, що дозволить більш ефективно впливати на рівень цін у країні завдяки застосуванню саме інструментів грошово-кредитної політики**.

Крім того, **запровадження дієвих інституційних та фінансових механізмів, зокрема, введення заходів для підтримки бізнесу**, спрощення дозвільно-ліцензійних

процедур регулювання діяльності суб'єктів господарювання (у тому числі їх переведення в електронну форму – швидкої цифровізації), створення нових та модернізація наявних он-лайн платформ та консорціумів для підтримки підприємців у підсумку зменшить як кількість адміністративних бар'єрів для розвитку малого та середнього підприємництва, так і **сприятиме поступовому посиленню конкуренції на різних сегментах вітчизняного ринку. Усе це нівелюватиме тиск на ціни з боку «неринкового» внутрішнього середовища.**

Помірна зовнішня цінова динаміка також **позитивно впливатиме на внутрішній ринок.** Зокрема, припускається відсутність значних коливань світових цін на нафту, а суттєве подорожчання природного газу у 2021 році повністю поглинеться економікою і вплив від такої динаміки не перенесеться на наступні роки. Також очікується, що внутрішні ціни на природний газ для потреб населення визначатимуться від цін імпортного паритету і, попри сезонність, загалом не спотворюватимуть ціноутворення в різних галузях та не створюватимуть так званого «інфляційного навісу».

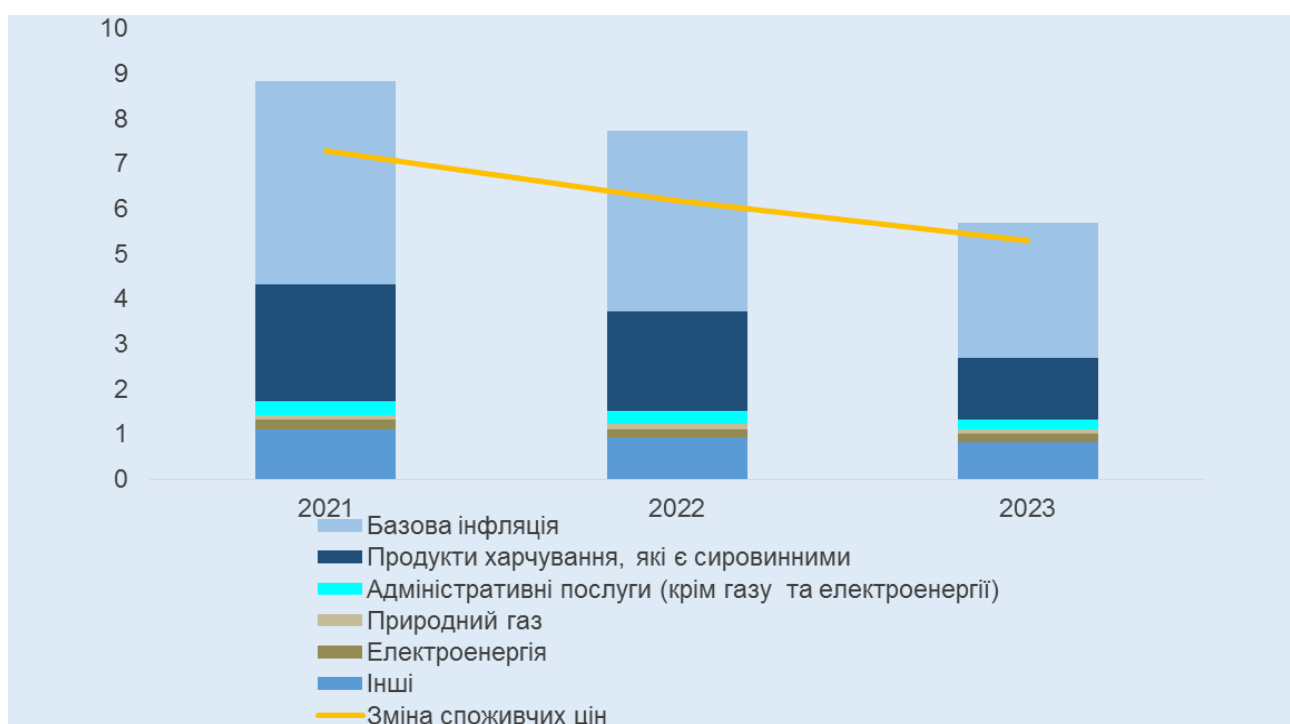

Рис. 5.2. Розподіл споживчої інфляції за основними складовими, відсоткових пунктів

Джерело: розрахунки Мінекономіки

Таблиця 5.1

Внески до зростання цін за складовими споживчої інфляції у 2021 - 2023 роках

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік
	відсоткових пунктів		
Базова інфляція	4,46 - 4,70	3,69 - 3,92	2,97 - 3,21
Небазова інфляція (інфляція витрат, пропозиції)	2,60 - 2,84	2,28 - 2,51	2,09 - 2,33
Державні регульовані ціни і тарифи	0,9	1,0	0,3
Продукти харчування	2,7	2,2	1,9
Довідково:			
Індекс споживчих цін (грудень до грудня), відсотків	107,3	106,2	105,3
Індекс базової інфляції (грудень до грудня), відсотків	107,5 - 107,9	106,2 - 106,6	105,0-105,4
Індекс небазової інфляції (грудень до грудня), відсотків	106,4 - 107,0	105,6 - 106,2	105,2 - 105,7

Джерело: розрахунки Мінекономіки

Ціни в промисловості через фінансове виснаження підприємств, навіть тих, які не зупиняли свою виробничу діяльність у 2020 році через пандемію COVID-19, **прискорено зростатимуть у 2021 році** порівнюючи з очікуваним у 2020 році.

Водночас, починаючи з 2022 року, зростання цін уповільнюватиметься з огляду на вищезазначені процеси відновлення економіки, що зменшуватиме вплив неринкових умов на ціноутворення, а також у зв'язку з помірним збільшенням тарифної складової в цінах виробників, відносною стабільністю гривні та помірною зовнішньою ціновою динамікою.

Поряд із тим, **збереження вищих темпів зростання цін виробників у порівнянні зі зростанням споживчих цін** упродовж прогностичного періоду **обумовлюватиметься потребою в технічному переоснащенні внутрішнього виробництва, особливо після пандемії COVID-19**. Так, очікується, що товаровиробники здійснюватимуть подальшу модернізацію починаючи вже з другої половини 2021 року, коли більша частина промислових підприємств подолає наслідки падіння виробництва у 2020 році. Хоча, завдяки поступовому зменшенню витратної складової на фоні здійснення технологічного оновлення в середньостроковій перспективі прогнозується наближення темпів зростання цін виробників і споживчих цін до приблизно рівного низького рівня.

Загалом, **у подальшому, із нівелюванням наслідків пандемії прогнозується не лише повернення цінової динаміки до цільового середньострокового орієнтиру, а і стабілізація цінових умов в економіці**, що в перспективі **дасть можливість розраховувати на гідне місце в європейському та світовому економічному співтоваристві**.

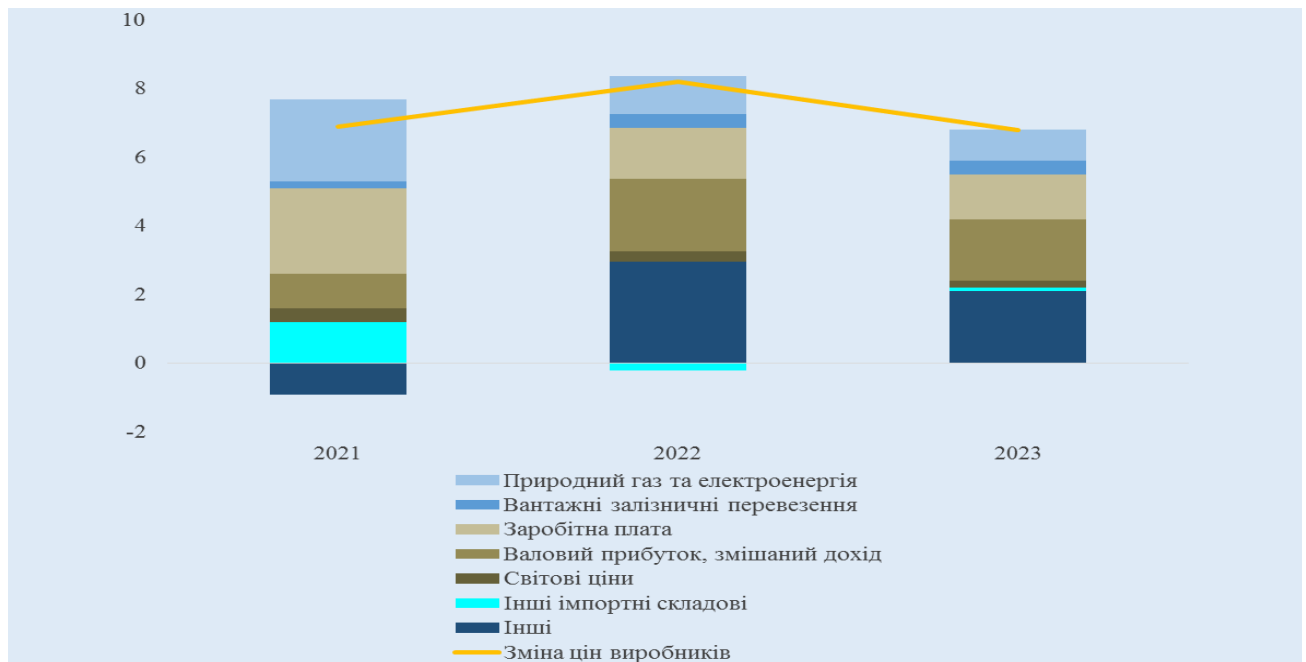

Рис. 5.3. Розподіл цін виробників за основними складовими, відсоткових пунктів

Джерело: розрахунки Мінекономіки

Таблиця 5.2

**Внески до зростання цін виробників
за основними складовими витрат у 2021 - 2023 роках**

Показник	Роки	Припущення щодо тарифної/ соціальної політики, зовнішньої кон'юнктури на 2021-2023 роки, відсотків	Внесок, відсоткових пунктів
Зміна цін на природний газ для промислових підприємств, середньорічний приріст	2021 рік	43,8 [±3]	1,8
	2022 рік	11,7 [±3]	0,5
	2023 рік	8,0 [±3]	0,3
Світові ціни на нафту, доларів США за барель	2021 рік	45,0 [±5]	0,1
	2022 рік	47,0 [±5]	0,1
	2023 рік	48,0 [±5]	0,0
Зміна світових цін на базові метали, середньорічний приріст	2021 рік	5,0 [±2]	0,3
	2022 рік	3,0 [±2]	0,2
	2023 рік	3,0 [±2]	0,2
Інші імпортовані складові витрат	2021 рік	7,8	1,4
	2022 рік	0,7	0,1
	2023 рік	0,7	0,1
Зміна роздрібних тарифів на електроенергію для промислових підприємств, середньорічний приріст	2021 рік	10,0 [±3]	0,6
	2022 рік	10,0 [±3]	0,6
	2023 рік	10,0 [±3]	0,6
Зміна середньомісячної заробітної плати	2021 рік	21,1	2,5
	2022 рік	13,1	1,5
	2023 рік	11,4	1,3
Зміна валового прибутку, змішаного доходу	2021 рік	7,5	1,0
	2022 рік	15,3	2,1
	2023 рік	13,0	1,8

Показник	Роки	Припущення щодо тарифної/ соціальної політики, зовнішньої кон'юнктури на 2021-2023 роки, відсотків	Внесок, відсоткових пунктів
Зміна тарифів на вантажні залізничні перевезення, середньорічний приріст	2021 рік	11,3 [±2]	0,2
	2022 рік	20,0 [±2]	0,4
	2023 рік	20,0 [±2]	0,4
Інші складові ціни, середньорічний приріст	2021 рік	"-2,9	"-1,0
	2022 рік	7,5	2,7
	2023 рік	5,7	2,1
РАЗОМ	2021 рік	X	6,9
	2022 рік	X	8,2
	2023 рік	X	6,8

Джерело: розрахунки Мінекономіки

6. РИНОК ПРАЦІ

Пандемія коронавірусу як глобальний фактор зміни усталених систем управління, моделей суспільних відносин та економічних зв'язків, з одного боку, спровокувала у короткостроковій перспективі вимушене масове безробіття в світі та повернення трудових мігрантів до своїх країн, а з іншого – надала поштовх до впровадження системи нових можливостей для розвитку передових виробництв та прискорення цифрової трансформації економіки. Останнє сприятиме підвищенню попиту на робочі місця, які передбачають максимальний рівень інтелектуальної залученості, зростання зайнятості населення шляхом стимулювання до створення нових робочих місць при збереженні високого попиту на робітничі професії, пропозиція яких у докризовий період в Україні була недостатньою.

Нові постпандемічні реалії, а також глобальні процеси цифровізації вимагатимуть як від бізнесу, так і від держави в цілому швидких, масштабних і докорінних перетворень, починаючи з освітніх програм і закінчуючи кваліфікаційними характеристиками працівників. Адже адаптація до потреб ринку праці повинна відбуватися так, щоб гарантувати якість робочих місць та дозволити кожному пристосуватися до зростаючих мінливих реалій ринку праці, забезпечуючи належну підготовку та гнучкість обраних професій.

Тому у середньостроковій перспективі політика держави у соціальній та трудовій сферах спрямовуватиметься на реформування правил функціонування ринку праці, стимулювання створення гідних робочих місць, налагодження ефективної роботи служби зайнятості (Див. Рис. 6.1.).

Рис. 6.1. Заходи державної політики у соціальній та трудовій сферах у середньостроковій перспективі

Важливими для ринку праці будуть і реформи, спрямовані на підвищення якості освіти (зادля формування у випускників достатніх сучасних знань та навичок для подальшого швидкого працевлаштування, а також підвищення якості навчання робітників сучасним навичкам, які затребувані на ринку праці) та медицини у напрямку покращення якості системи надання медичних послуг з попередження та лікування захворювань (з метою зменшення кількості та тривалості періодів тимчасової непрацездатності робітників).

Також одним з основних пріоритетів для держави у 2021-2023 роках, який суттєво впливатиме на ринок праці, буде створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу, що забезпечить нові робочі місця (зокрема, на засадах поширення самозайнятості в умовах розвитку вітчизняного виробництва) задля **максимального відновлення зайнятості** на рівні не нижчому за звітний період. Відтак залишатимуться актуальними реформи, спрямовані на покращення регуляторного середовища для бізнесу, розширення доступу сектору МСП до фінансових ресурсів.

Серед основних об'єктивних факторів, що впливатимуть на формування **пропозиції трудових ресурсів, будуть демографічні та міграційні процеси.**

Так, **демографічна ситуація** у середньостроковій перспективі в Україні залишатиметься досить складною на тлі негативного впливу світової пандемії у 2020 році та характеризуватиметься подальшим поступовим зниженням загальної кількості населення. Слід зазначити, що дана ситуація простежується впродовж багатьох останніх років. Так, середньорічна чисельність наявного населення прогнозується на рівні 41,3 млн осіб в середньому у 2021-2023 роках (у 2021 році – 41,5 млн осіб) порівняно з 42,3 млн осіб у 2017-2019 роках.

Втім, незважаючи на складну ситуацію на ринку праці під час піку пандемії та несприятливі демографічні тренди, реалізація активної політики у сфері охорони здоров'я, соціальній та трудовій сферах, стимулювання розвитку промисловості та сектору МСП у 2021-2023 роках сприятимуть **поступовій стабілізації ситуації на ринку праці та відновленню зростання пропозиції**. Частково це буде спричинено тим, що після стухання хвилі розповсюдження коронавірусу у світі трудові мігранти із України повільніше ніж раніше повертатимуться до роботи за межами України як через збереження ризиків зараження, так і через збереження економічних труднощів у світі. Експерти МВФ зазначають, що наслідки для світової економіки відчуватимуться у середньостроковій перспективі (до 2024 року). Ті, хто залишиться в Україні, збільшать пропозицію. Враховуючи, що суттєва частка трудових мігрантів є переважно представниками дефіцитних нині робітничих професій, найголовнішим чином у будівництві та переробній промисловості, можна очікувати, що вони частково заповнять цю нішу в Україні.

Рис. 6.2. Рівень безробіття населення у віці 15-70 років (за методологією МОП), відсотків до робочої сили відповідного віку, та кількість зайнятих, млн осіб

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

Разом з тим, ринок праці у прогностичному періоді зазнає суттєвого впливу від трансформації структури попиту. Зокрема, у перші роки (2021-2022 роки) найбільше зростатиме попит на робітничі професії, який якраз і буде задовольнятися трудовими мігрантами. По-перше, саме вони були найбільш дефіцитними у допандемічний період внаслідок значного відтоку представників цих професій за кордон. Тому, враховуючи програми, які будуть започатковані у 2020 році щодо будівництва доріг, об'єктів транспортної, енергетичної та соціальної інфраструктури, прогнозується зростання попиту саме на ці професії. Разом з тим, в постпандемічний період посилюватиметься попит і на професійні навички з впровадження цифровізації економіки, які досягнуть максимуму в 2023 році. Так, за оцінками Мінекономіки, у випадку розвитку цифровізації економіки за трендом, який склався в останні роки, у 2021-2023 роках внаслідок адаптації технологій автоматизації зростатиме попит на фахівців з цифровізації в таких галузях як «Транспорт», «Переробна промисловість» та «Сільське, лісове та рибне господарство», де потенціал автоматизації за оцінками McKinsey Global Institute дорівнює близько 60 відсотків.

Окрім цього, процеси автоматизації призведуть до підвищення вимог до рівня освіти, необхідної для працевлаштування на робочі місця. Отже у середньостроковій перспективі прогнозується збільшення попиту на робочі місця, що вимагають вищої освіти для виконання своїх робочих обов'язків. Якщо у 2019 році частка робочих місць, що вимагають вищої освіти, становила за оцінками 54,8 відсотка, то у 2023 році прогнозується її збільшення до 55,8 відсотка за рахунок меншої потреби у кількості робочих місць, що вимагають професійно-технічної освіти, середньої, початкової загальної або навіть не вимагають освіти.

В цілому у прогностичному періоді кількість створених робочих місць внаслідок нових «цифрових» професій, росту економіки та сфери послуг дозволить перекрити скорочення потреби в робочих місцях внаслідок вивільнення працівників під впливом автоматизації (за оцінками у 2021-2023 року орієнтовно близько 1,3 відсотка кількості зайнятих може підпасти під процеси автоматизації).

Але, в цілому **зростання кількості зайнятого населення у середньостроковій перспективі, як результат структурних змін у попиті, обмежених можливостей роботодавців значно підвищувати заробітну плату, особливо у короткостроковій**

перспективі, зважаючи на втрати, понесені внаслідок пандемії, **помірного зростання пропозиції відбуватиметься значно меншими темпами**, ніж це прогнозувалося раніше. Загалом, **прогнозується збільшення кількості зайнятого населення з 16,36 млн осіб у 2021 році до 16,84 млн осіб у 2023 році**. Як наслідок, **рівень безробіття населення у віці 15-70 років (за методологією МОП)** у відсотках до робочої сили відповідного віку буде також поступово знижуватись у прогнозованому періоді з 9,2 відсотка у 2021 році до 8 відсотків у 2023 році.

У соціальній сфері, враховуючи наявні можливості економіки та процеси трудової міграції, у середньостроковій перспективі відбуватиметься подальше збільшення мінімальної заробітної плати з одночасним здійсненням поетапного перегляду усіх тарифних ставок Єдиної тарифної сітки (ЄТС) у відповідності до нових розмірів посадового окладу працівника I тарифного розряду ЄТС. Разом з тим, в умовах зростаючих можливостей на тлі активізації економічної активності суб'єкти господарювання також продовжуватимуть підвищувати рівень оплати праці з метою залучення висококваліфікованої робочої сили.

Ці процеси **визначатимуть динаміку середньомісячної заробітної плати**, яка зростатиме у реальному вимірі, у тому числі, з урахуванням згасання інфляційних процесів в економіці. Впродовж 2021-2023 років реальна заробітна плата зростатиме у середньому на 7,7 відсотка щорічно (у 2021 році – на 12,1 відсотка) (13,7 відсотка у 2017-2019 роках).

Реалізація комплексу заходів держави (зокрема, у сфері освіти (підвищення якості освіти на всіх етапах її здобуття), у сфері охорони здоров'я (у напрямку покращення якості системи надання медичних послуг та інше) позитивно впливатиме на продуктивність праці. Разом з тим, позитивний вплив на динаміку продуктивності праці справлятимуть матеріальні стимули, пов'язані із подальшим підвищенням рівня заробітної плати, та продовження модернізаційних процесів в економіці з урахуванням інноваційних рішень, що забезпечуватимуть підвищення технічного та технологічного рівня виробництва. У середньостроковій перспективі зростання **продуктивності праці** у середньому прогнозується на рівні 3,5 відсотка (у 2021 році – 4,4 відсотка), що дещо вище ніж середнє значення у 2017-2019 роках (2,4 відсотка) і майже на рівні прогнозованого раніше.

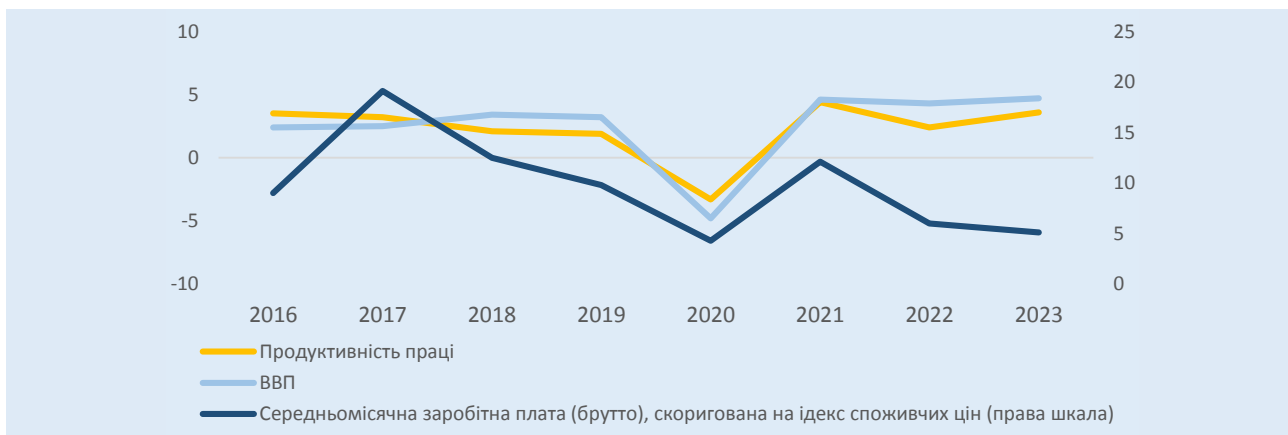

Рис. 6.3. Динаміка продуктивності праці, середньомісячної заробітної плати (брутто), скоригованої на індекс споживчих цін, та ВВП, відсотків до попереднього року

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

В умовах дотримання у 2021-2023 роках збалансованої податкової політики, поступового розвитку ринку праці, подальшого полегшення умов ведення бізнесу та створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, а також зростання добробуту громадян, структура ВВП за категоріями доходу зазнаватиме поступових структурних зрушень. Так, внаслідок зростання рівня оплати праці за рахунок значного підвищення мінімальної заробітної плати, особливо у 2021 році, відбуватимуться структурні зміни, що характеризуватимуться значним зростанням **частки оплати праці** у 2021 році до 46,5 відсотка ВВП. І хоча у подальшому, внаслідок поступового відновлення втрачених прибутків під час пандемії та активного розвитку малого та середнього бізнесу відбуватиметься поступове зниження частки оплати праці (до 45,7 відсотка ВВП у 2023 році) на користь збільшення частки **валового прибутку та змішаного доходу** (з 39,4 відсотка у 2021 році до 40,7 відсотка у 2023 році), проте частка оплати праці у ВВП лишатиметься на найвищому, починаючи з 2015 року, рівні. Загалом зміна структури відповідатиме напрямку європейської інтеграції країни.

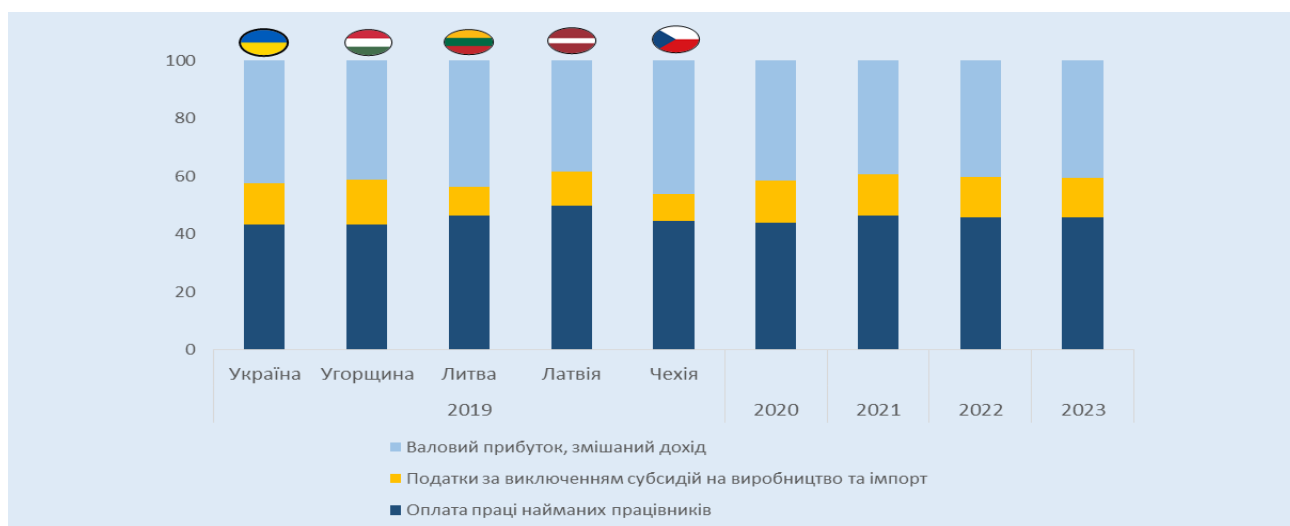

Рис. 6.4. Структура ВВП за категоріями доходу, відсотків до ВВП

Джерело: Держстат, Євростат, розрахунки Мінекономіки

7. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС

У 2021-2023 роках українська економіка, зважаючи на її відкритість, розвиватиметься значною мірою під впливом зміни зовнішніх умов, які характеризуватимуться поступовим відновленням, починаючи з 2021 року, та подальшим зростанням світової економіки, у тому числі основних торговельних партнерів України на тлі подолання наслідків впливу пандемії коронавірусу COVID-19. Відповідно, після падіння у 2020 році, у середньостроковій перспективі очікується переважно помірно- позитивна динаміка зростання попиту та світових цін на товари, які складають основну частину вітчизняного експорту (сільського господарства, металопродукцію, мінеральних продуктів, продукції хімічної промисловості, машинобудування тощо), та зростання цін на імпортовані енергоресурси. Відповідно, це відобразатиметься на розвитку зовнішньої торгівлі України.

Підтримкою розвитку зовнішньої складової економіки країни також буде активна реалізація заходів з просування українського експорту на зовнішніх ринках і зменшення бар'єрів для експорту українських товарів та послуг шляхом підтримки експорту через створення механізмів страхування, перестрахування та гарантування, а також зменшення мит на українську продукцію на ключових ринках через виконання Угоди про асоціацію з ЄС, інших угод про зони вільної торгівлі, їх оновлення, використання можливостей СОТ, зняття антидемпінгових і захисних мит, які поширюються на українську продукцію.

Ураховуючи постпандемічні тенденції розвитку світової економіки (зокрема, прискорення процесів цифровізації), пріоритетними напрямками у розвитку експортного сектору будуть високотехнологічні галузі, сектор АПК, ІТ-послуги, а також добувна та металургійна галузі (Див. Рис. 7.1.).

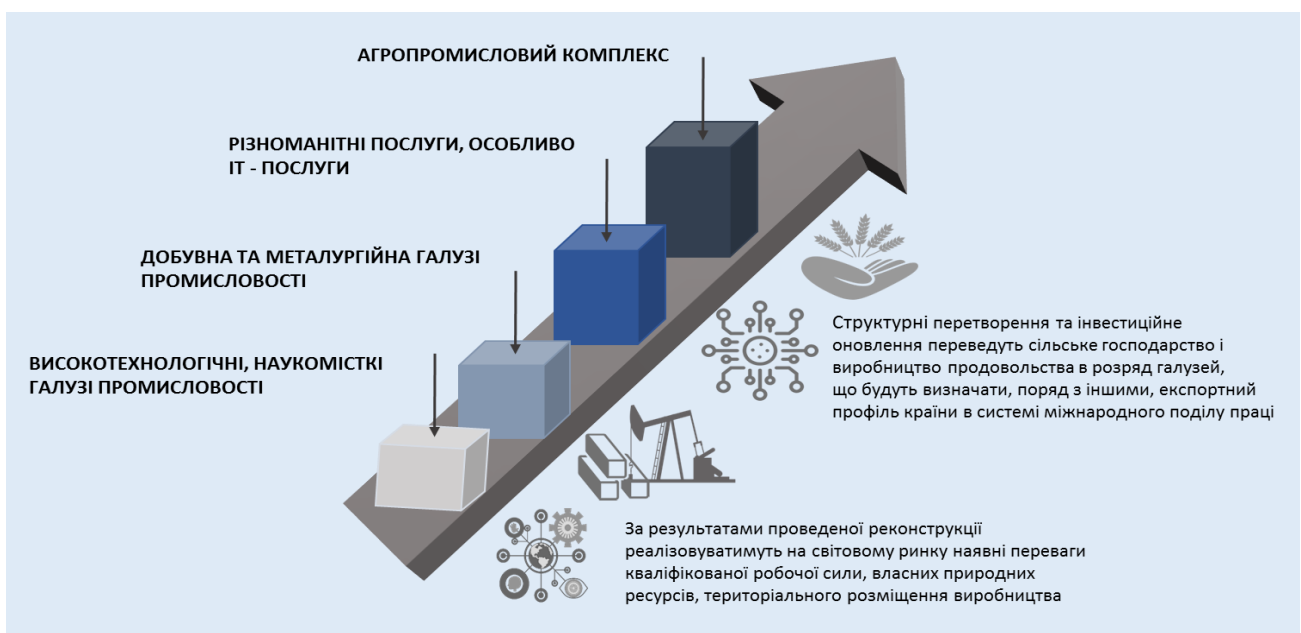

Рис. 7.1. Пріоритетні напрями у розвитку експортного сектору

Як наслідок, у середньостроковій перспективі очікується на відновлення вектору збільшення питомої ваги товарів високо та середньотехнологічного рівня у експорті товарів. Зростання питомої ваги високо- та середньо-високотехнологічних товарів в експорті товарів прогнозується з 15,6 відсотка у 2020 році до 18,7 відсотка у 2023 році, що нижче ніж прогнозувалось раніше, через, по-перше, гірші результати 2019 року (через зменшення обсягів виробництва машинобудування), по-друге – втрати 2020 року через наслідки впливу пандемії COVID-19 на економічну активність.

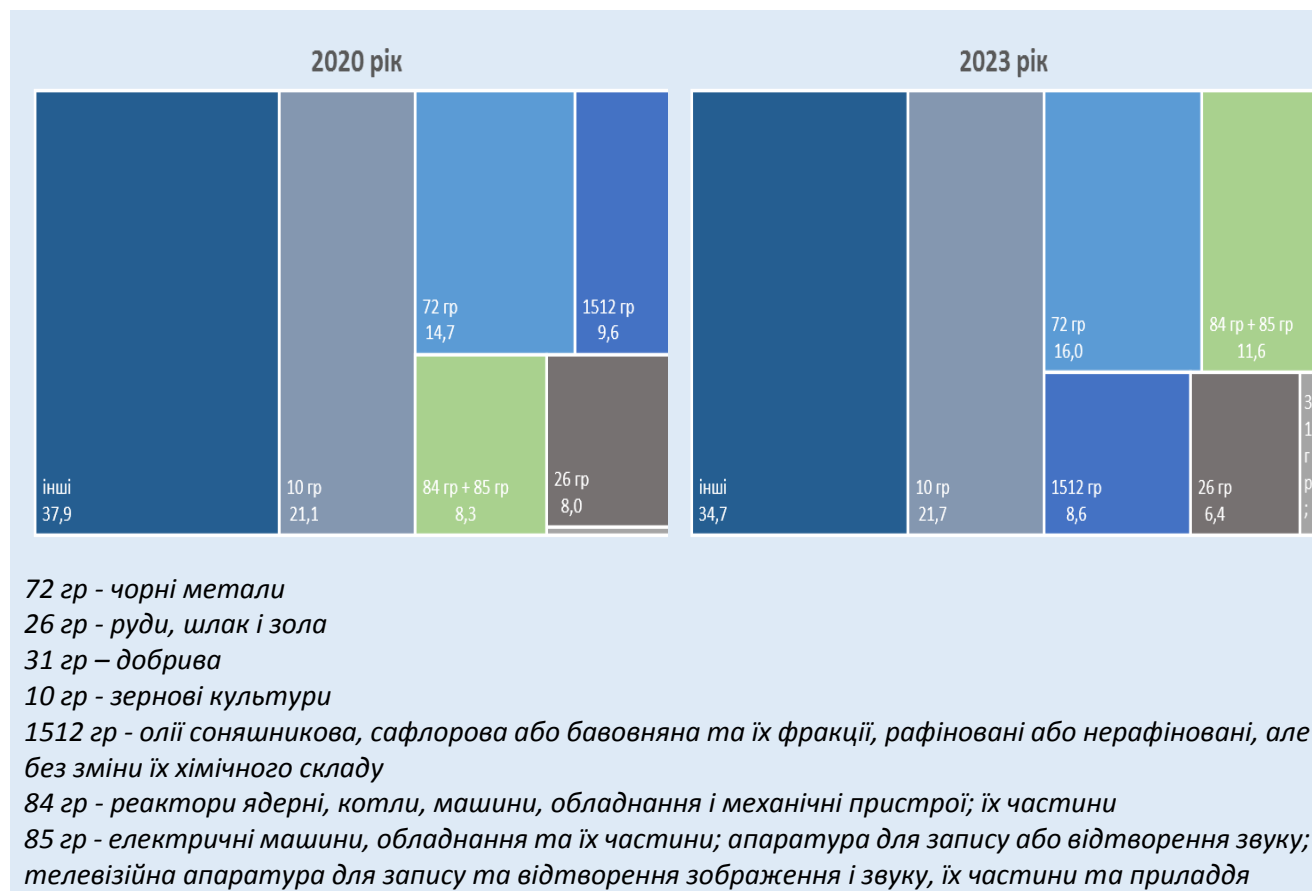

Рис. 7.2. Структура експорту товарів у 2020 та 2023 роках, відсотків до загального обсягу експорту товарів

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

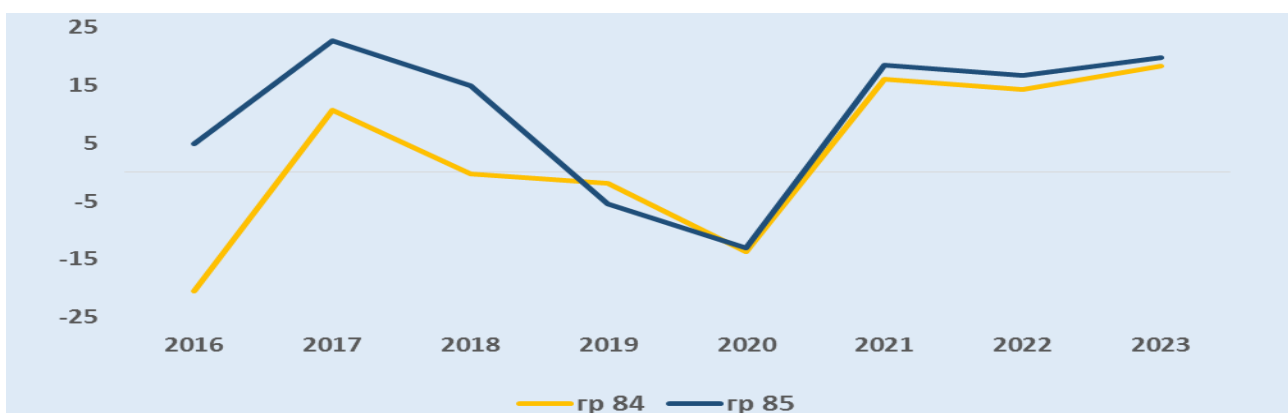
Реалізація державної політики у напрямку нарощення виробництва продукції з більш високою доданою вартістю, здатної витримати зростаючу міжнародну конкуренцію, за рахунок підтримки інвестиційно-інноваційних процесів, а саме, прискорення темпів зростання інвестиційної складової ВВП, стимулюватиме зростання обсягів експорту **продукції машинобудування**.

До останнього часу обсяг світової торгівлі продукції машинобудування мав позитивну динаміку. Найбільшими сегментами були автотранспортні засоби, електронні компоненти, обладнання зв'язку, комп'ютери і периферійне устаткування та повітряні літальні апарати, на які припадало близько половини обсягів світової торгівлі. Найбільшими споживачами машинобудівної продукції у світі є країни ЄС-28, країни Азії (без Китаю) та країни Північної Америки, які сумарно формують майже 80 відсотків світового попиту.

Продукція машинобудування посідала значну питому вагу серед великих груп товарів українського експорту, проте незначну у світовій торгівлі цією продукцією

(0,2-0,3 відсотка). Разом з тим, комплекс дії чинників, у тому числі триваюча збройна агресія Росії проти України та світовий розвиток технологій на тлі посилення світової конкуренції, відповідним чином позначився на зміні українськими машинобудівними підприємствами номенклатури експорту своєї продукції та переорієнтації на інші ринки.

В цілому прогнозується, що протягом 2021-2023 років збільшення обсягів експорту продукції машинобудування, зокрема, товарів за групами 84 та 85 УКТЗЕД, становитиме 17,6 відсотка у середньому щорічно порівняно з 7,1 відсотка відповідно у 2017-2019 роках. При цьому у 2021 році спостерігатиметься, насамперед, надолуження втрат 2020 року з подальшим інтенсивним зростанням. Основними країнами-партнерами будуть Угорщина, Німеччина, Польща, основними товарами – ізольовані проводи, кабелі, турбореактивні двигуни, електричні водонагрівачі, насоси та інші електричні прилади.

гр 84 - реактори ядерних котлів, машин, обладнання і механічних пристроїв; їх частин

гр 85 - електричні машини, обладнання та їх частин; апаратура для запису або відтворення звуку; телевізійної апаратури для запису та відтворення зображення і звуку, їх частин та приладдя

Рис. 7.3. Динаміка вартісного обсягу експорту товарів груп 84, 85, відсотків до попереднього року

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

Незважаючи на поступову зміну структури українського експорту, експорт продукції сільськогосподарського виробництва та металургійного виробництва все ще відіграватимуть значущу роль в динаміці зовнішньої торгівлі країни.

Після деякого падіння світових цін на **зернові** у 2020 році очікується відновлення їх позитивної динаміки на фоні зростання обсягів врожаю зернових культур та зростання попиту у світі, що обумовлюватиме зростання експорту цієї групи товарів. В географічному розрізі суттєвих змін не відбуватиметься. Оскільки попит на сільгосппродукцію у світі не зазнаватиме суттєвих коливань, то український експорт, зокрема, зернових розвиватиметься за помірно-позитивною динамікою. Традиційно основними партнерами залишаться країни Азії (зокрема, Китай), Європи (Іспанія, Нідерланди) та Африки (Єгипет).

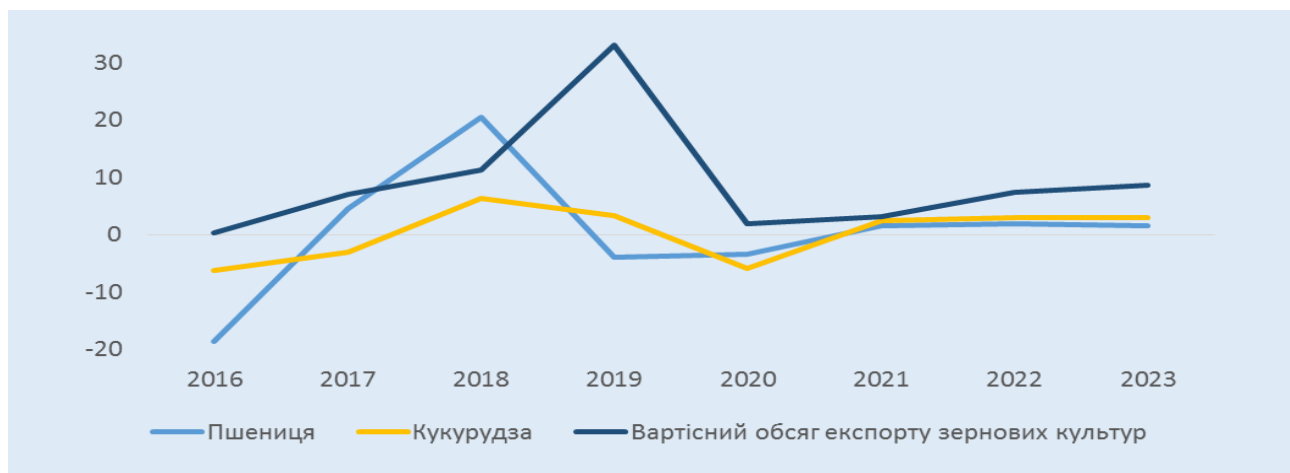

Рис.7.4. Динаміка середньорічних світових цін на пшеницю, кукурудзу та вартісного обсягу експорту зернових культур, відсотків до попереднього року

Джерело: Світовий банк, Держстат, розрахунки Мінекономіки

Після «провальних» 2019-2020 років, прогнозується певне пожвавлення експорту **продукції металургії**, з одного боку, на тлі відновлення позитивної динаміки на світових ринках та зростання обсягів виробництва металургійної продукції в Україні в умовах випуску більш конкурентоздатної продукції через проведену модернізацію виробництва, з іншого – на тлі наявності переваг кваліфікованої робочої сили, власних природних ресурсів та територіального розміщення виробництва. При цьому компенсація втрат 2020 року буде спостерігатися саме у 2021 році з подальшою тенденцією збереження помірного зростання 2022-2023 років в умовах посилення конкуренції у світі.

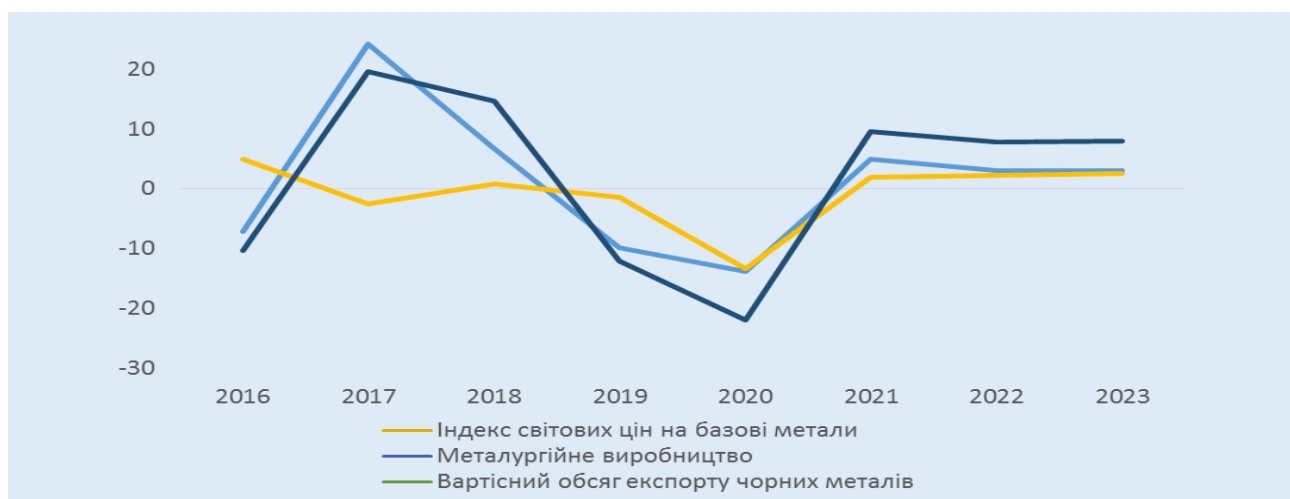

Рис. 7.5. Динаміка індексу світових цін на базові метали, обсягів металургійного виробництва та вартісного обсягу експорту чорних металів, відсотків до попереднього року

Джерело: Світовий банк, Держстат, розрахунки Мінекономіки

В цілому середньорічні темпи зростання **вартісних обсягів експорту товарів** у 2021-2023 роках прогнозуються на рівні 5,6 відсотка щорічно (у 2021 році – на 2,9 відсотка з нарощуванням темпів до 8,1 відсотка у 2023 році).

У свою чергу, розширення внутрішнього, як споживчого, так і інвестиційного, попиту будуть основними чинниками нарощування обсягів **імпорту товарів та послуг** в умовах незначної девальвації. І, хоча процеси імпортозаміщення внаслідок

підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників на внутрішньому ринку в умовах триваючих модернізаційних процесів продовжуватимуться, проте їх інтенсивність буде помірною, що не дозволить забезпечити у короткостроковій перспективі (до трьох років) суттєві обсяги заміщення імпортованих товарів вітчизняними, особливо у сегменті високотехнологічної продукції та непродовольчих споживчих товарів.

Водночас подальша реалізація заходів, спрямованих на зменшення енергоємності економіки та підвищення енергоефективності сприятимуть поступовому зменшенню попиту на енергоресурси, що, в умовах нарощування обсягів власного видобутку, поступово зменшуватиме потреби в імпортованих енергоресурсах наприкінці прогнозованого періоду.

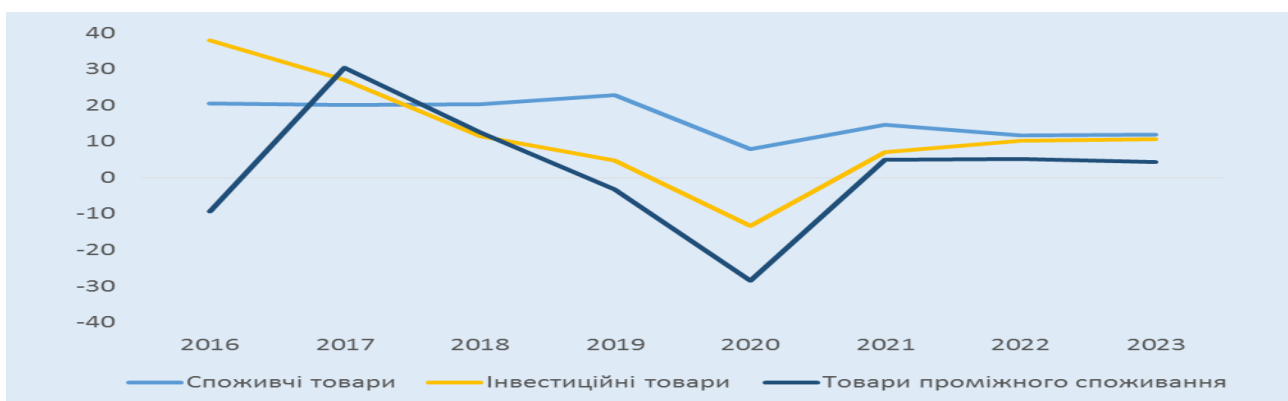

Рис.7.6. Динаміка обсягів імпорту споживчих та інвестиційних товарів, імпорту продукції для проміжного виробництва, відсотків до попереднього року

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

В цілому, у 2021-2023 роках, **вартісний обсяг імпорту товарів** зростатиме у середньому на рівні 9,2 відсотка щорічно (у 2021 році – на 9,7 відсотка з певним уповільненням темпів зростання до 9 відсотків у 2023 році).

Починаючи з 2021 року, прогнозується **звуження профіциту торгівлі послугами** через менші обсяги транзиту природного газу територією України та зростання обсягу подорожей українців за кордон після суттєвого падіння у 2020 року у зв'язку із введенням карантинних заходів з боку як України, так і інших країн. Проте сальдо торгівлі послугами залишатиметься позитивним на тлі зростаючої ролі експорту ІТ-послуг, зокрема, які отримали додатковий поштовх у час запровадження карантину у 2020 році. Крім того, у перспективі ринок ІТ-технологій у світі буде мати динамічний розвиток, у тому числі через вплив розвитку технології на специфіку сучасних заводів, а також способи виробництва продукції та надання послуг.

Вже зараз експорт комп'ютерних технологій стає вагомим джерелом експортних надходжень (за даними НБУ у 2019 році питома вага експорту послуг у сфері телекомунікації, комп'ютерних та інформаційних послуг у загальному обсязі експорту послуг становила 25 відсотків) і піднімає Україну у світових рейтингах. За результатами 2019 року, за даними НБУ, експорт телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послуг займає друге місце після транспорту загалом, але за своїми обсягами перевищує обсяги експорту послуг трубопровідного транспорту, що спостерігається з 2018 року. Україна щороку піднімається в рейтингах світових агенцій. Так, вона посіла 50 місце (зі 157 країн) у рейтингу Human Capital Index 2018, 11 місце –

у ТОП-50 розробників світу програмного забезпечення (за даними компанії HackerRank), 6 місце – в рейтингу кращих програмістів TopCoder у світі.

На фоні поступового відновлення економічної активності та відміни обмежувальних заходів експорт туристичних послуг також надолужуватиме втрати 2020 року.

В цілому, **зростання експорту товарів та послуг** у 2021-2023 роках прогнозується в середньому на 5,8 відсотка щорічно (у 2021 році – на 2,9 відсотка з нарощуванням темпів до 8,2 відсотка у 2023 році). Прогнозна динаміка розвитку експорту товарів та послуг надасть можливість повністю подолати наслідки втрат 2020 року і у 2023 році перевищити рівень 2019 року на 9,1 відсотка.

У 2021-2023 роках прогнозується, що **динаміка імпорту товарів та послуг** випереджатиме динаміку експорту і становитиме 10,6 відсотка (у 2021 році – на 10,6 відсотка, у 2023 році – на 11,1 відсотка) через вищу потребу в імпортованих товарах, зокрема, високотехнологічних для інтенсивного реформування економіки.

За таких умов впродовж 2021-2023 років відбуватиметься **розширення дефіциту торговельного балансу**, який лише частково компенсуватиметься позитивними сальдо первинних та вторинних доходів.

У 2021-2023 роках позитивне сальдо **«первинних доходів»** характеризуватиметься відновленням зростання обсягів надходжень від оплати праці, отриманої трудовими мігрантами за кордоном, після «карантинного» скорочення у 2020 році.

Формування позитивного сальдо за статтею **«вторинні доходи»** забезпечуватиметься, в основному, трансфертами фінансових та нефінансових корпорацій, а також грошовими переказами робітників-нерезидентів (що працюють за кордоном більше року), які, так само, після певного скорочення у 2020 році, збережуть позитивну динаміку, а також технічною допомогою в рамках продовження співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями та країнами-партнерами.

В цілому прогнозується **розширення дефіциту поточного рахунку** з 4,8 млрд доларів США (3,1 відсотка від ВВП) у 2021 році до 8 млрд доларів США (4,2 відсотка від ВВП) у 2023 році (3,6 відсотка від ВВП в середньому за 2017-2019 роки) саме через збільшення негативного торгового балансу.

Рис. 7.7. Рахунок поточних операцій платіжного балансу за складовими, млн. доларів США

Джерело: Національний банк, розрахунки Мінекономіки

Покращенню стану **фінансового рахунку** сприятиме поліпшення інвестиційного клімату, активні приватизаційні процеси, створення сприятливого середовища для розвитку та ведення бізнесу в Україні та надання надійних гарантій для зовнішніх інвесторів, збільшення активності реального сектору економіки в проведенні модернізації виробництва, а саме, реалізація інвестиційних проектів, доступ до новітніх високих технологій, насамперед, у сфері технічного переоснащення виробництв та реалізації енергозберігаючих технологій. Це відбуватиметься в умовах зростання надходжень від нових залучень та інвестицій як довгострокових, так і короткострокових, як в банківський, так і в реальний сектори.

У 2021-2023 роках прогнозується **чистий приріст прямих іноземних інвестицій** у середньому на рівні 4,1 млрд доларів США щорічно (у 2021 році –2,5-3 млрд доларів США), що майже на рівні середнього значення у 2017-2019 роках – 4,5 млрд доларів США.

Довідково. Національний банк удосконалив обчислення статистики прямих іноземних інвестицій відповідно до міжнародних стандартів та у червні 2020 року опублікував перераховані статистичні дані статей платіжного балансу. Відтепер у платіжному балансі будуть враховуватися реінвестовані доходи підприємств. А саме доходи прямих іноземних інвесторів включатимуть не лише дивіденди, але й їх частку в нерозподіленому прибутку підприємства. Це певним чином відобразилось як на сальдо прямих іноземних інвестицій, так і на балансі первинних доходів та, відповідно, рахунку поточних операцій.

Продовжуватиметься тенденція зниження обсягів готівкової валюти поза банками в умовах збереження відносно стабільної ситуації на валютному ринку та стійкого зростання споживчого попиту, що позитивно впливатиме на залучення інвестицій та боргового капіталу. Прогнозується подальше залучення Урядом України зовнішніх ресурсів шляхом здійснення нових розміщень ОЗДП. Це відбуватиметься в умовах продовження співпраці з міжнародними фінансовими організаціями, зокрема, МВФ та Світовим банком.

В цілому надходження за фінансовим рахунком перевищуватимуть відплив за рахунком поточних операцій та забезпечуватимуть **нарощення міжнародних резервів** до рівня близько 34,8 млрд доларів США на кінець 2023 року, що покриватиме 4,1 місяця очікуваного імпорту порівняно із 3,7 місяця в середньому у 2017-2019 роках.

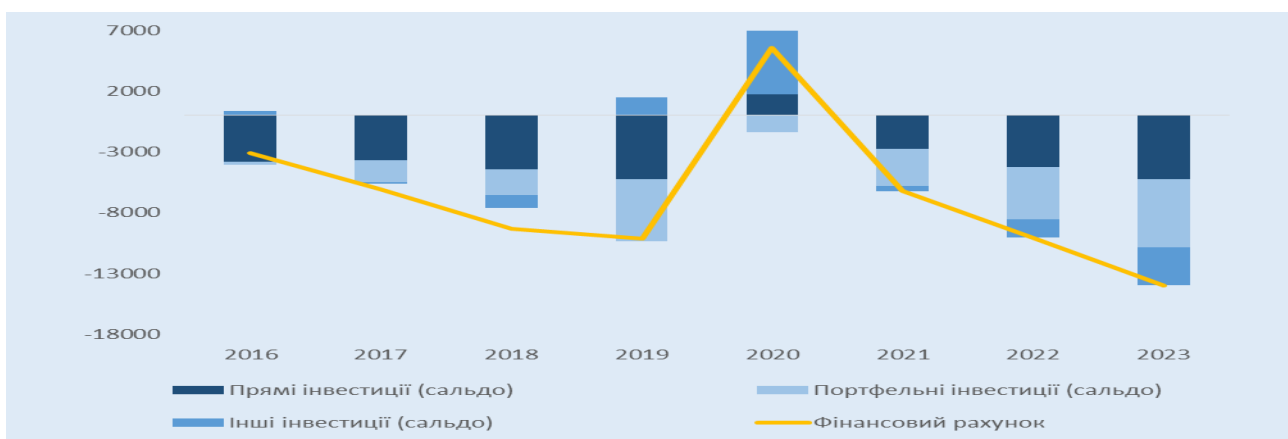

Рис. 7.8. Фінансовий рахунок платіжного балансу за складовими, млн. доларів США

Джерело: Національний банк, розрахунки Мінекономіки

8. АЛЬТЕРНАТИВНІ СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ ТА РИЗИКИ ПРОГНОЗУ

Альтернативні сценарій розвитку економіки України, як і базовий сценарій, сформовано з врахуванням наслідків поширення коронавірусної інфекції COVID-19. При цьому розглядається два протилежних альтернативних сценарія:

- **Оптимістичний** - швидке подолання поширення коронавірусної інфекції;
- **Кризовий** - розгортання інших хвиль поширення коронавірусної інфекції (у тому числі і упродовж 2021 року, коли можливе поновлення необхідності запровадження карантинних заходів в країні) або навіть глобальної фінансово-економічної кризи.

Особливості /відмінності альтернативних сценаріїв прогнозу

Сценарії	Особливість/Відмінність	Ймовірність справдження	Оцінка експертів*
ОПТИМІСТИЧНИЙ 	Швидке подолання поширення коронавірусної інфекції COVID-19 завдяки заходам, які активно застосовуються по всьому світу. Досвід, здобутий за період боротьби з пандемією, та якісна переоцінка системи цінностей суттєво позначиться на економічних зв'язках та розподілу грошових потоків	Малоймовірна	близько 10 відсотків опитаних експертів вважають, що відсутній ризик виникнення інших хвиль пандемії COVID-19 в світі у 2020-2021 роках
КРИЗОВИЙ 	Розгортання інших хвиль поширення коронавірусної інфекції COVID-19 (у тому числі запровадження упродовж 2021 року карантинних заходів) та як наслідок помірного відновлення світової економіки або навіть глобальної фінансово-економічної кризи , про яку попереджають ряд міжнародних й вітчизняних експертів. Погіршення розвитку динаміки вітчизняної економіки , зважаючи на високу залежність України від зовнішньої економічної кон'юнктури. В основному розвиток економіки характеризуватиметься падінням зовнішньоекономічної та виробничої діяльності основних видів промисловості, звуженням вітчизняного ринку фінансових послуг, прискореними інфляційними та девальваційними процесами, погіршенням купівельної спроможності населення та низькою інвестиційною активністю в країні.	Значна ймовірність (50 відсотків і більше)	близько 60 відсотків опитаних експертів вважають що у 2020 роках вірогідність реалізації ризику виникнення інших хвиль пандемії COVID-19 в світі є високою, а у 2021 році близько чверті експертів вважають високою вірогідність реалізацію даного ризику.

* Оцінка реалізації зовнішнього ризику "Виникнення інших хвиль пандемії COVID-19 в світі" відповідно до опитування, що проводилось Мінекономіки в рамках проведення Консенсус-прогнозу «Вплив COVID-19 на економіку і суспільство – постпандемічний розвиток». У 2022 та 2023 роках вірогідність реалізації та вплив цього ризику на економіку країни експертами була оцінена як малоймовірна.

За оптимістичним сценарієм прогнозується **прискорене зростання економіки**, починаючи з 2021 року, що дозволить наприкінці 2023 року перевищити рівень розвитку 2019 року на 11 відсотків (за базовим сценарієм – на 8,7 відсотка). **В середньому за період 2021-2023 роки зростання ВВП прогнозується на рівні 5,2 відсотка щороку з прискоренням зростання до 5,6 відсотка у 2023 році** (за базовим сценарієм в середньому на 4,5 відсотка з урахуванням зростання ВВП на 4,7 відсотка у 2023 році).

Основною відмінністю цього сценарію від базового є припущення, що більшість країн досить швидко подолають негативні наслідки пандемії, що дозволить динамічніше розвиватись світовій економіці. Більш інтенсивно, ніж у базовому сценарії, зростаючий попит та ціни сприятимуть розвитку експортоорієнтованих виробництв України.

Так само за цим сценарієм очікується, що і внутрішня економічна система, завдяки запровадженню заходів підтримки, вийде з пандемії з меншими втратами і швидше адаптується до нових постпандемічних умов розвитку.

За таких умов збалансований розвиток сприятиме утриманню **інфляції** у тренді дещо нижчому ніж за базовим сценарієм. В цілому за 2021-2023 роки середньорічний рівень споживчих цін (у розрахунку грудень до грудня попереднього року) прогнозується в середньому за період на рівні 6,2 відсотка з урахуванням уповільнення інфляції до 5,2 відсотка у 2023 році (за базовим сценарієм – до 5,3 відсотка).

Швидші темпи відновлення зростання національної економіки сприятимуть оздоровленню **бюджетної системи**, що також зменшуватиме тиск на фінансовий ринок України. Банківська система більшою мірою прийматиме участь у фінансуванні розвитку реального сектору економіки.

За цим сценарієм Україна раніше ніж за базовим сценарієм стикнеться з проблемою відновлення масової трудової міграції. З одного боку, це дозволить швидше зменшити рівень безробіття і за підсумками 2023 року вийти на рівень 6,8 відсотка (за базовим сценарієм – до 8 відсотків), також, як і у допандемічний період, значними обсягами зростатимуть грошові перекази із-за кордону, що підтримуватиме попит та курс, з іншого боку – дефіцит робітничих кадрів стимулюватиме швидше зростання заробітних плат, а також процеси автоматизації та цифровізації виробництва.

Реформи ринку праці у середньостроковій перспективі матимуть суттєвий вплив на розвиток людського капіталу (трудових ресурсів) та продуктивність в цілому, яка у середньому зростатиме на 4,1 відсотка (проти 3,5 відсотка за базовим сценарієм). Додатково накладатимуться ефекти від інвестицій у створення нових робочих місць.

Ще однією важливою відмінністю цього сценарію буде зростання рівня довіри до української економіки як з боку іноземних інвесторів, так і з боку вітчизняної фінансової системи в умовах успішного виходу із пандемії, реалізації трансформаційних процесів та реформування економіки. Це сприятиме сплеску

інвестиційної активності як за рахунок припливу іноземного капіталу, так і за рахунок швидкого розширення внутрішніх джерел фінансування. Так, за цим сценарієм очікується зростання іноземних інвестицій на рівні у середньому 5-5,5 млрд дол. США щорічно, тобто у 1,3 рази більше порівняно із базовим сценарієм (4,1 млрд дол. США щорічно). Так само оцінено перевищення обсягів кредитування інвестицій, що стане підтримкою економічного зростання.

Як зазначено вище, вплив **зовнішнього попиту** буде за цим сценарієм кращим. В цілому за 2021-2023 роки зростання експорту товарів та послуг прогнозується в середньому на рівні 8,5 відсотка (5,8 відсотка за базовим сценарієм), імпорт – 12 відсотків (10,6 відсотка відповідно). Але існують певні ризики за цим сценарієм. Так, на вартісні обсяги імпорту впливатиме вище, порівняно з базовим сценарієм, зростання цін на світових енергетичних ринках. У випадку більш інтенсивного їх зростання, ніж передбачено наразі припущеннями оптимістичного сценарію, динаміка основних макропоказників оптимістичного сценарію наблизатиметься до динаміки базового сценарію.

***Довідково.** Загалом суттєве зростання цін на світових енергетичних ринках може розглядатися як значний ризик для вітчизняної економіки. Його нівелювання значно залежить від зниження енергоємності ВВП України шляхом модернізації та оновлення, а також стимулювання власного видобутку енергоносіїв та розвиток вітчизняної переробки.*

Джерело ризику – нафтовидобувні країни. Механізм поширення – збільшення частки витрат на закупівлю енергоресурсів у структурі собівартості виробництва (природний газ, енергетичне вугілля та нафтопродукти) в найбільш енергоємних галузях економіки (електроенергетика, металургійне та хімічне виробництво, транспорт). Економічні наслідки – зменшення резервів для фінансування проєктів розвитку в найбільш енергоємних галузях економіки, зменшення конкурентоспроможності продукції на зовнішніх ринках, зниження купівельної спроможності населення, зростання боргів побутових споживачів, прискорення інфляційних процесів.

За даними Держстату у 2019 році обсяг імпорту товарів групи «27 палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки» становив 12,2 млрд. дол США (частка у структурі імпорту товарів 20 відсотків). Залежність України від імпорту енергоносіїв становить майже 40 відсотків (частка у споживанні продукції в Енергетичному балансі). За даними Enerdata у 2019 році енергоємність ВВП України становила 0,232 кг. у. п./ВВП за ПКС в цінах 2015 року, водночас в Польщі даний показник становив 0,085, Румунії – 0,065, Чехії – 0,108, Німеччині – 0,071, РФ – 0,21 та Китаї – 0,128 відповідно.

У разі зростання світових цін на енергоносії на 5 відсотків зростання собівартості продукції становить 0,4 відсоткового пункту, що може призводити до уповільнення економічного зростання на рівні 0,26 відсоткового пункту.

Альтернативний **кризовий сценарій розвитку** базується на припущеннях щодо розгортання інших хвиль поширення коронавірусної інфекції (у тому числі і упродовж 2021 року, коли можливе поновлення необхідності запровадження карантинних заходів в країні), та, як наслідок, входження світової економіки у затяжну рецесію. З огляду на значну експортоорієнтованість економіки України, низький попит та ціни на світових ринках зумовлять уповільнення у порівнянні з базовим сценарієм темпів зростання **експорту товарів та послуг** (до 1,9 відсотка у 2021-2023 роках в середньому за період проти 5,8 відсотка за базовим сценарієм) при уповільненні зростання **імпорту** (до 2,2 відсотка проти 10,6 відсотка відповідно).

Довідково. Загалом суттєве падіння цін на світових ринках сировинних (неенергетичних) товарів може розглядатися як значний ризик для вітчизняної економіки. Його нівелювання значно залежить від зниження залежності української економіки від зовнішньоекономічної кон'юнктури, розширення ринків збуту, у тому числі внутрішнього ринку з урахуванням збільшення ланцюжків вітчизняного виробництва.

Джерело ризику – уповільнення темпів світової торгівлі на фоні загострення конкуренції. Механізм поширення – вимушене скорочення виробництва на підприємствах, орієнтованих на експорт, втрата валютних надходжень від експорту. Економічні наслідки – скорочення обсягів виробництва на підприємствах, орієнтованих на експорт (зокрема, металургійне виробництво, добування металевих руд, харчова промисловість (у тому числі виробництво олії соняшникової, виробництво м'яса курей), машинобудування) та погіршення фінансового стану підприємств-експортерів, що матиме негативний вплив на валютний ринок та суміжні види діяльності.

У 2019 році частка експорту у загальному обсязі реалізації металургійної продукції становила 57,6 відсотка, добування металевих руд – 57,1 відсотка відповідно.

За даними останніх наявних балансів попиту та пропозиції на 2019/2020 МР станом на 01.07.2020 частка експорту у виробництві зернових та зернобобових культур – 75,7 відсотка; рослинних олій – 91,4 відсотка.

У разі зниження агрегованого індексу світових цін для основних видів товарів українського експорту на 5 відсотків втрати для вартісного обсягу експорту оцінюються у розмірі близько 2,5 млрд доларів США, що для економічного зростання становитиме орієнтовно до 1 відсоткового пункту.

У зв'язку із низкою внутрішніх проблем, що обумовлює пандемія, більшість іноземних компаній відкладуть на деякий час плани експансії на ринки, що розвиваються, через високий ризик інвестування. Як результат, чистий притік прямих іноземних інвестицій прогнозується у 2 рази менше, ніж за базовим сценарієм (на рівні 2 млрд дол. США у середньому за 2021-2023 роки порівняно з 4,1 млрд дол. США за базовим сценарієм) з урахуванням можливого продовження динаміки 2020 року щодо чистого їх впливу у 2021 році.

Зниження обсягів надходження прямих іноземних інвестицій та зовнішніх фінансових ресурсів формуватиме **девальваційний тиск** на гривню, що ускладнить завдання утримання макроекономічної стабільності, що також негативно позначатиметься на темпах проведення реформ. За таких умов передбачається проведення економічної політики, спрямованої в основному на вирішення поточних проблем, що буде виражатися у протидії поточним ознакам нестабільності, підтримці попиту населення та необхідності подолання наслідків пандемії, що, відповідно, чинитиме тиск на бюджет.

Доступ до внутрішніх довгих фінансових ресурсів також залишатиметься тривалий час обмеженим. Отже, за цим сценарієм інвестиційна стагнація вестиме до падіння попиту на інвестиційну продукцію на внутрішньому ринку, сповільнюватиме адаптацію економіки до функціонування в умовах нової хвилі пандемії та зменшуватиме потенціал розвитку країни у майбутньому.

В даних умовах за цим сценарієм прогнозується **вище зростання споживчих цін**, ніж за базовим сценарієм (у середньому за рік на рівні 7,9 відсотка). Суттєвий внесок

додадуть високі інфляційні очікування населення через панічні настрої особливо на продовольчому ринку. Крім того, негативний вплив справлятиме недостатність обсягів пропозиції товарів внаслідок зменшення імпортової пропозиції через розгортання кризових явищ у світі.

Водночас міграційні потоки робочої сили, особливо до країн ЄС, незважаючи на наявний попит, будуть обмежені більш тривалий період, відповідно, частина мігрантів не зможе повернутись до роботи за межами України. Це, з урахуванням тимчасового збільшення безробітних за рахунок тих, хто втратить роботу під час карантину, впливатиме не лише на рівень безробіття в Україні, а також сповільнюватиме зростання обсягу грошових переказів із-за кордону.

За цим сценарієм підприємства також будуть змушені посилити політику раціоналізації витрат. Це відобразатиметься і у **сповільненні зростання заробітної плати** (скоригованої на індекс споживчих цін), яка порівняно з допандемічним її рівнем (2019 роком) за підсумками 2023 року збільшиться лише на 12,7 відсотка, тоді як за базовим сценарієм - на 30,3 відсотка. Як наслідок, рівень **безробіття** буде вищим, ніж у базовому сценарії, і у 2023 році все ще на 0,6 відсоткового пункту буде вище рівня за 2019 рік (у 2023 році за цим сценарієм становить 8,8 відсотка проти 8 відсотків за базовим сценарієм).

Збереження **низької інвестиційної активності** в умовах практичного вичерпання традиційних джерел економічного зростання та складні зовнішні умов розвитку (за даними Всесвітньої Організації Торгівлі за песимістичний сценарієм за підсумками 2022 року передбачається лише часткове відновлення обсягів світової торгівлі порівняно з допандемічним її рівнем) стануть основними факторами, які стримуватимуть розвиток економіки.

Як наслідок, за підсумками 2023 року не вдасться вийти на допандемічний рівень розвитку. Реальний ВВП становитиме лише 94-95 відсотків рівня 2019 року, в той час як за базовим сценарієм наприкінці 2023 року прогнозується перевищення рівня розвитку 2019 року на 8,7 відсотка. **За цим сценарієм прогнозується падіння ВВП у 2021 році на рівні 4-5 відсотків з подальшим помірним зростанням в середньому за період 2022-2023 роки на рівні 1,8 відсотка щороку** (за базовим сценарієм на 4,5 відсотка відповідно).

Ключові ознаки сценаріїв розвитку у 2021-2024 роках

ІНДИКАТОРИ	БАЗОВИЙ СЦЕНАРІЙ	ОПТИМІСТИЧНИЙ СЦЕНАРІЙ	КРИЗОВИЙ СЦЕНАРІЙ
ПАНДЕМІЯ	Повільне згортання карантинних заходів	Швидке згортання карантинних заходів	Розгортання інших хвиль пандемії та продовження карантинних заходів
ЗОВНІШЬОЕКОНОМІЧНА КОН'ЮНКТУРА	Сприятлива	Сприятлива	Несприятлива
МІГРАЦІЙНІ ПОТОКИ (кількість мігрантів, які повернуться на роботу за межами України)	50-80 відсотків	Більше 90 відсотків	Менше 50 відсотків
РИНОК ПРАЦІ (безробіття)	Знижуватиметься, та вийде на допандемічний рівень	Знижуватиметься, та вийде на допандемічний рівень	Зростатиме
ІНВЕСТИЦІЇ	Помірне нарощування обсягів	Швидке нарощування обсягів	Низькі обсяги, що не дозволить вийти на допандемічний рівень
СПОЖИВАННЯ	Помірне нарощування обсягів	Швидке нарощування обсягів	Низькі обсяги, що не дозволить вийти на допандемічний рівень
ЕКСПОРТ	Швидке нарощування обсягів	Швидке нарощування обсягів	Уповільнення темпів нарощування обсягів
БЮДЖЕТ (дефіцит бюджету)	Знижуватиметься, та вийде на допандемічний рівень	Знижуватиметься, та вийде на допандемічний рівень	Зростатиме

Кількісні припущення прогнозу

шкала

найменше

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---

найбільше

Зовнішні припущення						
Середньорічна ціна на нафту марки Brent, дол.США за барель (min=35 – max=60)				Агрегований показник росту світових цін на експорт, середньорічний приріст/зниження, відсотків (min=0,8 – max=3,6)		
2021	2022	2023	СЦЕНАРІЇ	2021	2022	2023
2	5	5	Базовий	2	5	4
4	7	8	Оптимістичний	8	6	6
1	2	3	Кризовий	1	1	1
Світ Темпи приросту/зниження економіки, відсотків (min=«-»3,0 – max=6,8)				Єврозона Темпи приросту/зниження економіки, відсотків (min=«-»4,6 – max=6,3)		
2021	2022	2023	СЦЕНАРІЇ	2021	2022	2023
7	5	5	Базовий	8	3	2
8	5	6	Оптимістичний	8	4	4
1	2	3	Кризовий	1	2	2
Внутрішні припущення						
Обмінний курс гривні до долара США (в середньому за період), гривень за долар США (min=29,1 – max=34,2)				Прямі іноземні інвестиції (сальдо) (за методологією платіжного балансу), млн доларів США (min=1,5 – max=6,8)		
2021	2022	2023	СЦЕНАРІЇ	2021	2022	2023
1	2	3	Базовий	3	5	6
4	2	3	Оптимістичний	4	6	8
8	8	8	Кризовий	1	2	3
Граничний рівень дефіциту Державного бюджету, відсотків від ВВП (min=2 – max=7,5)				Граничний обсяг державного боргу, відсотків від ВВП (min=40,6 – max=60,5)		
2021	2022	2023	СЦЕНАРІЇ	2021	2022	2023
6	3	1	Базовий	6	4	2
6	1	1	Оптимістичний	6	3	1
8	6	3	Кризовий	8	7	5

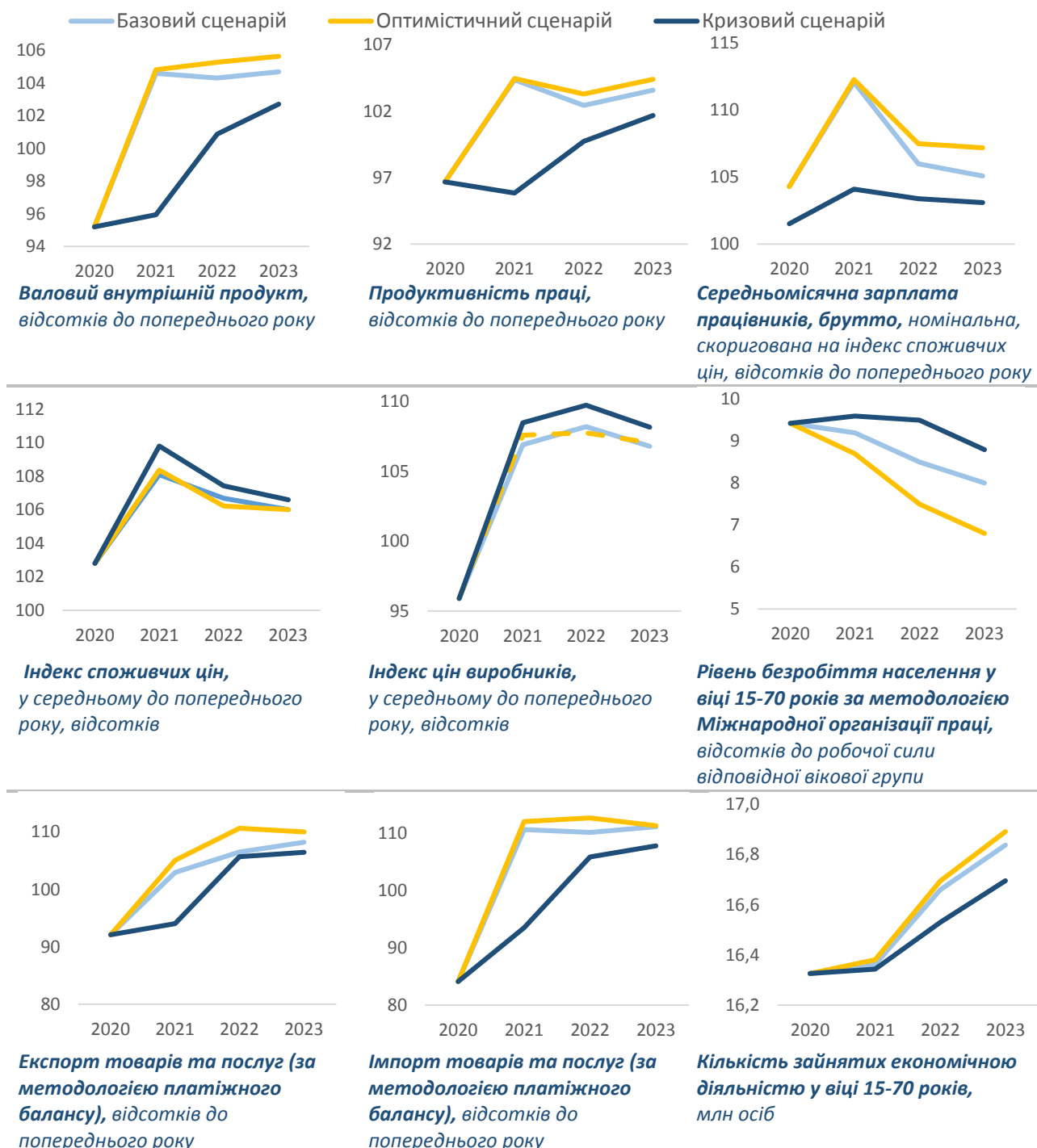

Рис. 8.1. Прогноз основних макропоказників за сценаріями на 2020-2023 роки

Джерело: розрахунки Мінекономіки

РИЗИКИ ПРОГНОЗУ

Хоча тривалість та тяжкість й можливість нового спалаху COVID-19 оточена високою невизначеністю, що, відповідно, формує альтернативні сценарії прогнозу, за базовим сценарієм передбачається, що, завдяки запровадженню заходів, відбуватиметься поступова нормалізація умов функціонування економіки. І найближчим часом, деяке послаблення глобальної невизначеності, пов'язане з цим поступове відновлення зовнішнього попиту сприятимуть відновленню розвитку.

Тому, окрім невизначених наслідків пандемії в середньостроковій перспективі розглядається ряд традиційних ризиків та викликів, які супроводжують вітчизняну економіку впродовж тривалого періоду.

Їх умовно можна поділити на дві групи за двома критеріями.

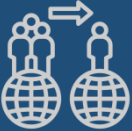
До першої групи відносяться ризики, які характерні виключно для України, є передбачуваними (вже мали місце у минулому або існує висока вірогідність їх настання в майбутньому) із зрозумілими наслідками. Ці ризики можуть «шокувати» економіку у будь-який рік із середньострокової перспективи із різною вірогідністю та ступенем впливу на економіку.

З іншого боку – є менш передбачувані ризики динамічного характеру (наразі чітко не ідентифікуються і можуть змінюватися джерела формування ризиків, механізми їх поширення та наслідки впливу), які наразі формуються як нові глобальні тренди, більшість з яких матиме позитивний довгостроковий характер для світової економічної системи.

Водночас для України, з огляду на поточний рівень її розвитку, такі ризики постають як суттєві виклики, які можуть гальмувати, у певний період часу, наш розвиток та докорінно впливати на структурну перебудову, змінюючи майбутній профіль вітчизняної економіки, і наразі – важко передбачити ці зміни.

До другої групи ризиків слід віднести наступні.

Ризик / явище	Сфера реалізації	Вплив
 Посилення глобальної конкуренції	Можливе загострення торгівельних протистоянь поміж ряду країн-світових лідерів (США, Китай, ЄС, РФ)	Зміна балансу між економічними центрами світової економіки на тлі накопичення диспропорцій в світовій торгівлі і фінансовій системі призведе до дестабілізації макрофінансового середовища України, зниження можливості імпорту капіталу та технологій, подальшого зростання відтоку трудових ресурсів і, відповідно, глибокого занепаду вітчизняної економіки.
 Нова хвиля технологічних змін	Формування у світі нової технологічної ери, яка базується на використанні новітніх досягнень біотехнології, IT індустрії і нанотехнологій тощо в різних сферах економіки	Посилення ролі інновацій в соціально-економічному розвитку, знецінюючи при цьому більшість традиційних факторів зростання, властивих для вітчизняної економіки (відносно малі витрати на робочу силу, слабка національна валюта, наявність значних сировинних ресурсів та недозавантажених потужностей, ін.) в умовах її відставання від розвитку новітніх технологій, обумовить зниження її конкурентоспроможності в майбутньому.

Ризик / явище	Сфера реалізації	Вплив
 Загострення конкуренції у світі за людський капітал	Зростання демографічного дисбалансу, що створює значні структурні бар'єри для стабільного розвитку світової економіки та є фактором наростання міжнародних міграційних процесів	Системні виклики з боку посилення конкуренції у світі за людський капітал формують ризик як з боку можливого його відтоку з України, так і погіршення його якості в середині країни у разі відсутності докорінних змін у системі підготовки кваліфікованих кадрів (більш гнучка до нових реалій сьогодення) та системі охорони здоров'я (підвищення якості послуг, що надаються), що перешкоджатиме реалізації здібностей населення до праці та отримання гідного доходу, а також прогресивного розвитку й нарощування конкурентних переваг (у тому числі за рахунок можливості використання інновацій).
 Наростання екологічної кризи	Зростаюче забруднення довкілля та прискорене вичерпання природних, сировинних та традиційних енергетичних ресурсів	Поява виразних ефектів глобальних кліматичних змін ставить під загрозу як стабільність продовольчого забезпечення (в умовах збільшення попиту на продовольство в менш розвинених країнах у міру їх економічного зростання), так і посилення суміжної глобальної проблеми – охорони здоров'я (в умовах зростаючих екологічних навантажень, мутації небезпечних вірусів та збудників небезпечних захворювань).

Посилення глобальної конкуренції на тлі можливого загострення торгівельних протистоянь поміж ряду країн-світових лідерів (США, Китай, ЄС, РФ) може охопити не тільки традиційні ринки товарів, капіталів, технологій і робочої сили, а і систему національного управління, міжнародних відносин.

Наразі вже спостерігається посилення світової торгово-економічної війни між Китаєм та США, що позначається на переорієнтації країнами світу свого експорту на нові ринки збуту, що поєднується з впливом збільшення бар'єрів для виходу на зовнішні ринки, яке, у свою чергу, негативно впливає на зовнішню торгівлю.

Розгорнуті конкурентні війни між країнами-виробниками нафти також в даному процесі провокують підтримку рекордно низьких цін на енергоносії, що впливає на зовнішньоекономічну кон'юнктуру в цілому.

Як результат, зміна балансу між економічними центрами світової економіки, зростання напруги між ними на тлі накопичення диспропорцій в світовій торгівлі і фінансовій системі, геополітичних аспектах може підвищити ризики затяжної глобальної світової кризи із наслідками різкого зниження темпів розвитку світової економіки та загострення конкуренції за ринки збуту продукції. Для вітчизняної економіки це створить значні загрози у середньостроковому періоді, що в поєднанні з існуючими структурними дисбалансами та залежністю від кон'юнктурних коливань може різко погіршити зовнішньоторговельний баланс. Адже джерела експортно-сировинного розвитку за таким сценарієм будуть майже вичерпані. І, якщо в Україні в найближчій перспективі не відбудеться докорінної зміни парадигми розвитку із переходом від експортно-сировинної моделі до інноваційної – із створення нової за якістю інноваційної продукції, що користуватиметься попитом на висококонкурентних ринках, то наслідком реалізації цього ризику стане дестабілізація макрофінансового

середовища, зниження можливості імпорту капіталу та технологій, подальше зростання відтоку трудових ресурсів і, відповідно, глибокий занепад вітчизняної економіки.

Наступний ризик суттєво перекликається з попереднім, але, як зазначалось, для цієї групи ризиків є характерним нечіткість джерел виникнення ризиків, механізмів їх передачі та впливу, тобто їх дифузність (взаємне проникнення та змішування). Тому ризик **нової хвилі технологічних змін** необхідно, і варто, розглядати як окремий ризик, що наразі формується у світі та суттєво посилює роль інновацій в соціально-економічному розвитку, знецінюючи при цьому більшість традиційних факторів зростання, властивих для вітчизняної економіки (відносно малі витрати на робочу силу, слабка національна валюта, наявність значних сировинних ресурсів та недозавантажених потужностей, ін.). Так, формування у світі нової технологічної ери, яка базується на використанні новітніх досягнень біотехнології, ІТ індустрії і нанотехнологій в різних сферах економіки є суттєвим ризиком для вітчизняної економіки в умовах відставання останньої в розвитку новітніх технологій, що знижує її конкурентоспроможність в майбутньому. COVID-19 прискорив темп технологічного прогресу, що сформувався в сфері цифрових та аналітичних рішень, Індустрії 4.0. Впровадження нових управлінських рішень супроводжуватимуться необхідністю використання додаткової автоматизації і технологій, що стане стійким джерелом конкурентних переваг.

Наразі Україна формує 0,29 відсотка світового ВВП (попередні дані МВФ за 2019 рік), при цьому високою є імпортозалежність товарів та технологій (зокрема, частка імпорту продукції машинобудування у ВНОК машинобудування складає 88 відсотків). Покращення перспектив у майбутньому можливе лише за рахунок нарощування інвестицій в науку та інновації, підвищення рівня продуктивності праці та капіталу.

До процесів прискорення розвитку технологій долучаються різні сфери, зокрема, фінансова система, з огляду на поширення цифрових грошей (криптовалют, розвиток фінтех-індустрії тощо). Це, відповідно, формує виклик та ризик інформаційної безпеки, збалансованості фінансової системи та ефективності розподілу ресурсу в економіці.

Україна має давати гідну відповідь новим технологічним викликам, інакше ризик залишитись країною, непривабливою для інвестицій, які будуть спрямовуватись в нові конкурентні технології, залишатиметься. Відповідно, розвиток економіки буде відставати від цільової траєкторії, зберігатимуться негативні тенденції відтоку висококваліфікованих фахівців та дисбалансу у зовнішній торгівлі, посилюватиметься залежність економіки від циклічних кон'юнктурних коливань на сировинних ринках.

Ще одним викликом і водночас ризиком у середньостроковій перспективі слід розглядати **загострення конкуренції у світі за людський капітал** як основний фактор економічного розвитку.

Зростання демографічного дисбалансу, пов'язаного з прискореним старінням населення, посилює не тільки нестабільність державних фінансів через соціальне навантаження у зростаючій кількості розвинених країн світу, насамперед, в Європі, а й створює значні структурні бар'єри для стабільного розвитку світової економіки, позначається на істотному **зростанні соціальної нерівності** у світі та, відповідно, є

фактором **наростання міжнародних міграційних процесів**, у тому числі нелегальної міграції.

Рівень конкурентоздатності сучасної інноваційної економіки з кожним роком все більшою мірою визначається якістю професійних кваліфікованих кадрів, рівнем їх соціалізації. І, якщо Україна докорінно не реформує існуючу на сьогодні систему підготовки кваліфікованих кадрів, яка буде гнучкою до нових реалій сьогодення, а також систему охорони здоров'я та ринок праці, то вітчизняна економіка не зможе конкурувати на світовому ринку праці на рівних правах.

Також до ключових глобальних викликів сучасності на середньострокову перспективу слід віднести **комплекс взаємопов'язаних і взаємозумовлених ризиків у сфері екологічної, ресурсної та продовольчої безпеки**.

Так, зростаюче забруднення довкілля пришвидшує **наростання екологічної кризи**, що не лише дедалі більше обмежуватиме можливості швидкого економічного розвитку і нарощування споживання матеріальних благ, а й стимулюватиме посилення суміжної глобальної проблеми – охорони здоров'я в умовах зростаючих екологічних навантажень, мутації небезпечних вірусів та збудників небезпечних захворювань.

Крім того, в умовах, коли практично кожен сектор економіки так чи інакше пов'язаний з природними ресурсами, значну небезпеку становитиме **прискорене вичерпання природних, сировинних та традиційних енергетичних ресурсів**, що провокує їх дефіцит та в результаті зумовлює тенденцію до завищення цін на них, а також необхідність вкладення колосальних ресурсів бізнесу та держави в цілому на пошук нових джерел енергії та сировини. **Це все провокує появу виразних ефектів глобальних кліматичних змін**, що ставить під загрозу, насамперед, стабільність світового продовольчого забезпечення. І це в умовах, коли істотно збільшується попит на продовольство в менш розвинених країнах у міру їх економічного зростання.

Окремої уваги потребує екологічна ситуація на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, на яких окупаційними адміністраціями Російської Федерації існуючі промислові потужності і надра експлуатуються варварським способом. Так, наприклад, внаслідок масового закриття шахт на цих територіях відбувається масштабне забруднення джерел питної води, що ставить під загрозу життя і здоров'я більше півмільйона людей в агломерації Єнакієво на Донеччині та Алчевськ-Перевальськ на Луганщині. Є ризики стосовно безпечного збереження джерел радіаційного випромінювання, які суттєво збільшують глобальні ризики у сфері екологічної, ресурсної та продовольчої безпеки.

До першої групи ризиків, із прогнозованими джерелами виникнення, механізмами поширення та наслідками слід віднести наступні ризики:

Матриця ризиків першої групи

Значна (50 відсотків і більше)	Повільні приватизаційні процеси	Посилення гібридних загроз національній економіці з боку Російської Федерації	Значне зниження обсягів транзиту природного газу з Російської Федерації територією України
	Згортання іноземними компаніями інвестиційних планів у зв'язку низькими темпами реформування та високим рівнем корупції	Вихід нерезидентів із ОВДП	Дефіцит зовнішнього фінансування та звуження доступу до міжнародних ринків капіталів
	Збереження низької кредитної активності на тлі загострення проблем у банківській системі	Формування суттєвого дисбалансу на ринку праці, скорочення зайнятості	Отримання низького врожаю зернових культур / Збереження динаміки ревальвації гривні
ймовірність			
вплив	слабкий вплив	помірний вплив	значний вплив

значне зниження обсягів транзиту природного газу з Російської Федерації територією України;

Джерело ризику – Російська Федерація. Механізм поширення – порушення умов контракту, виникнення перебоїв у функціонуванні вітчизняної газотранспортної системи (особливо у зимовий період), вимушена зупинка окремих підприємств (найбільших споживачів природного газу), втрата валютних надходжень від транзиту блакитного палива та геополітичного важелю у міжнародних відносинах.

Довідково. Відповідно до угоди між Україною та РФ про транзит природного газу територією України у 2020 році – обсяг транзиту газу очікується на рівні 65 млрд. м³, у 2021-2023 роках по 40 млрд. м³ щороку. Надходження за послуги транзиту газу у 2020 році становитимуть 2,1 млрд дол США та у 2021-2023 роках – по 1,3 млрд дол США щороку відповідно. Відповідно до умов укладеної угоди щодо транзиту газу, оплата вищезазначених обсягів є гарантованою навіть у разі меншого прокачування через газотранспортну систему України.

За підсумками 2019 року обсяги вантажообороту трубопровідного транспорту порівняно з 2018 роком зросли на 5,3 відсотка. Транзит природного газу через територію України становив 89,6 млрд куб.м³ (близько 3 млрд дол США надходжень за послуги трубопровідного транспорту (за даними Національного банку)).

Скорочення обсягів транзиту газу у 2021 році впливатиме на зменшення вантажообороту та надходжень за послуги трубопровідного транспорту, що позначиться як на вантажообороті в транспорті, так і експорті послуг в цілому. Таке зниження надходжень від транспортування природного газу матиме негативний вплив на темпи економічного зростання в 2021 році на рівні 0,5 відсоткового пункту, що вже враховано у сценаріях прогнозу.

У разі суттєвого зменшення споживання газу у країнах ЄС або диверсифікації джерел постачання за допомогою нових побудованих газопроводів існує ризик перегляду умов угоди щодо транзиту газу та суттєвого зменшення обсягів прокачки газу з боку РФ (можлива втрата 2/3 запланованих обсягів транзиту або близько 27 млрд м³), відповідно, втрати для економічного зростання (ВВП) становитимуть орієнтовно 0,6 відсоткового пункту.

посилення гібридних загроз національній економіці з боку Російської Федерації;

Джерело ризику – Російська Федерація. Механізм поширення – ескалація триваючої збройної агресії проти України, зокрема, вздовж лінії розмежування з тимчасово окупованими територіями у Донецькій та Луганській областях, на адміністративній межі з тимчасово окупованими територіями Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, повна блокада роботи портів Азовського та Чорного морів та введення додаткових економічних санкцій. Економічні наслідки – суттєве зменшення обсягу зовнішньої торгівлі, збільшення витрат на логістику промисловими (зокрема, металургійного виробництва та виробництва будівельних матеріалів) та агропідприємствами, зниження рівня інвестиційної привабливості країни.

Довідково. За даними Держстату у 2019 році частка Російської Федерації у загальному обсязі експорту товарів становила 6,5 відсотка (у 2013 році – 23,7 відсотка), імпорту – 11,5 відсотка (30,5 відсотка), послуг в загальному обсязі експорту послуг – 40,6 відсотка у 2019 році (36,9 відсотка – у 2013 році). У структурі реалізації промислової продукції за 2019 рік частка Донецької та Луганської областей становила 11,4 відсотка та 0,9 відсотка відповідно.

Обсяг вантажообороту морського транспорту у 2019 році зменшився на 2,7 відсотка (падіння на 36 відсотків у 2018 році), що не мало значного впливу на загальну динаміку показника вантажообороту в цілому через його низьку частку у вантажообороті (лише 0,5 відсотка, 2019 рік). Поряд з цим, у структурі перевалки вантажів частка портів Азовського моря становила - 5,3 відсотка.

Враховуючи, що обсяги експорту товарів до РФ у 2019 році зменшилися на 13,2 відсотка та у 2018 році – на 9,8 відсотка (за даними НБУ) у період, коли вводилися чергові економічні санкції з боку РФ, у разі реалізації вищезазначеного ризику можливе зменшення обсягів експорту товарів до РФ на 15 відсотків (або близько 300 млн. дол. США). Відповідно, втрати економічного зростання (ВВП) оцінюються на рівні 0,2 відсоткового пункту.

Внаслідок тимчасової окупації території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя у 2014 році з національної економіки було вилучено щонайменше 7,2 млрд дол США, які за підсумками 2013 року складали 3,7 відсотка ВВП України. До початку збройної агресії Російської Федерації проти України на Кримському півострові функціонувало більше 97 тис суб'єктів господарювання, у тому числі – понад 20 тис підприємств та 77 тис фізичних осіб-підприємців (без урахування банків та бюджетних установ). Загальні обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг) становили майже 100 млрд грн на рік. Кількість зайнятих працівників на цих суб'єктах господарювання складала понад 420 тис осіб, а загальні витрати на персонал становили більше 11 млрд грн на рік. При цьому, внаслідок тимчасової окупації Автономної Республіки Крим та м. Севастополя щорічний зовнішньоторговельний оборот України зменшився в середньому на 1,9 млрд дол США.

Разом з тим, тимчасова окупація Кримського півострова завдала значних втрат туристичній галузі та призвела до повного переформатування традиційних напрямків розвитку внутрішнього туризму в Україні. При цьому, очевидним є факт недбалого ставлення окупаційної адміністрації Російської Федерації до використання водних ресурсів, що може призвести до знищення унікальних екосистем Кримського півострова, у тому числі до руйнації заповідних ландшафтів, ерозії ґрунтів, унеможливлення ведення традиційного сільського господарства. Водночас, зазначені негативні наслідки стали вимушеним додатковим фактором стимулювання розвитку туристичного потенціалу інших регіонів України, зокрема, підконтрольної Україні частини Приазов'я та Причорномор'я.

Поряд з тим, окупаційні адміністрації Російської Федерації на вимогу офіційної Москви взяли стратегічний курс на повний розрив зв'язків з підконтрольною Україні територією та досягнення економічної спроможності. Так, наприклад, у 2017 році збройними формуваннями країни-агресора на тимчасово окупованих територіях були захоплені українські підприємства, що на той час

продовжували функціонування в правовому полі українського законодавства. Внаслідок цих подій Україна втратила економічну присутність на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, а з національної економіки (за даними Інституту стратегічних досліджень) було вилучено щорічний товарно-грошовий рух в розмірі 2,2 відсотка ВВП нашої держави (до 3,5 млрд дол США на рік), у тому числі безпосередньо від вимушеного припинення переміщення вантажів через лінію розмежування – до 1,1 відсотка ВВП (до 1,6 млрд дол США). РФ фактично витіснила українські, у першу чергу, продовольчі товари з ОРДЛО (до 0,7 млрд дол США) і наразі повністю контролює виробництво металів та видобуток вугілля (на загальну суму до 1,7 млрд дол США).

Таким чином, офіційною Москвою у 2017 році фактично перебудовано господарські зв'язки на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях та незаконно захоплено і консолідовано місцеві ресурси в обсязі до 40 відсотків від усіх видатків на тимчасову окупацію цих територій. У підсумку, державою-агресором знижено власні витрати на тимчасову окупацію територій на Сході України приблизно в 2,5 рази (до 1 млрд дол США) або до 25 відсотків від усіх видатків на підтримання ОРДЛО, переважно за рахунок місцевих виробництв та незаконного видобутку природних ресурсів на цих територіях, які є виключним правом власності Українського народу.

Відтак, Російська Федерація здійснює відкрите грабування українських надр та, в порушення Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності, залучає та використовує організовані злочинні групи, що діють на її території, а також в Грузії (Південна Осетія) та в інших країнах, до яких здійснюються незаконні поставки природних ресурсів з тимчасово окупованих територій України.

Джерело: Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України

дефіцит зовнішнього фінансування та звуження доступу до міжнародних ринків капіталів;

Джерело ризику – світові фінансові ринки, припинення співпраці з МВФ. Механізм поширення – зменшення притоку та зростання відтоку капіталу в умовах значних бюджетних витрат на обслуговування та погашення державного боргу, значного рівня валового зовнішнього боргу (78,6 відсотка від ВВП за 2019 рік), низького обсягу валових міжнародних резервів (станом на 01.07.2020 – 4,9 місяця імпорту майбутнього періоду, станом на 01.01.2020 – 155,8 відсотка від обсягу короткострокового зовнішнього боргу). Економічні наслідки - скорочення витрат державного бюджету (обмеження витрат розвитку), погіршення платіжного балансу, девальваційні та інфляційні процеси, що стримуватиме економічне зростання, погіршуватиме імідж України, зменшить обсяги залучення інвестиційних коштів.

Довідково. Рівень державного боргу до ВВП у 2019 році в Україні становить 44,3 відсотка, водночас за даними Євростату даний показник в Угорщині становить 66,8 відсотка, Німеччині – 59,8 відсотка, Словаччині – 48 відсотків, Польщі - 46 відсотків, Румунії – 35,2 відсотка, Чехії – 30,8 відсотка та в Болгарії – 20,4 відсотка.

У разі скорочення інвестиційних коштів на 1 млрд доларів США втрати для економічного зростання орієнтовно оцінюються у розмірі 0,7 відсоткового пункту та кількості зайнятих 0,6 відсоткового пункту.

вихід нерезидентів з ОВДП;

Джерело ризику – макроекономічна дестабілізація внаслідок різного роду шоків (ризиків), недостатньо швидкі темпи проведення реформ. Механізм поширення - зацікавленість нерезидентів у цінних паперах держави упродовж декількох останніх років формує впливову частину коротко- та середньострокового інвестування за

статтями фінансового рахунку платіжного балансу та забезпечує певну стабільність курсової динаміки гривні, втім за несприятливої кон'юнктури або політичної дестабілізації експозиція нерезидентів в ОВДП буде продана, а валюта виведена, що чинитиме тиск на валютний ринок. Хоча, поступове послаблення залежності від значної присутності нерезидентів у придбанні цінних паперів Уряду є здебільшого бажаним, ніж ризиковим, наразі різкий вихід нерезидентів з ОВДП, по-перше, створюватиме тиск на обмінний курс в бік девальвації, по-друге, формуватиме негативні очікування щодо інвестиційних процесів в цілому.

***Довідково.** За даними Мінфіну, найбільші прогностичні платежі за державним боргом припадають на 2021-2023 роки і становлять 1747,2 млрд грн. в цілому за три роки.*

За даними НБУ у червні 2020 року дохідність гривневих ОВДП розміщених на первинному ринку на тлі виходу міжнародних інвесторів з активів країн, що розвиваються, зросла до 10,04 відсотка порівняно з 9,97 відсотка у січні 2020 року. На сьогоднішній день інструмент інвестиції в ОВДП є більш прибутковим порівняно з іншими фінансово-банківськими інструментами..

збереження динаміки ревальвації гривні по відношенню до інших валют

Джерело ризику – внутрішній ринок (відновлення високого попиту на державні цінні папери, політика НБУ щодо стримання інфляційних процесів у межах цільових параметрів). Механізм поширення – повернення до тривалої динаміки ревальвації гривні загострюватиме конкуренцію для національних товаровиробників як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках.

Економічні наслідки – через стійку ревальваційну динаміку вітчизняні експортери втрачатимуть девальваційні переваги, які мають на зовнішніх ринках, а від так зменшуватимуться податкові надходження до бюджету. Тоді як на тлі зменшення ціни на імпортні товари та послуги в умовах низького рівня конкурентоспроможності вітчизняної продукції порівняно з іноземними її аналогами, створюватиметься загроза збільшення частки імпорту в економіці та ризику втрати позицій вітчизняними товаровиробниками і на внутрішньому ринку. Отже, укріплення гривні позначилось на зміні сукупності основних прогностичних макропоказників. При середньорічному курсі 27 грн. за дол. США приріст реального ВВП порівняно із базовим сценарієм у 2021 році зменшиться на 0,5 відсоткового пункту, при цьому приріст обсягу імпорту товарів та послуг збільшиться у реальному вимірі на 0,62 відсоткового пункту, тоді як експорту товарів та послуг скоротиться на 0,45 відсоткового пункту, кінцевих споживчих витрат домогосподарств та валового нагромадження основного капіталу - на 0,06 відсоткового пункту кожний. Вплив від зміни курсу на середньорічний індекс споживчих цін оцінено у розмірі 0,4 відсоткового пункту у бік зменшення приросту, індекс цін виробників - 0,2 відсоткового пункту. При середньорічному курсі 28 гривень за долар США приріст реального ВВП зменшиться на 0,2 відсоткового пункту, при цьому обсяг імпорту товарів та послуг збільшиться у реальному вимірі на 0,24 відсоткового пункту, тоді як експорт товарів та послуг скоротиться на 0,21 відсоткового пункту, приріст кінцевих споживчих витрат домогосподарств зменшиться на 0,02 відсоткового пункту та валового нагромадження основного капіталу - на 0,03 відсоткового пункту. Вплив від зміни курсу на цінові параметри буде математично незначним.

збереження низької кредитної активності на тлі загострення проблем у банківській системі;

Джерело ризику – банки та кредитні установи. Механізм поширення – погіршення платоспроможності та інвестиційної активності вітчизняних підприємств в умовах низької кредитної активності вітчизняної банківської системи (через значні внутрішні дисбаланси банківських установ, у тому числі відтік депозитів з банківської системи) на тлі високої вартості кредитів. Економічні наслідки – дефіцит фінансових ресурсів, у першу чергу, в корпоративному секторі, що стримуватиме розвиток підприємств (насамперед, середніх та малих) та, відповідно, звужуватиме ділову активність в економіці та знижуватиме їх конкурентоспроможність в умовах недофінансування інвестиційних проектів.

Довідково. У 2019 році обсяг кредитів, наданих депозитними корпораціями (крім Національного банку України), зменшився на 9,4 відсотка порівняно з 2018 роком. Частка фінансування капітальних інвестицій за рахунок кредитів банків та інших позик у 2019 році становила 10,8 відсотка.

У разі скорочення частки кредитних ресурсів у структурі фінансування капітальних інвестицій на 1 відсотковий пункт втрати для економічного зростання орієнтовно оцінюються у розмірі 0,1 відсоткового пункту.

згортання іноземними компаніями інвестиційних планів у зв'язку із низькими темпами реформування та високим рівнем корупції;

Джерело ризику – політика Уряду, недостатньо швидкі темпи проведення реформ, високий рівень корупції, часта зміна законодавства, відсутність довіри до судової системи, нестабільна фінансова система. Механізм поширення – зниження фінансових ресурсів в економіці.

Економічні наслідки – вимушене згортання модернізаційних процесів, зниження ділової активності суб'єктів господарювання, інвестиційної привабливості економіки, що стримуватиме структурну перебудову та якісне економічне оновлення, збільшуватиме безробіття внаслідок уповільнення процесів створення нових робочих місць.

Довідково. У 2019 році Україна посіла 126-е місце у рейтингу «Індекс сприйняття корупції-2018», який щороку укладає міжнародна організація Transparency International. Україна у 2018 році піднялася на 3 позиції і зайняла 131 місце в рейтингу інвестиційної привабливості країн світу BDO International Business Compass (IBC).

Відповідно до щорічного звіту «Економічна свобода світу 2019», який проводить Fraser Institute, позиція України в Індексі економічної свободи покращилася на 3 пункти і становила 147 позицію серед 180 країн.

У 2019 році Україна піднялася на сім пунктів в рейтингу легкості ведення бізнесу Doing business-2020 року, який щорічно публікує Світовий банк і зайняла 64-й щабель зі 190 країн.

повільні приватизаційні процеси;

Джерело ризику – спроможність Фонду державного майна реалізувати приватизацію, несприятливий інвестиційний клімат. Механізм поширення – додаткові зовнішні та внутрішні запозичення, неотримання очікуваного підвищення техніко-економічних показників роботи підприємств (технічне переобладнання підприємств, модернізація виробництва та енергомодернізація об'єктів). Економічні наслідки – зростання державного боргу та видатків на його обслуговування, що зменшуватиме витрати бюджету на розвиток і чинитиме тиск на валютний ринок з огляду на збільшення потреби у валюті на обслуговування та погашення боргу у

середньостроковій перспективі. Також серед наслідків – уповільнення інвестиційної активності та привабливості, збереження недостатньої конкурентоспроможності продукції.

***Довідково.** У 2019 році надходження до державного бюджету від приватизації державного майна становили 0,5 млн гривень, що становило 2,9 відсотка від запланованої у Законі України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» суми - 17,1 млрд гривень. У середньостроковій перспективі очікується на проведення великої приватизації. Однак, черговий раз на заваді приватизаційним процесам постає світова економічна турбулентність, у тому числі на світових фінансових ринках, викликана епідемією COVID-19, що, відповідно, позначається не лише на вартості об'єктів, що виставляють на продаж, а й зацікавленості потенційних інвесторів.*

формування суттєвого дисбалансу на ринку праці, скорочення зайнятості;

Джерело ризику – прискорення трудової міграції в умовах повільних темпів розвитку та реформування економіки. Механізм поширення – зростання трудової міграції, викликане невідповідністю основних параметрів і умов життєдіяльності людини її життєвим потребам, а також особистим уявленням про гідне життя, відсутність достатньої пропозиції гідних умов праці, соціальні збурення. Економічні наслідки – скорочення внутрішнього виробництва, наростання дисбалансу між обсягами створеної доданої вартості в Україні та обсягами споживчих витрат, формування більшого дефіциту зовнішньої торгівлі внаслідок недостатнього зростання експорту в умовах збільшення імпорту, дефіцит фінансових ресурсів, в першу чергу, в секторі загальнодержавного управління, що, відповідно, позначатиметься на погіршенні стану соціальної сфери.

***Довідково.** У 2019 році продуктивність праці одного зайнятого в економіці України становила орієнтовно 9,3 тис дол США у річному вимірі, що свідчить про більшу значимість робочих місць в економіці по виробленню доданої вартості в країні порівняно з переказами заробітчан з-за кордону, які є переважно низько кваліфікованою робочою силою. Такі обсяги приватних грошових переказів на одного заробітчанина у річному вимірі (розраховано на базі даних Національного банку) у 2019 році становить 3,8 тис дол США. Отже, скорочення кількості зайнятих на 1 відсоток означає падіння ВВП орієнтовно на 1,1 відсоткового пункту.*

отримання низького врожаю зернових культур.

Джерело ризику – специфіка галузі АПК (погодні умови). Механізм поширення – екстремальні погодні умови у період посіву, перезимівлі, вегетації, дозрівання та збирання сільськогосподарських культур, що можуть суттєво погіршити врожай сільськогосподарських культур.

Економічні наслідки – дефіцит продовольчих товарів на внутрішньому ринку, що стимулюватиме інфляційні процеси, зменшення експортної спроможності аграрного сектору та, як результат, валютних надходжень від експорту, падіння виробництва у переробній промисловості, що також вплине на цінові процеси та експортні обсяги.

***Довідково.** У 2020 році врожай зернових культур очікується на рівні 72,4 млн т.*

У разі зменшення врожаю зернових на 8 млн т орієнтовно втрати для експорту оцінюються на рівні близько 1,2 млрд дол США, що для економічного зростання оцінюється у втратах у розмірі 0,9 відсоткового пункту.

Результати оцінки ризиків / явищ прогнозу,
за якими можна визначити кількісні наслідки

Ризик/явище	Збереження низької кредитної активності на тлі загострення проблем у банківській системі	Посилення гібридних загроз національній економіці з боку Російської Федерації	Значне зниження обсягів транзиту природного газу з Російської Федерації територією України	Дефіцит зовнішнього фінансування та звуження доступу до міжнародних ринків капіталів	Формування суттєвого дисбалансу на ринку праці, скорочення зайнятості
Припущення (шок)	втрата 1 в. п. кредитних ресурсів у структурі фінансування капітальних інвестицій (або 4 млрд грн.)	зменшення обсягу зовнішньої торгівлі з РФ на 15% або 300 млн дол США	втрата 2/3 запланованого обсягу транзиту або близько 27 млрд м ³	зменшення інвестицій на 1 млрд дол США	скорочення кількості зайнятих на 1% або близько на 150 тис осіб
Результати оцінки* Вплив на ВВП, відсоткових пункти	«мінус» 0,1 в.п.	«мінус» 0,2 в.п.	«мінус» 0,6 в.п.	«мінус» 0,7 в.п.	«мінус» 1,1 в.п.

* Оцінка реалізації ризику розрахована шляхом шокування певних припущень в одному з прогнозних років, при цьому вплив на наступні роки, які слідують за роком, в якому був реалізований ризик (введено шок), здійснено із врахуванням припущень базового сценарію прогнозу.

ДОДАТОК

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Таблиця 1

Основні прогностні макропоказники економічного і соціального розвитку України

№ з/п	Найменування показника	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
		Звіт	Очікуване	Прогноз	Прогноз	Прогноз
1	ВВП номінальний, млрд гривень	3 974,6	3 975,2	4 505,9	5 089,4	5 689,7
2	ВВП реальний, відсотків до попереднього року	103,2	95,2	104,6	104,3	104,7
3	Індекс промислової продукції, відсотків до попереднього року	99,5	93,1	102,5	103,7	104,3
4	Продукція сільського господарства, відсотків до попереднього року	101,4	95,9	103,5	103,5	103,7
5	Індекс споживчих цін:					
	у середньому до попереднього року, відсотків	107,9	102,8	108,1	106,7	106,0
	грудень до грудня попереднього року, відсотків	104,1	105,9	107,3	106,2	105,3
6	Індекс цін виробників промислової продукції:					
	у середньому до попереднього року, відсотків	104,1	95,9	106,9	108,2	106,8
	грудень до грудня попереднього року, відсотків	92,6	104,6	108,7	108,0	106,1
7	Прибуток прибуткових підприємств, млрд гривень	937,1	862,8	911,0	1034,6	1171,9
8	Середньорічна чисельність наявного населення, млн осіб	42,03	41,77	41,50	41,25	41,02
9	Фонд оплати праці найманих працівників і грошового забезпечення військовослужбовців, млрд гривень	1 115,7	1 136,0	1 417,0	1 612,0	1 816,1

Продовження таблиці 1

№ з/п	Найменування показника	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
		Звіт	Очікуване	Прогноз	Прогноз	Прогноз
10	Середньомісячна зарплата працівників, брутто:					
	номінальна, гривень	10 497	11 254	13 632	15 414	17 169
	номінальна, скоригована на індекс споживчих цін, відсотків до попереднього року	109,8	104,3	112,1	106,0	105,1
11	Кількість зайнятих економічною діяльністю у віці 15–70 років, млн осіб	16,58	16,33	16,36	16,66	16,84
12	Рівень безробіття населення у віці 15–70 років за методологією Міжнародної організації праці, відсотків до робочої сили відповідного віку	8,2	9,4	9,2	8,5	8,0
13	Продуктивність праці, відсотків до попереднього року	101,9	96,7	104,4	102,4	103,6
14	Сальдо торговельного балансу, визначене за методологією платіжного балансу, млн доларів США	-12 556	-5 375	-10 416	-13 643	-16 996
15	Експорт товарів і послуг:					
	млн доларів США	63 453	58 468	60 175	64 018	69 284
	відсотків до попереднього року	107,2	92,1	102,9	106,4	108,2
16	Імпорт товарів і послуг:					
	млн доларів США	76 009	63 843	70 591	77 661	86 280
	відсотків до попереднього року	107,7	84,0	110,6	110,0	111,1

Джерело: звіт Держстату, Національного банку, прогноз Мінекономіки.

Таблиця 2

Виробництво валового внутрішнього продукту

Найменування показника	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
	Звіт	Очікуване	Прогноз	Прогноз	Прогноз
Реальні зміни валової доданої вартості до попереднього року, відсотків					
Сільське, лісове та рибне господарство	1,3	-3,9	3,7	3,5	3,8
Промисловість	-0,5	-7,8	3,4	3,6	3,9
Будівництво	23,0	-9,1	10,9	12,0	12,7
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	3,6	-3,5	5,7	4,5	4,6
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	3,5	-12,9	6,9	3,8	4,2
Інші види економічної діяльності (у цілому)	5,1	-1,8	4,5	4,8	5,2
Усього в основних цінах	3,4	-4,8	4,8	4,5	4,9
Чисті податки на продукти	2,2	-5,1	3,5	3,1	3,5
ВВП	3,2	-4,8	4,6	4,3	4,7
Валова додана вартість у поточних цінах, млрд. гривень					
Сільське, лісове та рибне господарство	358,1	360,6	404,0	447,5	491,3
Промисловість	790,1	732,5	814,6	920,9	1024,3
Будівництво	106,8	105,1	127,5	156,5	188,6
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	524,1	524,9	599,3	675,8	752,1
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	269,0	251,1	292,8	339,5	388,1
Інші види економічної діяльності (у цілому)	1370,1	1450,6	1667,7	1884,1	2107,6
Усього в основних цінах	3418,2	3424,8	3905,9	4424,3	4952,0
Чисті податки на продукти	556,4	550,4	600,0	665,1	737,7
ВВП	3974,6	3975,2	4505,9	5089,4	5689,7
У відсотках до ВВП					
Сільське, лісове та рибне господарство	9,0	9,1	9,0	8,8	8,6
Промисловість	19,9	18,4	18,1	18,1	18,0
Будівництво	2,7	2,6	2,8	3,1	3,3
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	13,2	13,2	13,3	13,3	13,2
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	6,8	6,3	6,5	6,7	6,8
Інші види економічної діяльності (у цілому)	34,4	36,6	37,0	36,9	37,1
Усього в основних цінах	86,0	86,2	86,7	86,9	87,0
Чисті податки на продукти	14,0	13,8	13,3	13,1	13,0
ВВП	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: звіт Держстату, прогноз Мінекономіки.

Таблиця 3

Валовий внутрішній продукт за категоріями кінцевого використання

Найменування показника	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
	Звіт	Очікуване	Прогноз	Прогноз	Прогноз
Реальні зміни до попереднього року, відсотків					
Кінцеві споживчі витрати,	8,1	-1,9	4,8	2,3	3,0
у тому числі:					
домашніх господарств	11,9	-1,2	5,4	2,9	3,9
некомерційних організацій, що					
обслуговують домашні господарства	15,8	-8,7	0,9	1,3	5,5
сектору загального державного управління	-4,9	-3,9	3,0	0,0	-0,3
Валове нагромадження	-19,8	-50,2	45,2	45,7	27,1
у тому числі:					
Валове нагромадження основного капіталу	14,2	-21,8	11,4	12,9	15,1
Зміна запасів матеріальних оборотних коштів та придбання за виключенням вибуття цінностей	x	x	x	x	x
Експорт товарів та послуг	6,7	-0,4	3,9	0,6	4,4
Імпорт товарів та послуг	6,3	-7,2	10,8	5,7	7,8
ВВП	3,2	-4,8	4,6	4,3	4,7
У поточних цінах, млрд гривень					
Кінцеві споживчі витрати,	3 785,1	3 843,8	4 370,8	4 795,2	5 261,3
у тому числі:					
домашніх господарств	2954,2	3007,2	3428,5	3771,3	4164,4
некомерційних організацій, що					
обслуговують домашні господарства	39,3	36,9	41,0	45,5	51,9
сектору загального державного управління	791,6	799,8	901,3	978,4	1045,0
Валове нагромадження	500,6	276,3	438,0	694,0	929,7
у тому числі:					
Валове нагромадження основного капіталу	716,2	566,7	683,6	831,8	1 008,9
Зміна запасів матеріальних оборотних коштів та придбання за виключенням вибуття цінностей	-215,6	-290,4	-245,6	-137,8	-79,2
Експорт товарів та послуг	1 636,4	1 576,8	1 749,5	1 875,7	2 043,9
Імпорт товарів та послуг	1 947,6	1 721,8	2 052,4	2 275,5	2 545,2
ВВП	3 974,6	3 975,2	4 505,9	5 089,4	5 689,7
У відсотках до ВВП					
Кінцеві споживчі витрати,	95,2	96,6	97,0	94,2	92,5
у тому числі:					
домашніх господарств	74,3	75,6	76,1	74,1	73,2
некомерційних організацій, що					
обслуговують домашні господарства	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9
сектору загального державного управління	19,9	20,1	20,0	19,2	18,4
Валове нагромадження	12,6	7,0	9,7	13,6	16,3
у тому числі:					
Валове нагромадження основного капіталу	18,0	14,3	15,2	16,3	17,7
Зміна запасів матеріальних оборотних коштів та придбання за виключенням вибуття цінностей	-5,5	-7,3	-5,5	-2,7	-1,4
Експорт товарів та послуг	41,2	39,7	38,8	36,9	35,9
Імпорт товарів та послуг	49,0	43,3	45,5	44,7	44,7
ВВП	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: звіт Держстату, прогноз Мінекономіки

Таблиця 4

Валовий внутрішній продукт за доходами

Найменування показника	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
	Звіт	Очікуване	Прогноз	Прогноз	Прогноз
У фактичних цінах, млрд. гривень					
Оплата праці найманих працівників	1 725,0	1 749,8	2 094,9	2 337,2	2 601,9
Податки за виключенням субсидій на виробництво та імпорт	565,9	572,6	634,3	703,3	772,0
Валовий прибуток, змішаний дохід	1 683,7	1 652,8	1 776,7	2 048,9	2 315,8
ВВП	3 974,6	3 975,2	4 505,9	5 089,4	5 689,7
У відсотках до ВВП					
Оплата праці найманих працівників	43,4	44,0	46,5	45,9	45,7
Податки за виключенням субсидій на виробництво та імпорт	14,2	14,4	14,1	13,8	13,6
Валовий прибуток, змішаний дохід	42,4	41,6	39,4	40,3	40,7
ВВП	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: звіт Держстату, прогноз Мінекономіки.

Таблиця 5

Індекси промислової продукції за основними видами діяльності

Найменування показника	Код за КВЕД 2010	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
		Звіт	Очікуване	Прогноз	Прогноз	Прогноз
Промисловість, усього	B + C + D	99,5	93,1	102,5	103,7	104,3
у тому числі						
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	B	98,4	94,5	101,4	102,8	103,0
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	CA 10-12	103,3	100,4	102,1	104,5	104,8
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	CB 13-15	92,5	96,0	100,9	103,4	103,3
Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	CC 16-18	94,8	93,3	101,8	102,4	104,7
Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення	CD19	103,1	93,5	101,1	102,4	102,9
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	CE20	112,9	96,5	106,5	108,5	110,5
Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	CF21	103,7	104,6	104,9	105,5	105,0
Виробництво гумових і пластмасових виробів; іншої неметалевої мінеральної продукції	CG 22+23	106,7	92,0	104,6	104,4	105,1
Металургійне виробництво. Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	CH 24+25	98,6	86,7	102,0	102,3	102,5
Машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування	CI-CL 26-30	97,8	84,7	105,9	106,7	107,9
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	D	95,6	91,5	101,9	102,3	102,8

Джерело: звіт Держстату, прогноз Мінекономіки.

Таблиця 6а

Виробництво валової продукції сільського господарства

Найменування показника	2019 рік		2020 рік		2021 рік	
	Звіт (остаточні дані)		Очікуване		Прогноз	
	тис. тонн	млн. грн.	тис. тонн	млн. грн.	тис. тонн	млн. грн.
Продукція сільського господарства у постійних цінах 2016 року	x	680 982,4	x	652 736,3	x	675 813,8
у тому числі						
Зернові культури	75 143,2	239 728,2	72 350,9	230 819,9	74 778,9	238 566,0
Цукрові буряки (фабр.)	10 204,5	8 662,6	10 009,5	8 497,1	10 079,5	8 556,5
Олійні культури, усього	22 291,8	185 691,8	19 869,0	165 266,2	20 999,5	174 658,7
у тому числі:						
соняшник	15 254,1	124 595,7	13 977,9	114 171,9	14 771,0	120 649,7
ріпак	3 280,3	29 672,9	2 650,5	23 976,2	2 785,5	25 196,8
соя	3 698,7	30 856,0	3 177,0	26 503,7	3 375,9	28 162,9
Картопля	20 269,0	39 012,1	21 274,2	40 946,9	21 816,3	41 990,2
Овочі	9 687,6	37 677,1	9 283,0	36 103,3	9 694,2	37 702,7
Баштанні культури	556,0	628,7	556,0	628,7	573,9	648,9
Плоди та ягоди	2 118,9	12 630,6	2 137,3	12 740,4	2 225,3	13 264,8
Виноград	366,3	1 933,5	380,0	2 005,8	391,9	2 068,6
Разом по товарних культурах	x	525 964,1	x	497 008,3	x	517 456,4
Разом по кормових культурах	x	8 618,2	x	8 147,7	x	8 482,9
Інша продукція	x	4 123,3	x	4 073,8	x	4 241,4
Разом по рослинництву	x	538 705,6	x	509 229,8	x	530 180,8
Вирощування худоби та птиці в живій вазі	3 445,5	74 165,4	3 486,7	75 010,2	3 545,2	76 257,3
у тому числі:						
велика рогата худоба	556,4	12 795,1	559,2	12 859,1	564,8	12 987,7
свині	966,9	23 081,9	981,4	23 428,1	996,1	23 779,6
птиця	1 859,3	37 592,7	1 877,9	37 968,6	1 915,5	38 728,0
Молоко	9 663,2	42 978,0	9 672,9	43 021,0	9 721,2	43 236,1
Яйця, млн. штук	16 677,5	19 362,7	16 927,7	19 653,1	17 435,5	20 242,7
Інша продукція	x	5 770,7	x	5 822,2	x	5 896,9
Разом по тваринництву	x	142 276,8	x	143 506,5	x	145 633,0

Джерело: звіт Держстату, прогноз Мінекономіки.

Таблиця 66

Виробництво валової продукції сільського господарства

Найменування показника	2022 рік		2023 рік	
	Прогноз		Прогноз	
	тис. тонн	млн. грн.	тис. тонн	млн. грн.
Продукція сільського господарства у постійних цінах 2016 року	x	699 431,7	x	725 534,8
у тому числі				
Зернові культури	77 206,9	246 312,0	79 893,2	254 882,2
Цукрові буряки (фабр.)	10 149,6	8 616,0	10 227,0	8 681,7
Олійні культури, усього	22 130,0	184 051,2	23 380,8	194 442,9
у тому числі:				
соняшник	15 564,1	127 127,4	16 441,5	134 294,2
ріпак	2 920,4	26 417,4	3 069,7	27 767,9
соя	3 574,8	29 822,1	3 794,8	31 657,8
Картопля	22 358,3	43 033,5	22 958,0	44 187,7
Овочі	10 105,4	39 302,1	10 560,4	41 071,7
Баштанні культури	591,7	669,1	611,5	691,5
Плоди та ягоди	2 313,3	13 789,1	2 410,6	14 369,3
Виноград	403,8	2 131,5	417,0	2 201,0
Разом по товарних культурах	x	537 904,5	x	560 528,0
Разом по кормових культурах	x	8 818,1	x	9 196,1
Інша продукція	x	4 409,1	x	4 598,1
Разом по рослинництву	x	551 131,7	x	574 322,1
Вирощування худоби та птиці в живій вазі	3 617,5	77 788,0	3 700,3	79 539,8
у тому числі:				
велика рогата худоба	573,2	13 182,5	581,8	13 380,2
свині	1 011,1	24 136,2	1 026,2	24 498,3
птиця	1 963,3	39 696,2	2 022,2	40 887,1
Молоко	9 818,4	43 668,4	9 916,6	44 105,1
Яйця, млн. штук	17 958,6	20 850,0	18 497,3	21 475,5
Інша продукція	x	5 993,5	x	6 092,2
Разом по тваринництву	x	148 300,0	x	151 212,7

Джерело: прогноз Мінекономіки

Таблиця 7

Платіжний баланс України

млн доларів США

Найменування показника	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
	Звіт	Очікуване	Прогноз	Прогноз	Прогноз
Рахунок поточних операцій	-4 208	5 189	-4 820	-6 308	-8 035
Баланс товарів та послуг	-12 556	-5 375	-10 416	-13 643	-16 996
експорт товарів та послуг	63 453	58 468	60 175	64 018	69 284
імпорт товарів та послуг	76 009	63 843	70 591	77 661	86 280
Баланс товарів	-14 332	-10 298	-14 230	-16 842	-18 754
експорт товарів	46 113	42 839	44 061	46 693	50 493
імпорт товарів	60 445	53 137	58 291	63 535	69 247
Баланс послуг	1 776	4 923	3 814	2 199	1 758
експорт послуг	17 340	15 629	16 114	17 325	18 791
імпорт послуг	15 564	10 706	12 300	14 126	17 033
Баланс первинних доходів	1 885	6 094	1 427	2 987	4 549
Баланс вторинних доходів	6 463	4 470	4 169	4 348	4 412
Рахунок операцій з капіталом	38	0	0	0	0
Чисте кредитування (+)/чисте запозичення (-)	-4 170	5 189	-4 820	-6 308	-8 035
Фінансовий рахунок	-10 150	5 603	-6 213	-10 066	-13 989
Прямі інвестиції (сальдо)	-5 212	1 750	-2 750	-4 250	-5 250
Портфельні інвестиції (сальдо)	-5 134	-1 387	-3 042	-4 307	-5 582
Інші інвестиції (сальдо)	1 474	5 240	-421	-1 509	-3 157
Помилки та упущення	1 278	0	0	0	0
Зведений баланс	5 980	-414	1 393	3 758	5 954
Резерви та пов'язані статті	5 980	-414	1 393	3 758	5 954
Резервні активи	4 386	1 722	1 347	2 558	4 454
Кредити МВФ	-1 594	2 136	-46	-1 200	-1 500
Розподіл СПЗ	0	0	0	0	0
Темпи зростання експорту товарів та послуг, відсотків	107,2	92,1	102,9	106,4	108,2
Темпи зростання імпорту товарів та послуг, відсотків	107,7	84,0	110,6	110,0	111,1
Темпи зростання експорту товарів, відсотків	106,4	92,9	102,9	106,0	108,1
Темпи зростання імпорту товарів, відсотків	107,8	87,9	109,7	109,0	109,0

Джерело: звіт НБУ, прогноз Мінекономіки.

Таблиця 8

Зведені національні рахунки

Рахунок товарів та послуг

у фактичних цінах, млрд. гривень

Операції та балансуючі статті	2019 рік*	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
	Очікуване	Очікуване	Прогноз	Прогноз	Прогноз
Ресурси					
Випуск (в основних цінах)	8331,2	8182,3	9215,1	10387,2	11567,2
Імпорт товарів та послуг	1947,6	1721,8	2052,4	2275,5	2545,2
Податки на продукти	565,9	560,7	610,9	677,1	751,0
Субсидії на продукти	-9,5	-10,3	-10,9	-12,0	-13,3
Усього	10835,3	10454,5	11867,5	13327,8	14850,1
Використання					
Проміжне споживання в ринкових цінах	4913,1	4757,5	5309,2	5962,9	6615,2
Кінцеві споживчі витрати	3785,1	3843,9	4370,8	4795,2	5261,3
у тому числі:					
індивідуальні споживчі витрати	3406,2	3435,9	3910,8	4288,7	4717,3
колективні споживчі витрати	378,9	408,0	460,0	506,5	544,0
Валове нагромадження основного капіталу	716,2	566,7	683,6	831,8	1008,9
Зміна запасів матеріальних оборотних коштів та придбання за виключенням вибуття цінностей	-215,6	-290,4	-245,6	-137,8	-79,2
Експорт товарів і послуг	1636,4	1576,8	1749,5	1875,7	2043,9
Усього	10835,3	10454,5	11867,5	13327,8	14850,1

* Умовно-прогнозна оцінка з урахуванням звітних даних щодо ВВП за трьома методами та окремих показників платіжного балансу.

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки.

Продовження таблиці 8

Рахунок виробництва

у фактичних цінах, млрд. гривень

Операції та балансуєчі статті	2019 рік*	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
	Очікуване	Очікуване	Прогноз	Прогноз	Прогноз
Ресурси					
Випуск (в основних цінах)	8331,2	8182,3	9215,1	10387,2	11567,2
Чисті податки на продукти (за виключенням субсидій на продукти)	556,4	550,4	600,0	665,1	737,7
Усього	8887,7	8732,7	9815,1	11052,3	12304,9
Використання					
Проміжне споживання	4913,1	4757,5	5309,2	5962,9	6615,2
Валовий внутрішній продукт (у ринкових цінах)	3974,6	3975,2	4505,9	5089,4	5689,7
Усього	8887,7	8732,7	9815,1	11052,3	12304,9
Споживання основного капіталу	-461,2	-481,9	-538,3	-613,8	-704,4
Чистий внутрішній продукт	3513,4	3493,3	3967,6	4475,6	4985,3

* Умовно-прогнозна оцінка з урахуванням звітних даних щодо ВВП за трьома методами та окремих показників платіжного балансу.

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки.

Рахунок утворення доходу

у фактичних цінах, млрд. гривень

Операції та балансуєчі статті	2019 рік*	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
	Очікуване	Очікуване	Прогноз	Прогноз	Прогноз
Ресурси					
Валовий внутрішній продукт	3974,6	3975,2	4505,9	5089,4	5689,7
Усього	3974,6	3975,2	4505,9	5089,4	5689,7
Використання					
Оплата праці найманих працівників	1725,0	1749,8	2094,9	2337,2	2601,9
Чисті податки на виробництво та імпорт	565,9	572,6	634,3	703,3	772,0
Валовий прибуток, змішаний дохід	1683,7	1652,8	1776,7	2048,9	2315,8
Усього	3974,6	3975,2	4505,9	5089,4	5689,7
Чистий прибуток, змішаний дохід	1222,4	1170,9	1238,4	1435,1	1611,4

* Умовно-прогнозна оцінка з урахуванням звітних даних щодо ВВП за трьома методами та окремих показників платіжного балансу.

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки.

Продовження таблиці 8

Рахунок розподілу первинного доходу

у фактичних цінах, млрд. гривень

Операції та балансуючі статті	2019 рік*	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
	Очікуване	Очікуване	Прогноз	Прогноз	Прогноз
Ресурси					
Валовий прибуток, змішаний дохід	1683,7	1652,8	1776,7	2048,9	2315,8
Оплата праці найманих працівників	2057,6	2051,8	2425,0	2690,1	2979,4
Чисті податки на виробництво та імпорт	565,9	572,6	634,3	703,3	772,0
Дохід від власності, одержаний від інших країн	13,1	11,0	12,6	14,7	16,5
Усього	4320,3	4288,2	4848,6	5457,0	6083,7
Використання					
Дохід від власності, сплачений іншим країнам	223,1	145,8	298,0	276,7	256,2
Валовий національний дохід	4097,2	4142,4	4550,6	5180,3	5827,5
Усього	4320,3	4288,2	4848,6	5457,0	6083,7
Чистий національний дохід	3636,0	3660,5	4012,3	4566,5	5123,1

* Умовно-прогнозна оцінка з урахуванням звітних даних щодо ВВП за трьома методами та окремих показників платіжного балансу.

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки.

Продовження таблиці 8

Рахунок вторинного розподілу доходу

у фактичних цінах, млрд. гривень

Операції та балансуєчі статті	2019 рік*	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
	Очікуване	Очікуване	Прогноз	Прогноз	Прогноз
Ресурси					
Валовий національний дохід	4097,2	4142,4	4550,6	5180,3	5827,5
Поточні податки на доходи, майно тощо, одержані від інших країн	5,2	5,8	5,9	6,7	7,6
Внески на соціальне страхування, одержані від інших країн	...	...	...	...	...
Соціальна допомога, крім допомоги в натурі, одержана від інших країн	...	...	...	...	...
Інші поточні трансферти, одержані від інших країн	226,6	175,6	190,0	202,7	209,5
Усього	4329,0	4323,8	4746,5	5389,7	6044,6
Використання					
Поточні податки на доходи, майно тощо, сплачені іншим країнам	16,7	9,8	19,1	21,7	24,3
Внески на соціальне страхування, сплачені іншим країнам	...	...	...	...	...
Соціальна допомога, крім допомоги в натурі, сплачена іншим країнам	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Інші поточні трансферти, сплачені іншим країнам	57,5	58,5	77,8	85,9	91,3
Валовий наявний дохід	4254,6	4255,3	4649,4	5281,9	5928,8
Усього	4329,0	4323,8	4746,5	5389,7	6044,6
Чистий наявний дохід	3793,3	3773,4	4111,1	4668,1	5224,4

* Умовно-прогнозна оцінка з урахуванням звітних даних щодо ВВП за трьома методами та окремих показників платіжного балансу.

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки.

Продовження таблиці 8

Рахунок використання наявного доходу

у фактичних цінах, млрд. гривень

Операції та балансуєчі статті	2019 рік*	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
	Очікуване	Очікуване	Прогноз	Прогноз	Прогноз
Ресурси					
Валовий наявний дохід	4254,6	4255,3	4649,4	5281,9	5928,8
Коригування на зміни чистої вартості активів домашніх господарств у недержавних пенсійних фондах	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Усього	4254,9	4255,3	4649,4	5281,9	5928,8
Використання					
Кінцеві споживчі витрати	3785,1	3843,9	4370,8	4795,2	5261,3
індивідуальні споживчі витрати	3406,2	3435,9	3910,8	4288,7	4717,3
колективні споживчі витрати	378,9	408,0	460,0	506,5	544,0
Коригування на зміни чистої вартості активів домашніх господарств у недержавних пенсійних фондах	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Валове заощадження	469,4	411,4	278,6	486,7	667,5
Усього	4254,9	4255,3	4649,4	5281,9	5928,8
Чисте заощадження	8,2	-70,5	-259,7	-127,1	-36,9

* Умовно-прогнозна оцінка з урахуванням звітних даних щодо ВВП за трьома методами та окремих показників платіжного балансу.

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки.

Продовження таблиці 8

Рахунок капіталу

у фактичних цінах, млрд. гривень

Операції та балансує статті	2019 рік*	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
	Очікуване	Очікуване	Прогноз	Прогноз	Прогноз
Зміни в зобов'язаннях і чистому багатстві					
Чисте заощадження	8,2	-70,5	-259,7	-127,1	-36,9
Капітальні трансферти, одержані від інших країн	0,3	2,3	0,8	0,4	0,4
Капітальні трансферти, сплачені іншим країнам	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Усього	8,5	-68,2	-258,9	-126,7	-36,5
Зміни в активах					
Валове нагромадження основного капіталу	716,2	566,7	683,6	831,8	1008,9
Споживання основного капіталу	-461,2	-481,9	-538,3	-613,8	-704,4
Зміна запасів матеріальних оборотних коштів та придбання за виключенням вибуття цінностей	-215,6	-290,4	-245,6	-137,8	-79,2
Придбання за виключенням вибуття невироблених нефінансових активів	-0,7	-0,7	-1,0	-1,3	-1,6
Чисте кредитування (+), чисте запозичення (-)	-30,2	138,1	-157,6	-205,6	-260,2
Усього	8,5	-68,2	-258,9	-126,7	-36,5

* Умовно-прогнозна оцінка з урахуванням звітних даних щодо ВВП за трьома методами та окремих показників платіжного балансу.

Джерело: Держстат, розрахунки Мінекономіки

Таблиця 9

ПРОГНОЗНА ТАБЛИЦЯ “ВИТРАТИ-ВИПУСК” НА 2019 РІК
(у цінах споживачів)

(млн гривень)

Найменування показника	Проміжне споживання																			
	Сільське, лісове та рибне господарство	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	Переробна промисловість	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	Будівництво	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	Тимчасове розміщування й організація харчування	Інформація та телекомунікації	Фінансова та страхова діяльність	Операції з нерухомим майном	Професійна, наукова та технічна діяльність	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	Освіта	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	Надання інших видів послуг	Усього спожито
Сільське, лісове та рибне господарство	214016	391	208643	514	23	282	34 728	5 228	4 893	4		345	63	649	4 103	3 702	2 284	60	51	479 978
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	6543	28741	300195	168943	483	22 570	9 516	51 326	802	128	1	189	375	2 486	3 047	3 928	2 113	463	491	602 341
Переробна промисловість	195211	85908	863480	40795	11089	233 226	110 647	118 880	9 499	15 510	5 624	10 347	21 846	10 802	48 654	6 841	58 461	1 644	7 582	1 856 044
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	19537	41602	117182	33336	7705	3848	19 455	31 431	4 188	5 006	34	59	2 356	4 121	9 480	13 105	11 383	1 869	2 157	327 853
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	607	471	4236	9400	1699	1049	903	535	393	32	5	1 332	99	2 662	473	435	602	75	253	25 259
Будівництво	2397	3456	7862	1435	384	140431	6 683	6 722	764	4 570	76	14 564	5 805	1 765	8 781	230	1 064	87	577	207 653
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	123139	46931	701794	939	2311	9051	115619	14123	1230	8145	2972	3091	8837	3447	1458	4471	6211	422	458	1 054 650
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	41944	41071	166245	988	935	2383	43196	36910	171	849	183	340	1747	1334	4781	679	793	477	254	345 281
Тимчасове розміщування й організація харчування	222	76	470	66	4	147	650	197	943	220	10	30	966	1 099	1 428	38	206	866	41	7 676
Інформація та телекомунікації	843	646	9026	1526	591	1815	24 138	4 380	878	123 827	1 820	1 619	21 179	3 362	6 530	3 968	4 801	1 664	1 994	214 609
Фінансова та страхова діяльність	6791	5723	19211	4107	1682	3 766	41 631	7 150	1 119	3 450	35 637	8 372	12 608	1 952	2 582	2 302	5 737	275	979	165 072
Операції з нерухомим майном	1429	3002	15541		691		51 750	4 475	2 531	8 907	5 611	19 283	29 799	1 824	212	606	4 207	358	951	151 179
Професійна, наукова та технічна діяльність	9696	10601	32159	2387	1929	20 551	55 069	11 552	2 182	9 486	12 798	16 829	16 128	7 775	8 026	5 959	5 415	1 176	2 167	231 886
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	5820	5184	5987	586	1610	3 664	8 004	22 105	1 977	3 412	1 826	11 538	477	17 051		3 105	3 832	1 905	2 308	100 389
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	1438	1678	7235	3558	1039	1 260	8 139	2 588	361	486	297	974	827	536	1 059	5 315	3 410	695	164	41 060
Освіта	37	194	330	96	33	84	441	248	18	149	20	40	424	75	448	7 518	353	7	9	10 526
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	94	440	821	165	193	467	323	730	113	180	5	19	87	40	890	17	25 693	74	21	30 370
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	32	26	439	38	17	15	430	208	132	2 026		177	1 017	38	2 507	192	267	2 278	5 185	15 025
Надання інших видів послуг	165	128	415	183	169	186	3 145	377	153	279	47	225	780	137		139	1 249	105	499	8 381
Проміжне споживання	629962	276269	2461270	269060	32586	444 793	534 467	319 165	32 348	186 668	66 968	89 373	125 419	61 154	104 459	62 550	138 081	14 498	26 141	5 875 234
Оплата праці найманих працівників	80889	73807	270608	67503	14363	53 956	224 086	173 893	12 162	56 593	57 064	26 179	61 750	36 093	241 820	158 923	79 525	19 924	15 866	1 725 004
Податки на виробництво та імпорт	22158	16833	373765	24887	2076	24310	12537	20337	3685	17874	11408	39634	8934	7711	135	3701	4288	310	1839	596 422
Субсидії на виробництво	-3580	-5604	-2649	-5729	-1949	-42		-3 797		-548		-147	-75	-798		-170	-5 429			-30 518
Валовий прибуток, змішаний дохід	277157	151302	158164	55604	1524	51 681	295 356	95 662	21 703	119 933	51 444	219 732	76 545	24 170	23 585	17 355	13 677	8 567	20 495	1 683 656
Валовий внутрішній продукт (у ринкових цінах)	376624	236338	799888	142265	16014	129 905	531 979	286 095	37 550	193 851	119 916	285 397	147 154	67 176	265 540	179 979	97 319	23 372	38 200	3 974 564
Випуск товарів та послуг	1006586	512608	3261158	411325	48600	574 699	1 066 446	605 260	69 898	380 519	186 884	374 770	272 573	128 330	370 000	242 530	235 400	37 870	64 341	9 849 797

ПРОГНОЗНА ТАБЛИЦЯ “ВИТРАТИ-ВИПУСК” НА 2019 РІК (продовження)
(у цінах споживачів)

(млн гривень)

Найменування показника	Кінцеві споживчі витрати			Валове нагромадження			Експорт товарів та послуг	Імпорт товарів та послуг	Всього використано
	Домашніх господарств	Некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства	Сектору загального державного управління	Валове нагромадження основного капіталу	Зміна запасів матеріальних оборотних коштів	Придбання за виключенням вибуття цінностей			
Сільське, лісове та рибне господарство	274 788		3 375	3 464	29 322		264 656	-48 998	1 006 586
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	36 412		8 150		-3 786		95 447	-225 956	512 608
Переробна промисловість	1 788 639	4 239	7 219	339 283	-260 391	942	861 871	-1 336 687	3 261 158
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	38 073		34 580				12 522	-1 704	411 325
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	7 454		15 430				2 116	-1 660	48 600
Будівництво	4 059			341 818	18 394		4 283	-1 508	574 699
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	14 334		29				1 708	-4 274	1 066 446
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	142 250		37 877				199 021	-119 171	605 260
Тимчасове розміщування й організація харчування	101 137						8 228	-47 143	69 898
Інформація та телекомунікації	76 799		1 419	12 876			120 933	-46 117	380 519
Фінансова та страхова діяльність	36 858						4 127	-19 173	186 884
Операції з нерухомим майном	221 636	2 984	246	6 125			1 887	-9 287	374 770
Професійна, наукова та технічна діяльність	6 735		10 659	12 258	-524		36 323	-24 764	272 573
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	38 508		1 076				11 101	-22 744	128 330
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	1 841		336 648				897	-10 446	370 000
Освіта	49 658	821	181 770				202	-447	242 530
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	61 879	8 965	136 871				860	-3 544	235 400
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	17 451	438	16 200			470	3 115	-14 829	37 870
Надання інших видів послуг	35 710	21 895	22	363			7 117	-9 147	64 341
Усього	2 954 221	39 341	791 572	716 187	-216 985	1 412	1 636 416	-1 947 599	9 849 797

Джерело: оцінка Мінекономіки.

Продовження таблиці 9

ПРОГНОЗНА ТАБЛИЦЯ “ВИТРАТИ-ВИПУСК” НА 2020 РІК
(у цінах споживачів)

(млн гривень)

Найменування показника	Проміжне споживання																			
	Сільське, лісове та рибне господарство	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	Переробна промисловість	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	Будівництво	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	Тимчасове розміщування й організація харчування	Інформація та телекомунікації	Фінансова та страхова діяльність	Операції з нерухомим майном	Професійна, наукова та технічна діяльність	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	Освіта	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	Надання інших видів послуг	Усього спожито
Сільське, лісове та рибне господарство	220 089	374	201 708	536	30	271	34 086	4 684	5 135	4		239	60	525	3 407	3 360	2 244	57	38	476 847
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	6 139	25 131	264 769	160 545	574	19 829	8 522	41 953	768	131	1	119	321	1 835	2 309	3 253	1 895	409	342	538 843
Переробна промисловість	195 391	80 139	812 493	41 358	14 063	218 605	105 702	103 666	9 704	16 950	4 818	6 973	19 960	8 504	39 324	6 044	55 932	1 549	5 644	1 746 820
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	19 719	39 134	111 186	34 079	9 852	3 637	18 741	27 638	4 314	5 517	29	40	2 170	3 271	7 726	11 675	10 982	1 776	1 619	313 106
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	698	504	4 578	10 945	2 474	1 129	991	536	461	40	5	1 031	104	2 407	439	441	661	80	216	27 740
Будівництво	2 546	3 422	7 850	1 543	517	139 687	6 775	6 221	828	5 300	69	10 416	5 629	1 475	7 532	216	1 080	87	456	201 648
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	123 724	45 085	698 995	969	2 981	8 631	112 373	12 529	1 278	9 056	2 591	2 119	8 215	2 761	1 199	4 018	6 046	405	346	1 043 322
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	41 083	37 434	155 687	1 053	1 246	2 349	43 390	33 845	183	976	165	241	1 678	1 105	4 064	630	798	473	199	326 599
Тимчасове розміщування й організація харчування	230	72	457	69	4	143	641	177	995	247	9	21	912	894	1 193	35	203	843	31	7 176
Інформація та телекомунікації	1 005	717	10 106	1 841	892	2 025	27 441	4 545	1 068	161 030	1 857	1 299	23 027	3 150	6 281	4 172	5 466	1 867	1 766	259 552
Фінансова та страхова діяльність	7 304	5 737	19 423	4 473	2 291	3 792	42 734	6 699	1 229	4 052	32 811	6 062	12 379	1 651	2 242	2 186	5 897	279	783	162 023
Операції з нерухомим майном	1 446	2 831	14 785		887		49 982	3 946	2 613	9 841	4 861	13 138	27 527	1 452	174	541	4 069	341	715	139 151
Професійна, наукова та технічна діяльність	9 530	9 711	29 715	2 376	2 402	18 915	51 661	9 893	2 189	10 180	10 769	11 137	14 470	6 011	6 370	5 169	5 087	1 088	1 584	208 259
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	5 866	4 870	5 674	598	2 055	3 458	7 700	19 411	2 033	3 755	1 575	7 829	439	13 518	0	2 762	3 692	1 807	1 730	88 772
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	1 503	1 635	7 108	3 767	1 377	1 233	8 118	2 356	385	555	265	686	789	441	894	4 903	3 406	684	127	40 233
Освіта	37	179	308	96	42	79	418	214	19	162	17	27	385	59	360	6 594	335	7	7	9 344
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	109	479	902	195	286	510	361	743	135	230	5	15	93	36	840	18	28 713	82	18	33 771
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	33	25	418	39	22	14	416	184	136	2 243		121	941	31	2 053	172	258	2 174	3 910	13 190
Надання інших видів послуг	169	121	400	190	219	178	3 074	337	160	312	41	155	729	110		126	1 223	102	380	8 026
Проміжне споживання	636 619	257 602	2 346 561	264 672	42 212	424 485	523 127	279 575	33 636	230 580	59 889	61 668	119 829	49 235	86 405	56 315	137 989	14 109	19 913	5 644 422
Оплата праці найманих працівників	82 906	73 500	266 380	64 636	14 068	52 324	230 705	161 468	11 912	62 719	57 589	27 120	63 454	35 343	258 578	164 649	86 818	19 512	16 088	1 749 768
Податки на виробництво та імпорт	23 167	17 100	375 316	24 309	2 074	24 048	13 166	19 263	3 682	20 206	11 745	41 883	9 365	7 702	148	3 912	4 775	310	1 903	604 073
Субсидії на виробництво	-3 854	-5 863	-2 740	-5 763	-2 005	-42		-3 704		-638		-160	-81	-821		-195	-5 585			-31 453
Валовий прибуток, змішаний дохід	279 460	129 330	108 376	52 602	2 754	50 635	293 059	91 647	21 273	162 170	57 498	216 706	75 403	22 448	24 843	8 547	26 767	8 675	20 576	1 652 768
Валовий внутрішній продукт (у ринкових цінах)	381 678	214 067	747 332	135 784	16 891	126 964	536 931	268 673	36 867	244 456	126 832	285 548	148 140	64 673	283 569	177 108	118 165	22 912	38 566	3 975 157
Випуск товарів та послуг	1 018 298	471 670	3 093 893	400 457	59 103	551 449	1 060 057	548 249	70 503	475 036	186 720	347 216	267 969	113 908	369 974	233 422	256 155	37 020	58 480	9 619 578

ПРОГНОЗНА ТАБЛИЦЯ “ВИТРАТИ-ВИПУСК” НА 2020 РІК (продовження)
(у цінах споживачів)

(млн гривень)

Найменування показника	Кінцеві споживчі витрати			Валове нагромадження			Експорт товарів та послуг	Імпорт товарів та послуг	Всього використано
	Домашніх господарств	Некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства	Сектору загального державного управління	Валове нагромадження основного капіталу	Зміна запасів матеріальних оборотних коштів	Придбання за виключенням вибуття цінностей			
Сільське, лісове та рибне господарство	289 191		3 332	2 727	16 098		273 807	-43 704	1 018 298
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	36 628		7 339		-6 872		81 324	-185 592	471 670
Переробна промисловість	1 816 486	3 773	6 437	216 735	-320 421	245	805 967	-1 182 148	3 093 893
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	41 958		33 999				12 908	-1 514	400 457
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	10 190		20 060				2 792	-1 679	59 103
Будівництво	4 314			321 255	21 355		4 287	-1 410	551 449
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	18 900		27				1 639	-3 831	1 060 057
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	133 092		36 790				171 854	-120 087	548 249
Тимчасове розміщування й організація харчування	98 221						8 017	-42 912	70 503
Інформація та телекомунікації	95 172		1 623	11 743			145 214	-38 268	475 036
Фінансова та страхова діяльність	38 665						4 182	-18 150	186 720
Операції з нерухомим майном	206 868	2 686	239	4 746			1 799	-8 272	347 216
Професійна, наукова та технічна діяльність	11 436		16 270	9 224	-934		41 638	-17 924	267 969
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	35 731		1 040				9 542	-21 177	113 908
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	1 863		336 604				883	-9 609	369 974
Освіта	49 580	726	173 975				189	-391	233 422
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	69 502	9 322	146 259				947	-3 647	256 155
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	17 829	395	15 766			99	2 976	-13 234	37 020
Надання інших видів послуг	31 581	19 943	22	284			6 867	-8 244	58 480
Усього	3 007 206	36 845	799 781	566 714	-290 774	344	1 576 834	-1 721 793	9 619 578

Джерело: прогноз Мінекономіки.

ПРОГНОЗНА ТАБЛИЦЯ “ВИТРАТИ-ВИПУСК” НА 2021 РІК
(у цінах споживачів)

(млн. гривень)

Найменування показника	Проміжне споживання																			
	Сільське, лісове та рибне господарство	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	Переробна промисловість	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	Будівництво	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	Тимчасове розміщування й організація харчування	Інформація та телекомунікації	Фінансова та страхова діяльність	Операції з нерухомим майном	Професійна, наукова та технічна діяльність	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	Освіта	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	Надання інших видів послуг	Усього спожито
Сільське, лісове та рибне господарство	243 470	391	216 282	587	30	314	37 949	5 322	5 799	5		238	64	608	3 728	3 714	2 528	62	47	521 139
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	6 712	25 983	280 637	173 941	582	22 699	9 378	47 127	857	150	1	117	341	2 102	2 497	3 553	2 110	432	407	579 626
Переробна промисловість	214 391	83 139	864 120	44 961	14 319	251 095	116 723	116 848	10 870	19 482	5 171	6 877	21 289	9 777	42 676	6 626	62 473	1 641	6 728	1 899 205
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	22 118	41 500	120 877	37 871	10 254	4 270	21 155	31 844	4 939	6 482	33	41	2 367	3 844	8 570	13 081	12 539	1 925	1 973	345 684
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	795	544	5 058	12 360	2 616	1 347	1 137	628	537	48	6	1 056	116	2 874	494	503	767	89	267	31 240
Будівництво	2 853	3 626	8 528	1 714	538	163 890	7 642	7 162	948	6 223	76	10 493	6 133	1 732	8 349	241	1 232	93	555	232 027
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	140 406	48 131	792 053	1 061	3 059	9 990	125 047	14 232	1 443	10 489	2 801	2 106	8 830	3 198	1 312	4 439	6 805	433	416	1 176 251
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	47 067	45 732	180 833	1 165	1 291	2 747	48 772	38 832	209	1 141	180	243	1 822	1 293	4 489	704	908	511	241	378 179
Тимчасове розміщування й організація харчування	260	78	501	77	5	169	730	206	1 149	293	10	21	1 003	1 059	1 334	40	235	921	38	8 127
Інформація та телекомунікації	1 180	796	11 501	2 142	973	2 489	32 425	5 482	1 280	198 054	2 132	1 371	26 282	3 874	7 294	4 893	6 533	2 117	2 253	313 072
Фінансова та страхова діяльність	8 042	5 972	20 730	4 880	2 340	4 372	47 356	7 577	1 382	4 673	35 334	6 000	13 249	1 905	2 441	2 404	6 610	297	937	176 499
Операції з нерухомим майном	1 574	2 912	15 591		895		54 726	4 410	2 903	11 215	5 172	12 847	29 112	1 655	187	588	4 507	358	846	149 499
Професійна, наукова та технічна діяльність	10 585	10 197	31 991	2 615	2 475	21 993	57 747	11 288	2 482	11 844	11 698	11 118	15 623	6 994	6 998	5 736	5 752	1 168	1 912	230 218
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	6 556	5 146	6 147	662	2 132	4 046	8 661	22 287	2 320	4 396	1 721	7 865	477	15 829		3 084	4 201	1 952	2 101	99 584
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	1 677	1 725	7 689	4 164	1 426	1 440	9 118	2 701	439	649	290	688	857	516	987	5 466	3 870	738	155	44 593
Освіта	42	195	343	109	44	95	483	253	21	195	19	27	430	71	409	7 571	393	8	9	10 719
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	127	528	1 018	225	308	622	423	890	161	280	6	16	105	44	968	20	34 052	92	23	39 909
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	37	26	450	42	23	16	466	210	155	2 610		121	1 017	36	2 255	191	292	2 334	4 719	15 000
Надання інших видів послуг	189	129	433	211	227	208	3 458	387	183	366	45	156	793	129		140	1 391	110	462	9 017
Проміжне споживання	708 082	276 750	2 564 783	288 788	43 538	491 803	583 397	317 684	38 077	278 595	64 694	61 400	129 909	57 539	94 990	62 995	157 196	15 278	24 090	6 259 587
Оплата праці найманих працівників	98 584	86 283	318 153	76 294	16 246	66 528	279 638	197 889	14 643	77 599	68 946	32 425	76 923	43 680	304 434	190 366	103 064	22 976	20 259	2 094 930
Податки на виробництво та імпор	25 361	18 481	412 685	26 416	2 205	28 150	14 692	21 734	4 167	23 016	12 945	46 101	10 452	8 764	160	4 164	5 219	336	2 206	667 253
Субсидії на виробництво	-4 044	-6 072	-2 887	-6 002	-2 043	-48		-4 005		-697		-169	-87	-895		-205	-5 803			-32 957
Валовий прибуток, змішаний дохід	306 929	134 972	95 695	55 199	2 395	58 207	318 170	96 736	24 618	200 502	60 154	237 211	80 896	24 172	12 761	5 673	30 703	8 012	23 691	1 776 698
Валовий внутрішній продукт (у ринкових цінах)	426 830	233 663	823 646	151 908	18 803	152 837	612 501	312 354	43 427	300 421	142 045	315 568	168 184	75 720	317 355	200 203	138 781	25 521	46 157	4 505 924
Випуск товарів та послуг	1 134 912	510 413	3 388 429	440 695	62 341	644 640	1 195 898	630 037	81 504	579 016	206 740	376 969	298 093	133 259	412 345	263 197	295 977	40 799	70 247	10 765 512

ПРОГНОЗНА ТАБЛИЦЯ “ВИТРАТИ-ВИПУСК” НА 2021 РІК (продовження)
(у цінах споживачів)

(млн гривень)

Найменування показника	Кінцеві споживчі витрати			Валове нагромадження			Експорт товарів та послуг	Імпорт товарів та послуг	Всього використано
	Домашніх господарств	Некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства	Сектору загального державного управління	Валове нагромадження основного капіталу	Зміна запасів матеріальних оборотних коштів	Придбання за виключенням вбуття цінностей			
Сільське, лісове та рибне господарство	330 429		3 667	3 272	25 670		303 032	-52 297	1 134 912
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	51 308		7 985		-25 062		98 970	-202 414	510 413
Переробна промисловість	2 042 030	4 088	7 027	254 597	-256 682	455	863 686	-1 425 976	3 388 429
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	44 420		37 944				14 485	-1 837	440 695
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	10 236		20 251				3 184	-2 571	62 341
Будівництво	4 986			393 754	10 776		4 807	-1 709	644 640
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	22 385		31				1 813	-4 582	1 195 898
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	158 306		38 427				196 210	-141 084	630 037
Тимчасове розмішування й організація харчування	116 799						9 070	-52 492	81 504
Інформація та телекомунікації	121 245		1 895	14 952			176 455	-48 603	579 016
Фінансова та страхова діяльність	47 251						4 607	-21 618	206 740
Операції з нерухомим майном	226 502	2 886	259	5 599			1 958	-9 735	376 969
Професійна, наукова та технічна діяльність	14 973		17 980	11 111	-923		46 269	-21 534	298 093
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	44 188		1 156				11 670	-23 339	133 259
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	2 143		376 222				986	-11 600	412 345
Освіта	50 447	823	201 477				218	-486	263 197
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	79 284	10 724	169 552				1 104	-4 596	295 977
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	20 433	433	17 430			102	3 308	-15 905	40 799
Надання інших видів послуг	41 135	22 016	24	345			7 681	-9 970	70 247
Усього	3 428 500	40 970	901 329	683 629	-246 221	557	1 749 511	-2 052 351	10 765 512

Джерело: прогноз Мінекономіки.

Продовження таблиці 9

ПРОГНОЗНА ТАБЛИЦЯ “ВИТРАТИ-ВИПУСК” НА 2022 РІК
(у цінах споживачів)

(млн гривень)

Найменування показника	Проміжне споживання																			
	Сільське, лісове та рибне господарство	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	Переробна промисловість	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	Будівництво	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	Тимчасове розміщування й організація харчування	Інформація та телекомунікації	Фінансова та страхова діяльність	Операції з нерухомим майном	Професійна, наукова та технічна діяльність	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	Освіта	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	Надання інших видів послуг	Усього спожито
Сільське, лісове та рибне господарство	273 005	448	240 699	622	31	378	42 349	5 805	6 237	6		235	69	660	3 715	3 847	2 603	65	51	580 826
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	7 820	30 910	324 502	191 621	614	28 363	10 874	53 401	958	176	1	121	381	2 372	2 586	3 825	2 258	474	461	661 715
Переробна промисловість	242 349	95 963	969 470	48 058	14 642	304 419	131 313	128 465	11 784	22 171	5 721	6 827	23 071	10 703	42 878	6 920	64 856	1 747	7 379	2 138 736
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	25 526	48 907	138 461	41 329	10 706	5 285	24 299	35 745	5 467	7 532	37	41	2 618	4 296	8 791	13 949	13 290	2 091	2 209	390 580
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	900	629	5 681	13 227	2 678	1 635	1 280	691	583	54	7	1 049	126	3 149	497	527	797	95	293	33 898
Будівництво	3 274	4 249	9 712	1 859	559	201 695	8 727	7 992	1 043	7 189	85	10 573	6 747	1 924	8 515	256	1 298	101	618	276 415
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	158 410	55 248	892 682	1 135	3 129	12 114	140 702	15 649	1 565	11 939	3 100	2 091	9 571	3 502	1 318	4 636	7 065	460	457	1 324 774
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	54 773	52 322	209 691	1 289	1 367	3 446	56 789	44 187	234	1 344	207	249	2 044	1 465	4 668	761	976	562	273	436 647
Тимчасове розміщування й організація харчування	292	89	559	82	5	204	817	225	1 239	332	11	21	1 081	1 153	1 333	41	242	975	42	8 740
Інформація та телекомунікації	1 364	939	13 198	2 342	1 017	3 086	37 311	6 164	1 419	230 537	2 412	1 392	29 133	4 338	7 496	5 227	6 937	2 305	2 528	359 147
Фінансова та страхова діяльність	9 017	6 836	23 066	5 173	2 374	5 256	52 837	8 261	1 485	5 275	38 767	5 907	14 240	2 068	2 432	2 490	6 806	313	1 019	193 623
Операції з нерухомим майном	1 741	3 291	17 123		896		60 269	4 747	3 080	12 495	5 601	12 485	30 885	1 774	184	601	4 580	373	908	161 034
Професійна, наукова та технічна діяльність	11 818	11 624	35 445	2 761	2 500	26 331	64 158	12 256	2 657	13 312	12 781	10 900	16 720	7 562	6 944	5 917	5 897	1 227	2 071	252 880
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	7 328	5 874	6 819	700	2 156	4 850	9 635	24 228	2 486	4 947	1 883	7 721	512	17 134		3 185	4 312	2 054	2 279	108 103
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	1 883	1 977	8 568	4 421	1 448	1 734	10 187	2 950	472	734	319	678	922	561	985	5 670	3 990	780	168	48 446
Освіта	49	229	393	119	46	117	556	284	24	227	22	28	476	79	420	8 074	416	9	10	11 575
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	144	609	1 143	240	315	755	476	978	175	319	6	16	115	48	973	21	35 357	97	26	41 814
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	42	30	503	45	23	20	523	230	168	2 964		120	1 099	39	2 261	199	302	2 479	5 165	16 211
Надання інших видів послуг	212	147	482	223	230	250	3 858	422	197	413	49	154	852	140		145	1 433	116	502	9 825
Проміжне споживання	799 944	320 322	2 898 198	315 248	44 735	599 939	656 960	352 681	41 273	321 965	71 008	60 607	140 660	62 967	95 995	66 292	163 415	16 324	26 459	7 054 990
Оплата праці найманих працівників	109 230	94 771	355 419	84 122	17 618	79 813	312 840	219 968	16 678	90 054	77 203	36 308	87 289	50 012	336 184	206 448	114 558	25 411	23 313	2 337 236
Податки на виробництво та імпорт	27 751	20 047	455 300	28 764	2 361	33 352	16 233	23 859	4 687	26 379	14 315	50 981	11 713	9 910	175	4 460	5 729	367	2 507	738 888
Субсидії на виробництво	-4 368	-6 503	-3 145	-6 452	-2 160	-56	-4 340		-789			-185	-96	-1 000			-222	-6 257		-35 571
Валовий прибуток, змішаний дохід	339 902	157 358	111 786	64 856	2 712	73 428	361 352	121 502	28 165	242 729	67 324	261 611	90 535	27 406	14 448	12 338	35 327	8 855	27 245	2 048 879
Валовий внутрішній продукт (у ринкових цінах)	472 514	265 673	919 361	171 290	20 532	186 537	690 425	360 988	49 530	358 373	158 842	348 715	189 441	86 328	350 806	223 245	155 392	28 376	53 064	5 089 432
Випуск товарів та послуг	1 272 459	585 995	3 817 559	486 537	65 266	786 476	1 347 385	713 669	90 803	680 338	229 850	409 322	330 102	149 295	446 802	289 537	318 807	44 699	79 523	12 144 422

ПРОГНОЗНА ТАБЛИЦЯ “ВИТРАТИ-ВИПУСК” НА 2022 РІК (продовження)
(у цінах споживачів)

(млн гривень)

Найменування показника	Кінцеві споживчі витрати			Валове нагромадження			Експорт товарів та послуг	Імпорт товарів та послуг	Всього використано
	Домашніх господарств	Некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства	Сектору загального державного управління	Валове нагромадження основного капіталу	Зміна запасів матеріальних оборотних коштів	Придбання за виключенням вибуття цінностей			
Сільське, лісове та рибне господарство	373 185		4 932	3 914	31 551		335 274	-57 223	1 272 459
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	54 125		9 896		-13 239		106 181	-232 683	585 995
Переробна промисловість	2 220 873	4 567	8 966	304 691	-172 186	362	887 206	-1 575 656	3 817 559
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	45 350		36 919				15 757	-2 069	486 537
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	10 265		20 545				3 396	-2 839	65 266
Будівництво	5 563			484 525	16 688		5 199	-1 914	786 476
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	25 701		33				1 932	-5 055	1 347 385
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	182 503		39 218				216 372	-161 071	713 669
Тимчасове розміщування й організація харчування	130 047						9 613	-57 597	90 803
Інформація та телекомунікації	145 311		2 095	18 446			206 297	-50 959	680 338
Фінансова та страхова діяльність	55 008						4 868	-23 650	229 850
Операції з нерухомим майном	246 715	3 157	275	6 611			2 042	-10 512	409 322
Професійна, наукова та технічна діяльність	16 254		19 193	13 235	-1 132		53 130	-23 459	330 102
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	53 119		1 236				12 295	-25 457	149 295
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	2 339		407 680				1 044	-12 709	446 802
Освіта	52 029	939	225 304				237	-548	289 537
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	85 603	11 982	183 301				1 176	-5 070	318 807
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	22 408	482	18 798			114	4 191	-17 504	44 699
Надання інших видів послуг	44 843	24 394	25	413			9 517	-9 493	79 523
Усього	3 771 240	45 522	978 417	831 836	-138 319	476	1 875 727	-2 275 467	12 144 422

Джерело: прогноз Мінекономіки.

ПРОГНОЗНА ТАБЛИЦЯ “ВИТРАТИ-ВИПУСК” НА 2023 РІК
(у цінах споживачів)

(млн. гривень)

Найменування показника	Проміжне споживання																			
	Сільське, лісове та рибне господарство	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	Переробна промисловість	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	Будівництво	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	Тимчасове розміщування й організація харчування	Інформація та телекомунікації	Фінансова та страхова діяльність	Операції з нерухомим майном	Професійна, наукова та технічна діяльність	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	Державне управління й оборона, обов'язкове соціальне страхування	Освіта	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	Надання інших видів послуг	Усього спожито
Сільське, лісове та рибне господарство	298 833	493	253 631	685	32	441	46 409	6 552	6 889	7		250	77	728	3 926	4 181	2 745	72	58	626 008
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	8 708	34 576	347 849	214 453	657	33 606	12 122	61 309	1 076	201	1	130	429	2 660	2 780	4 229	2 421	537	535	728 281
Переробна промисловість	266 786	106 122	1 027 372	53 171	15 487	356 571	144 723	145 807	13 091	24 970	7 576	7 301	25 660	11 869	45 573	7 563	68 784	1 959	8 470	2 338 854
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	28 540	54 931	149 028	46 442	11 502	6 288	27 200	41 206	6 169	8 616	50	45	2 958	4 840	9 490	15 484	14 316	2 381	2 575	432 058
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	1 003	704	6 094	14 816	2 867	1 939	1 428	794	656	62	10	1 136	142	3 536	535	582	855	107	341	37 608
Будівництво	3 623	4 723	10 345	2 067	593	237 452	9 667	9 117	1 164	8 138	114	11 365	7 542	2 145	9 096	281	1 384	114	712	319 642
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	175 944	61 200	988 016	1 256	3 310	14 192	155 103	17 765	1 739	13 450	4 105	2 237	10 647	3 885	1 401	5 068	7 495	516	524	1 467 853
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	62 449	59 875	239 199	1 471	1 491	4 164	64 565	51 736	268	1 562	283	274	2 345	1 676	5 119	857	1 068	650	324	499 376
Тимчасове розміщування й організація харчування	319	97	589	90	5	236	894	253	1 367	371	14	22	1 195	1 269	1 408	44	255	1 086	47	9 562
Інформація та телекомунікації	1 500	1 038	13 974	2 589	1 075	3 612	41 086	6 990	1 575	259 426	3 191	1 487	32 376	4 807	7 960	5 708	7 351	2 582	2 900	401 229
Фінансова та страхова діяльність	9 944	7 574	24 489	5 734	2 516	6 169	58 342	9 394	1 654	5 952	51 430	6 329	15 869	2 298	2 590	2 726	7 232	352	1 172	221 762
Операції з нерухомим майном	1 897	3 601	17 955	0	938	0	65 725	5 331	3 387	13 924	7 339	13 211	33 991	1 947	194	650	4 806	414	1 032	176 342
Професійна, наукова та технічна діяльність	12 920	12 766	37 304	3 034	2 626	30 631	70 224	13 815	2 932	14 889	16 808	11 577	18 469	8 328	7 330	6 423	6 211	1 366	2 361	280 012
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	7 983	6 427	7 151	767	2 256	5 622	10 508	27 213	2 734	5 514	2 468	8 171	563	18 804		3 445	4 526	2 278	2 589	119 020
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	2 073	2 186	9 080	4 892	1 532	2 031	11 229	3 349	525	826	422	726	1 025	622	1 047	6 198	4 232	874	193	53 063
Освіта	55	258	422	134	49	140	622	327	26	259	29	31	537	89	453	8 965	448	10	12	12 866
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	160	681	1 223	269	337	893	530	1 121	196	363	8	17	129	54	1 044	23	37 876	110	30	45 065
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	46	34	540	50	25	23	584	264	189	3 383		129	1 239	44	2 435	220	325	2 816	6 008	18 356
Надання інших видів послуг	231	162	508	245	242	290	4 225	476	218	462	64	164	941	155		158	1 510	128	572	10 751
Проміжне споживання	883 011	357 446	3 134 771	352 164	47 540	704 299	725 188	402 818	45 855	362 374	93 911	64 603	156 134	69 755	102 381	72 807	173 840	18 353	30 457	7 797 709
Оплата праці найманих працівників	120 684	103 864	396 265	92 446	19 046	95 764	348 344	243 960	18 949	104 199	86 108	40 532	98 573	57 277	370 827	223 385	126 940	28 014	26 768	2 601 943
Податки на виробництво та імпорт	30 214	21 650	500 225	31 150	2 515	39 434	17 811	26 076	5 248	30 077	15 733	56 082	13 035	11 184	190	4 755	6 255	398	2 836	814 868
Субсидії на виробництво	-5 265	-7 774	-3 825	-7 734	-2 547	-73		-5 251		-995		-225	-118	-1 249			-268	-7 525		-42 851
Валовий прибуток, змішаний дохід	373 005	176 166	127 800	74 499	3 392	89 180	402 057	146 960	31 660	280 512	75 370	288 619	100 860	30 575	15 681	17 002	40 755	10 782	30 875	2 315 748
Валовий внутрішній продукт (у ринкових цінах)	518 638	293 905	1 020 466	190 360	22 406	224 305	768 212	411 744	55 857	413 792	177 211	385 008	212 349	97 787	386 698	245 142	173 682	31 669	60 479	5 689 709
Випуск товарів та послуг	1 401 649	651 352	4 155 237	542 525	69 946	928 604	1 493 400	814 562	101 711	776 167	271 122	449 610	368 483	167 542	489 080	317 949	347 522	50 022	90 936	13 487 418

ПРОГНОЗНА ТАБЛИЦЯ “ВИТРАТИ-ВИПУСК” НА 2023 РІК (продовження)
(у цінах споживачів)

(млн. гривень)

Найменування показника	Кінцеві споживчі витрати			Валове нагромадження			Експорт товарів та послуг	Імпорт товарів та послуг	Всього використано
	Домашніх господарств	Некомерційних організацій, що обслуговують домашнє господарства	Сектору загального державного управління	Валове нагромадження основного капіталу	Зміна запасів матеріальних оборотних коштів	Придбання за виключенням вибуття цінностей			
Сільське, лісове та рибне господарство	424 462		4 697	4 708	28 468		376 760	-63 454	1 401 649
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	60 414		9 607		-4 055		119 587	-262 482	651 352
Переробна промисловість	2 384 010	5 219	9 001	365 114	-111 031	476	923 773	-1 760 179	4 155 237
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	54 325		39 735				18 750	-2 343	542 525
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	11 468		20 340				3 735	-3 205	69 946
Будівництво	6 170			592 435	6 826		5 676	-2 145	928 604
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	29 051		35				2 099	-5 639	1 493 400
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	211 246		42 871				246 370	-185 302	814 562
Тимчасове розміщування й організація харчування	145 588						10 375	-63 813	101 711
Інформація та телекомунікації	171 209		2 218	22 293			236 000	-56 782	776 167
Фінансова та страхова діяльність	67 485						5 299	-23 423	271 122
Операції з нерухомим майном	270 903	3 569	288	7 912			2 195	-11 599	449 610
Професійна, наукова та технічна діяльність	17 812		20 199	15 898	49		60 495	-25 981	368 483
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	62 104		1 295				13 217	-28 094	167 542
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	2 582		446 475				1 134	-14 174	489 080
Освіта	67 998	1 091	236 353				261	-621	317 949
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	100 356	13 829	192 693				1 291	-5 711	347 522
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	26 057	559	19 186			107	5 539	-19 783	50 022
Надання інших видів послуг	51 159	27 691	26	496			11 331	-10 518	90 936
Усього	4 164 397	51 958	1 045 017	1 008 856	-79 743	583	2 043 888	-2 545 249	13 487 418

Джерело: прогноз Мінекономіки.

Таблиця 10

**Показники економічного і соціального розвитку
економік країн світу у 2019-2023 роках**

Країна	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
	Звіт	Очікуване	Прогноз	Прогноз	Прогноз
Реальне зростання / зниження ВВП, відсотків					
Світ	2,9	-4,9	5,4	3,6	3,6
Розвинені країни	1,7	-8,0	4,5	1,6	1,5
Країни з ринком, що формується, та країни, що розвиваються	3,7	-3,0	5,9	4,8	4,8
Єврозона	1,3	-10,2	6,0	1,4	1,3
ЄС	1,7	-7,1	4,8	1,6	1,6
Німеччина	0,6	-7,8	5,4	1,3	1,2
Великобританія	1,4	-10,2	6,3	1,5	1,5
Італія	0,3	-12,8	6,3	0,7	0,6
Франція	1,5	-12,5	7,3	1,4	1,4
Польща	4,1	-4,6	4,2	2,5	2,5
Туреччина	0,9	-5,0	5,0	3,0	3,5
США	2,3	-8,0	4,5	1,6	1,6
Країни Азії, що розвиваються	5,5	-0,8	7,4	6,1	6,0
Японія	0,7	-5,8	2,4	0,5	0,5
Росія	1,3	-6,6	4,1	2,0	1,9
Китай	6,1	1,0	8,2	5,7	5,6
Індія	4,2	-4,5	6,0	7,4	7,4
Близький Схід, Середня Азія	1,0	-4,7	3,3	3,2	3,3
Африка на південь від Сахари	3,1	-3,2	3,4	3,9	4,1

Продовження таблиці 10

Країна	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
	Звіт	Очікуване	Прогноз	Прогноз	Прогноз
Індекс споживчих цін (приріст, грудень до грудня), відсотків					
Світ	3,9	2,5	3,4	3,4	3,4
Розвинені країни	1,5	0,4	1,7	1,9	2,0
Країни з ринком, що формується, та країни, що розвиваються	5,5	3,9	4,5	4,4	4,3
Єврозона	1,3	-0,1	1,3	1,6	1,9
ЄС	1,6	0,3	1,5	1,8	2,0
Німеччина	1,5	0,2	1,3	2,0	2,1
Великобританія	1,4	1,0	1,9	2,0	2,0
Італія	0,5	0,2	0,7	1,3	1,4
Франція	1,6	-0,7	1,3	1,6	1,7
Польща	3,4	2,1	2,5	3,2	3,0
Туреччина	11,8	12,0	12,0	11,0	11,0
США	1,9	0,8	2,4	2,3	2,3
Країни Азії, що розвиваються	4,5	1,7	3,2	3,2	3,3
Японія	0,5	--	0,4	1,2	1,2
Росія	3,0	3,8	2,9	4,0	4,0
Китай	4,5	1,0	3,0	2,9	3,0
Індія	5,8	2,7	3,8	4,0	4,0
Близький Схід, Середня Азія	7,2	9,7	8,0	7,5	7,4
Африка на південь від Сахари	9,4	8,4	7,4	6,7	6,7

Продовження таблиці 10

Країна	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
	Звіт	Очікуване	Прогноз	Прогноз	Прогноз
Рівень безробіття, відсотків до економічно активного населення					
Розвинені країни	4,8	8,3	7,2	4,8	4,8
Єврозона	7,6	10,4	8,9	7,3	7,2
Німеччина	3,2	3,9	3,5	3,4	3,5
Великобританія	3,8	4,8	4,4	4,1	4,2
Італія	10,0	12,7	10,5	10,1	10,0
Франція	8,5	10,4	10,4	8,2	8,1
Польща	3,3	9,9	8,0	4,0	4,2
Туреччина	13,7	17,2	15,6	12,3	11,8
США	3,7	10,4	9,1	3,6	3,7
Японія	2,4	3,0	2,3	2,4	2,4
Росія	4,6	4,9	4,8	4,6	4,7
Китай	3,6	4,3	3,8	3,8	3,8

Продовження таблиці 10

Країна	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
	Звіт	Очікуване	Прогноз	Прогноз	Прогноз
Сальдо поточного рахунку платіжного балансу, у відсотках до ВВП					
Розвинені країни	0,7	0,1	0,1	0,5	0,4
Країни з ринком, що формується, та країни, що розвиваються	0,1	-0,9	-0,6	-0,6	-0,7
Єврозона	2,7	2,6	2,7	2,4	2,2
ЄС	2,9	2,7	2,9	1,7	1,5
Німеччина	7,1	6,6	6,7	6,0	5,8
Великобританія	-3,8	-4,4	-4,5	-3,7	-3,7
Італія	3,0	3,1	3,1	2,6	2,3
Франція	-0,8	-0,7	-0,6	-0,4	-0,4
Польща	0,5	0,2	0,1	-1,7	-2,0
Туреччина	1,1	0,4	-0,2	-1,8	-1,9
США	-2,3	-2,6	-2,8	-2,4	-2,4
Країни Азії, що розвиваються	0,6	0,1	0,5	0,0	-0,2
Японія	3,6	1,7	1,9	3,4	3,5
Росія	3,8	0,7	0,6	3,3	3,2
Китай	1,0	0,5	1,0	0,6	0,5
Індія	-1,1	-0,6	-1,4	-2,4	-2,4
Близький Схід, Середня Азія	0,4	-5,7	-4,6	-2,2	-2,2
Африка на південь від Сахари	-4,0	-4,7	-4,2	-3,6	-3,3

Джерело: дані щодо реального зростання / зниження ВВП у 2019-2021 - МВФ за World Economic Outlook Database (June 2020); інші дані 2019-2021 - МВФ за World Economic Outlook Database (April 2020); 2022-2023 - МВФ за World Economic Outlook Database (October 2019).